

**MESLEKİ MÜZİK EĞİTİMİ ALAN
ÖĞRENCİLERİN MÜZİKSEL İŞİTME DERSİNE
YÖNELİK TUTUMLARININ MAKAMSAL DİKTE
YAZMA BECERİLERİNE ETKİLERİ**

Nabi BURÇ

**Yüksek Lisans Tezi
Müzik Bilimleri Ana Sanat Dalı
Doç. Dr. Yavuz ŞEN
2019
(Her hakkı saklıdır.)**

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
MÜZİK BİLİMLERİ ANA SANAT DALI

**MESLEKİ MÜZİK EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN MÜZİKSEL İŞİTME
DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ MAKAMSAL DİKTE YAZMA
BECERİLERİNE ETKİLERİ**

(The Effects of The Attitudes of The Vocational Music Education Students Regarding
The Musical Hearing Course on The Modal Dictation Writing Skills)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nabi BURÇ

Danışman: Doç. Dr. Yavuz ŞEN

Erzurum

Temmuz, 2019

TEZ BEYAN FORMU
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddelerine göre hazırlamış olduğum “**MESLEKİ MÜZİK EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN MÜZİKSEL İŞİTME DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ MAKAMSAL DİKTE YAZMA BECERİLERİNE ETKİLERİ**” adlı tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim. *

Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tezimin/Raporumun makale için **altı ay**, patent için **iki yıl** süreyle erişiminin ertelenmesini istiyorum.

18.07.2019

Nabi BURÇ

* LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ELEKTRONİK ORTAMDA TOPLANMASI, DÜZENLENMESİ VE ERİŞİME AÇILMASINA İLİŞKİN YÖNERGE

.....

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Lisansüstü tezlerin erişime açılmasının ertelenmesi MADDE 6– (1) Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

Gizlilik dereceli tezler MADDE 7– (1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlerle ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

Atatürk Üniversitesi
Güzel Sanatlar Enstitüsü

TEZ KABUL TUTANAĞI

GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Doç. Dr. Yavuz ŞEN danışmanlığında, Nabi BURÇ tarafından hazırlanan bu çalışma 18/07/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Müzik Bilimleri Anabilim / Anasanat Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

☐	Başkan	: Prof. Dr. Cahit AKSU	İmza :	
	Jüri Üyesi	: Doç. Dr. Yavuz ŞEN	İmza :	
☐	Jüri Üyesi	: Dr. Öğr. Üyesi Koray ÇELENK	İmza :	

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. 18/07/2019

Doç. Dr. Ahmet Selim Doğan
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Bu çalışmada, Mesleki Müzik Eğitimi Alan Öğrencilerin Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutumlarının Makamsal Dikte Yazma Becerilerine Etkileri incelenmiş ve Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzikoloji Sanat Dalı Müzik Bilimleri Ana Sanat Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak yapılmıştır.

Çalışma sürecinde bilgi ve tecrübesini benden esirgemeyip her zaman yanımda olan danışman hocam Doç. Dr. Yavuz ŞEN'e, araştırmanın istatistiksel analizlerinde yardımlarını esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Koray ÇELENK'e ve araştırmanın her aşamasında yanımda olan, bana manevi destek veren annem Semude BURÇ'a, babam Süleyman BURÇ'a ve halam Arife BURÇ'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Nabi BURÇ

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**MESLEKİ MÜZİK EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN MÜZİKSEL İŞİTME
DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ MAKAMSAL DİKTE YAZMA
BECERİLERİNE ETKİLERİ**

Nabi BURÇ

Danışman: Doç. Dr. Yavuz ŞEN

Temmuz 2019, 114 sayfa

Jüri: Prof. Dr. Cahit AKSU

Doç. Dr. Yavuz ŞEN (Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Koray ÇELENK

Bu araştırmada, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü ve Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı öğrencilerinin müziksel işitme dersine yönelik tutumlarının ve bu tutumların makamsal dikte yazma becerilerine etkilerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Çalışma, öğrencilerin müziksel işitme dersine yönelik tutumlarının ve bir yönüyle de araştırmaya katılan öğrencilerin makamsal dikte yazmadaki becerilerinin belirlenmesi, mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda tutum, müziksel işitme ve müziksel diktenin bir arada incelenmesi yönüyle önem taşımaktadır.

Araştırma, nitel destekli olup, nicel verilere bağlı betimsel araştırma yöntemlerinden ilişkiyel tarama (survey) modelinde tasarlanmış, tutum ölçeği kullanılmış, makamsal dikte uygulaması yapılmıştır.

Araştırmada, öğrencilerin tutumlarının genel olarak olumlu olduğu, makamsal dikte yazma becerilerinin orta düzeyin biraz üstünde olduğu, tutumlarla dikte puanları arasında paralellik ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Yapılan testlerden elde edilen verilere göre öğrencilerin tutum puanlarının ortalamalarının okudukları fakülteye göre farklılık gösterdiği, bu ortalamaların makamsal dikte 2 ile arasında farklılık olduğu, madde bazındaki tutumlarının ise bazı maddelerde cinsiyet, mezun olunan lise, öğrenim görülen fakülte, çalgı ve ağırlıklı olarak dinlenen müzik türü değişkenlerine göre farklılık gösterdiği, yaş, sınıf ve icra edilen müzik türü değişkenlerine göre farklılık göstermediği, öğrencilerin makamsal dikte puanlarının ise, mezun olunan lise ve sınıf değişkenlerine göre farklılık gösterdiği, cinsiyet, yaş, fakülte, çalgı, ağırlıklı olarak dinlenen müzik türü ve ağırlıklı olarak icra edilen müzik türü değişkenlerine göre farklılık göstermediği bulgularına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik eğitimi, müziksel işitme, makamsal dikte, tutum.

ABSTRACT

MASTER THESIS

THE EFFECTS OF THE ATTITUDES OF THE VOCATIONAL MUSIC EDUCATION STUDENTS REGARDING THE MUSICAL HEARING COURSE ON THE MODAL DICTATION WRITING SKILLS

Nabi BURÇ

Advisor: Doç. Dr. Yavuz ŞEN

July 2019, 114 Pages

Jury: Prof. Dr. Cahit Aksu

Assoc. Prof. Dr. Yavuz ŞEN (Advisor)

Assist. Prof. Dr. Koray ÇELENK

In this study, the attitudes of students of Musical Sciences in Faculty of Fine Arts and Music Education in Fine Arts Education Department of Kâzım Karabekir Faculty of Education in Ataturk University towards the musical hearing course and the effects of these attitudes on the skills of modal dictation writing were aimed to be discovered.

The study is important for determining the attitudes of the students towards the musical hearing course and the skills of the students who participated in the research in modal dictation writing, and identifying the attitudes, musical hearing and musical dictation in the institutions providing vocational music education.

The study was designed in the relational survey model, one of the descriptive research methods based on quantitative data; the attitude scale was used and the modal dictation was applied.

In the study, it was concluded that students' attitudes were generally positive, their theoretical dictation writing skills were slightly above the average level and there was a parallel and positive relationship between attitudes and modal dictation scores.

According to the data obtained from the tests, it was found that the average attitude scores of the students differed according to the faculty they study, these averages differed between the modal dictation 2, and the item-based attitudes differed related to gender, graduated high school, faculty, instrument and predominantly listened music genre variables, that they did not differ according to the variables of age, grade and music genre, the modal dictation scores of the students differed according to the high school and grade variables, and they did not differ according to the gender, age, faculty, instrument, predominantly listened music genre and predominantly performed music genre.

Key Words: Music education, musical hearing, modal dictation, attitude..

İÇİNDEKİLER

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI	i
KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
TABLolar DİZİNİ	xi
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ	xv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEM DURUMU	2
1.1. EĞİTİM	2
1.2. MÜZİK EĞİTİMİ.....	3
1.2.1. Müzik Eğitiminin Temel İlke ve Amaçları	3
1.2.2. Müzik Eğitiminin Türleri	4
1.2.2.1. Genel Müzik Eğitimi	4
1.2.2.2. Özengen Müzik Eğitimi.....	5
1.2.2.3. Mesleki Müzik Eğitimi	5
1.3. MÜZİKSEL İŞİTME-ALGILAMA	6
1.4. MÜZİKSEL OKUMA	8
1.5. MÜZİKSEL YAZMA	8
1.6. MAKAM KAVRAMI	9
1.6.1. Bûselik Makamı.....	10
1.6.2. Kürdî Makamı	11

1.6.3. Hicaz Makamı	12
1.6.4. Nihavend Makamı	13
1.6.5. Makamsal Dikte.....	14
1.7. TUTUMUN TANIMI.....	14
1.7.1. Tutumların Özellikleri	15
1.7.2. Tutum Oluşturucu Öğeler.....	15
1.7.2.1. Duygusal Öğe	16
1.7.2.2. Zihinsel (Bilişsel) Öğe	16
1.7.2.3. Davranışsal Öğe.....	17
1.7.3. Tutumların İşlevi	17
1.7.3.1. Bilgi İşlevi	18
1.7.3.2. Araçsal (Faydacılık, Yararcılık) İşlevi.....	18
1.7.3.3. Egoyu Savunma İşlevi	18
1.7.3.4. Değer İfade Edici İşlevi	19
1.7.4. Tutumların Oluşması	19
1.7.4.1. Tutumda Ailenin (Anne-Baba) Etkisi.....	19
1.7.4.2. Tutumda Çevrenin Etkisi	20
1.7.4.3. Tutumda Kişisel Deneyimlerin Etkisi	20
1.7.5. Tutum ve Davranış İlişkisi	20
1.7.6. Tutumların Ölçülmesi.....	21
1.7.6.1. Tutum Ölçekleri.....	21
1.8. MÜZİK EĞİTİMİ VE TUTUM İLİŞKİSİ.....	21
1.9. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	22
1.10. PROBLEM CÜMLESİ.....	23
1.10.1. Alt Problemler	24
1.11. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	24

1.12. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	24
1.13. VARSAYIMLAR	25
1.14. SINIRLILIKLAR.....	25
1.15. TANIMLAR	25

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM.....	27
2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	27
2.2. ÇALIŞMA GRUBU	28
2.3. VERİLERİN TOPLANMASI.....	30
2.4. VERİLERİN ANALİZİ.....	32

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM.....	37
3.1. Birinci alt probleme ait bulgular ve yorumlar.....	38
3.2. İkinci alt probleme ait bulgular ve yorumlar	42
3.3. Üçüncü alt probleme ait bulgular ve yorumlar	43
3.4. Dördüncü alt probleme ait bulgular ve yorumlar.....	51
3.5. Beşinci alt probleme ait bulgular ve yorumlar.....	57

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	72
4.1. SONUÇLAR	72
4.2. ÖNERİLER	75
KAYNAKÇA	76
ÖZGEÇMİŞ.....	85
EKLER.....	86
EK-1. Çalışmada Kullanılan Ölçek	86
EK-2. Öğrencilere Yazdırılan Makamsal Dikteler	87

EK-3. İzin Yazıları	89
EK-4. Yapılan Analizlere Yönelik Genel Tablolar	91

ŞEKİLLER DİZİNİ

<i>Şekil 1.1.</i> Bûselik Makamı 1. Tip Dizi	11
<i>Şekil 1.2.</i> Bûselik Makamı 2. Tip Dizi	11
<i>Şekil 1.3.</i> Kürdî Makamı Dizisi.....	12
<i>Şekil 1.4.</i> Hicaz Makamı Dizisi.....	12
<i>Şekil 1.5.</i> Nihavend Makamı Dizisi	13

TABLolar DİZİNİ

Tablo 2.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı	28
Tablo 2.2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaşlara Göre Dağılımı	28
Tablo 2.3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Fakültelere Göre Dağılımı	28
Tablo 2.4. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Mezun Oldukları Liselere Göre Dağılımı	29
Tablo 2.5. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı	29
Tablo 2.6. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Çalgılara Göre Dağılımı	29
Tablo 2.7. Tutum Ölçeği Maddeleri Hakkında Görüşleri Alınan Uzman Grubu	30
Tablo 2.8. Tutum Ölçeği Cronbach's Alpha Güvenirlilik Testi Sonuçları	31
Tablo 2.9. Makamsal Dikteler Hakkında Görüşleri Alınan Uzman Grubu	32
Tablo 2.10. Beşli Likert Puanlama Tablosu	32
Tablo 2.11. Ağırlıklı Aritmetik Ortalamaların Değerlendirme Aralığı	32
Tablo 2.12. Tutum Puanlarının Ortalamalarına Yönelik Normallik Testi Sonuçları	33
Tablo 2.13. Tutum Ölçeği Maddelerine Verilen Cevaplara Yönelik Normallik Testi Sonuçları	33
Tablo 2.14. Tutum Puanlarının Ortalamaları ile Makamsal Dikte 1'den Alınan Puanlara Ait Normallik Testi Sonuçları	34
Tablo 2.15. Tutum Puanlarının Ortalamaları ile Makamsal Dikte 2'den Alınan Puanlara Ait Normallik Testi Sonuçları	34
Tablo 2.16. Makamsal Dikte 1'den Alınan Puanlara Ait Normallik Testi Sonuçları	34
Tablo 2.17. Makamsal Dikte 2'den Alınan Puanlara Ait Normallik Testi Sonuçları	35
Tablo 2.18. Makamsal Dikte 1 ve Makamsal Dikte 2'den Alınan Puanlara Ait Normallik Testi Sonuçları	35
Tablo 2.19. Tutum ve Makamsal Dikte Puanlarına Yönelik Levene Testi	36
Tablo 3.1. Öğrencilerin Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutumları	38
Tablo 3.2. Öğrencilerin Makamsal Diktelerden Aldıkları Puan Ortalamaları	42
Tablo 3.3. Makamsal Dikte 1 ile Makamsal Dikte 2'den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiler	42
Tablo 3.4. Makamsal Dikte 1 ile Makamsal Dikte 2'den Alınan Puanlar Arasındaki Farklılıklar	43

Tablo 3.5. <i>Tutum Puanlarının Ortalamalarıyla Makamsal Dikte 1'den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiler</i>	43
Tablo 3.6. <i>Tutum Puanlarının Ortalamalarıyla Makamsal Dikte 2'den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiler</i>	43
Tablo 3.7. <i>Tutum Ölçeği Maddeleri ile Makamsal Dikte 1'den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiler</i>	44
Tablo 3.8. <i>Tutum Ölçeği Maddeleri ile Makamsal Dikte 2'den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiler</i>	45
Tablo 3.9. <i>Makamsal Dikte 1'den alınan Puanlar ile Tutum Puanlarının Ortalamaları Arasındaki Farklılıklar</i>	46
Tablo 3.10. <i>Makamsal Dikte 2'den Alınan Puanlar ile Tutum Puanlarının Ortalamaları Arasındaki Farklılıklar</i>	46
Tablo 3.11. <i>Makamsal Dikte 1'den Alınan Puanlara Göre Tutum Farklılıkları</i>	47
Tablo 3.12. <i>Makamsal Dikte 2'den Alınan Puanlara Göre Tutum Farklılıkları</i>	49
Tablo 3.13. <i>Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ağırlıklı Olarak Dinledikleri Müzik Türlerine Göre Dağılımı</i>	51
Tablo 3.14. <i>Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ağırlıklı Olarak İcra Ettikleri Müzik Türlerine Göre Dağılımı</i>	51
Tablo 3.15. <i>Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müziklere Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanlarının Ortalamaları Farklılıkları</i>	52
Tablo 3.16. <i>Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müziklere Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Farklılıkları</i>	52
Tablo 3.17. <i>Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müziklere Göre Müziksel İşitme Dersi Tutum Farklılıkları Tamhane Çoklu Karşılaştırma Testi Sonuçları</i>	53
Tablo 3.18. <i>Ağırlıklı Olarak İcra Edilen Müziklere Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanlarının Ortalamaları Farklılıkları</i>	54
Tablo 3.19. <i>Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müziklere Göre Makamsal Dikte 1'den Alınan Puan Farklılıkları</i>	55
Tablo 3.20. <i>Ağırlıklı Olarak İcra Edilen Müziklere Göre Makamsal Dikte 1'den Alınan Puan Farklılıkları</i>	55
Tablo 3.21. <i>Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müziklere Göre Makamsal Dikte 2'den Alınan Puan Farklılıkları</i>	56

Tablo 3.22. <i>Ağırlıklı Olarak İcra Edilen Müziklere Göre Makamsal Dikte 2'den Alınan Puan Farklılıkları</i>	56
Tablo 3.23. <i>Cinsiyetlere Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanlarının Ortalamaları Farklılıkları</i>	57
Tablo 3.24. <i>Cinsiyetlere Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Farklılıkları</i>	57
Tablo 3.25. <i>Yaşlara Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanlarının Ortalamaları Farklılıkları</i>	58
Tablo 3.26. <i>Mezun Olunan Liselere Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanları Ortalamaları Farklılıkları</i>	58
Tablo 3.27. <i>Mezun Olunan Liselere Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanları Farklılıkları</i>	58
Tablo 3.28. <i>Fakülteye Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanları Ortalamaları Farklılıkları</i>	59
Tablo 3.29. <i>Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanları Farklılıkları</i>	59
Tablo 3.30. <i>Sınıf Değişkenine Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanlarının Ortalamaları Farklılıkları</i>	61
Tablo 3.31. <i>Çalgılara Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanlarının Ortalamaları Farklılıkları</i>	61
Tablo 3.32. <i>Çalgılara Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanlarının Farklılıkları</i>	62
Tablo 3.33. <i>Çalgılara Göre Müziksel İşitme Dersi Tutum Farklılıkları Tamhane Çoklu Karşılaştırma Testi Sonuçları</i>	64
Tablo 3.34. <i>Cinsiyete Göre Makamsal Dikte 1'den Alınan Puan Farklılıkları</i>	67
Tablo 3.35. <i>Yaşa Göre Makamsal Dikte 1'den Alınan Puan Farklılıkları</i>	67
Tablo 3.36. <i>Mezun Olunan Liselere Göre Makamsal Dikte 1'den Alınan Puan Farklılıkları</i>	67
Tablo 3.37. <i>Fakülteye Göre Makamsal Dikte 1'den Alınan Puan Farklılıkları</i>	68
Tablo 3.38. <i>Sınıf Değişkenine Göre Makamsal Dikte 1'den Alınan Puan Farklılıkları</i> .	68
Tablo 3.39. <i>Çalgılara Göre Makamsal Dikte 1'den Alınan Puan Farklılıkları</i>	68
Tablo 3.40. <i>Cinsiyete Göre Makamsal Dikte 2'den Alınan Puan Farklılıkları</i>	69
Tablo 3.41. <i>Yaşa Göre Makamsal Dikte 2'den Alınan Puan Farklılıkları</i>	69

Tablo 3.42. <i>Mezun Olunan Liseye Göre Makamsal Dikte 2'den Alınan Puan Farklılıkları</i>	70
Tablo 3.43. <i>Fakülteye Göre Makamsal Dikte 2'den Alınan Puan Farklılıkları</i>	70
Tablo 3.44. <i>Sınıf Değişkenine Göre Makamsal Dikte 2'den Alınan Puan Farklılıkları</i>	70
Tablo 3.45. <i>Çalgılara Göre Makamsal Dikte 2'den Alınan Puan Farklılıkları</i>	71

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

- ES** : Eşit Sıralar
- f** : Frekans
- M** : Madde
- Mak.** : Makamsal
- MD** : Makamsal Dikte
- Mİ** : Müziksel İşitme
- N** : Kişi Sayısı
- NS** : Negatif Sıralar
- OF** :Ortalama Farkı
- Ort.** : Ortalama
- p** : Anlamlılık Düzeyi
- PS** : Pozitif Sıralar
- r** : Pearson Korelasyon Katsayısı
- sd** : Serbestlik Derecesi
- SO** : sıra ortalaması
- SS** : Standart Sapma
- ST** : Sıra Toplamı
- \bar{x} : Aritmetik Ortalama

GİRİŞ

“İnsan, bir ses evreninin içine doğar, onunla iç içe yaşar, algıladığı seslerle etkileşim içinde bulunur. Tarih öncesi çağlardan beri insanoğlu, işittiği sesleri çözümleyip değerlendirmeye çalışmış, yüzyıllar içinde sesleri düzenlemekte ustalaşarak onlardan ifade biçimi yaratmıştır” (Say, 2009, s. 17).

“İlk insanın doğa seslerini yansıtması, kendi sesini rüzgarın, denizin, kuşun sesine benzetmesi, ezginin doğması yolundaki ilk adımlar olmuştur. Önce doğayı yansıtmak için sesini yükselten insanoğlu, sonra yalnızlığını unutmak, doğa güçlerine tapınmak için mırıldanmaya başlamış, korkusunu yenmek için çılgınlık atmış, daha sonra da ruhsal değişimine göre kimi neşeli kimi hüznü ezgiler yaratmıştır” (İlyasoğlu, 1999, s. 1).

“Duygu ve düşünceleri en yalın biçimde anlatan müzik, insana yaşam boyu, her anında eşlik eder. Ruhunu zenginleştirdiği gibi yaşam kalitesini de yükseltir. Müziğin bütün sanatlardan daha etkili olmasının nedeni, kültür düzeyine bakılmaksızın herkes tarafından algılanabilmesidir. Bu bakımdan tüm sanatların en üst basamağında bulunur; matematik, mantık ve mimari kurallarına uyarken bilimsel yönünün varlığı da düşündürür” (Feridunoğlu, 2015, s. 5).

Öğrenilebilen bir davranış şekli olan tutum ise eğitim yoluyla daha etkili ve istendik yönde değişim gösterebilir. Tutumun, öğrenilen ve değişebilen bir davranış olması, olumsuz tutum gösterilen durumların olumlu yönde değiştirilebilmesine olanak sağlar. Bir durum ya da nesneye karşı gözlenen ya da ölçülen tutumlar, olumlu ya da olumsuz yönde değiştirilebilir. Öğrencilerin derslere karşı gösterdikleri tutumlarının ölçülmesi, olumsuz tutum gösterdikleri derslerin belirlenmesi ve bu derslere karşı tutumlarının istendik yönde değiştirilmesinin, öğrencilerin akademik başarılarını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Tutumların müzikte de etkili olduğu bilinmektedir. Tutumların olumlu yönde olması, bireylerin yeteneklerini geliştirmelerinde ve müzikteki başarıları ile doğrudan ilgili olduğu yapılan araştırmalarla ortaya konulmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEM DURUMU

Bu araştırmanın problem durumu “Mesleki Müzik Eğitimi Alan Öğrencilerin Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutumlarının Makamsal Dikte Yazma Becerilerine Etkileri” olarak belirlenmiştir. Aşağıda ilgili problemin şu anki mevcut durumuna ışık tutacak temel bilgilere genelden özele yer verilmiştir.

1.1. EĞİTİM

Alanyazın incelendiğinde eğitimin çeşitli yönleriyle ele alındığı ve tanımlandığı görülmektedir.

Variş (1997) eğitimi, “bireyin içinde yaşadığı toplumda davranış biçimleri edindiği süreçler toplamıdır” diye tanımlar (s. 13). Sönmez (1999) ise eğitimi “fiziksel uyarımlar sonucu beyinde istendik biyo-kimyasal değişiklikler oluşturma süreci” olarak görmektedir (s. 2).

Diğer tanımlarda ise;

Eğitim, bilim, teknik ve sanatın üçünü de kapsayan bir içerikle düzenlenerek bireyleri ve toplumları biçimlendirmede en etkili süreç niteliği kazanır. Eğitim insan davranışlarının değiştirilmesi ile ilgilidir. Öyleyse eğitim bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1979, s. 12).

Eğitim, insanın ekmek, su gibi yaşamsal bir ihtiyacıdır. Olmazsa olmaz diye niteleyebiliriz. Eğitim, anne karnında başlayan ve mezara kadar devam eden bir süreçtir. Her an, her zaman yeni bir bilgi, beceri, davranış öğrenebiliriz veya mevcut bilgi, beceri ve davranışımız her an ve her zaman değişebilir. İnsan, dolaylı-dolaysız, kasıtlı-kasıtsız bir eğitimin etkisi altındadır. Bu anlamda eğitim sadece okulda değil ailede, arkadaş grubunda, sokakta, asker ocağında, iş ortamında vb. her yerde ve hayatın her safhasındadır (Erdem, 2005, s. 2).

“Eğitimle ilgilenen her öğretmenin, eğitimcinin ve her bilim adamının kendine göre geliştirdiği bir eğitim tanımı vardır. Sözlüklerde bile farklı eğitim tanımlarına rastlanır. Eğitimin, geniş bir alan olması değişik kaynaklarda farklı tanımlara rastlanmasının sebeplerinden en önemlisidir” (Büyükkaragöz, 1998’den akt., Görsev, 2006, s. 8).

Eğitimin bir alt başlığı olan müzik eğitiminden bahsetmek gerekirse;

1.2. MÜZİK EĞİTİMİ

“Sanat eğitiminin alt kollarından olan fonetik sanat eğitiminin bir dalı da müzik eğitimidir. Müzik eğitimi ise daha çok sessel ve işitsel nitelik bir sanat eğitimi olarak, güzel sanatlar eğitiminin en önemli dallarından birini oluşturur” (Şen, 2011, s. 29).

Müzik eğitimi kısaca ‘müziksel davranış kazandırma’, ‘müziksel davranış değiştirme’ ya da ‘müziksel davranış geliştirme’ sürecidir. Bilindiği gibi, algılanamayan süreç kavranamaz, kavranamayan süreç tasarlanamaz, tasarlanamayan süreç hazırlanamaz, hazırlanamayan süreç hızlanamaz işleyemez, işleyemeyen süreç izlenemez, izlenemeyen süreç denetim altına alınamaz, denetim altına alınamayan süreç geliştirilemez (Uçan, 1997, s. 5).

Müzik alanında yapılan etkinlikler, duygu ve düşüncelerin paylaşımında, toplumsal davranışlar oluşturabilmede, var olan kültürel değerlerin artırılmasında ve geleceğe aktarılmasında büyük önem taşımaktadır. Tüm bu özellikler, müzik öğretmenliğine sanatsal ve bilimsel bir boyut kazandırmıştır. Bu doğrultuda müzik öğretmeni de sanatçı kimliğiyle bilim adamı kimliğini her zaman içinde barındırmalıdır (Güdek, 2007, ss. 4-5).

Her şeyden önce müzik eğitiminin tüm yönleriyle bir bütün olarak doğru kavranması ve bu kavrayışın gerçekçi, sağlam ve tutarlı bir temele dayandırılması zorunludur. Bu bağlamda, böyle bir temel üzerine kurulan müzik eğitiminin “genel, özengen ve mesleki” türleriyle bir bütün olarak ülkenin gerçeklerine, toplumun ve bireyin beklentilerine, alanın özelliklerine ve çağın gereklerine uygun bir çerçeve içine alınması ve böylece gerçek yörüngesine oturtulması gerekmektedir (Uçan, 1997, s. 5).

Müziği profesyonel anlamda icra edebilmek için müzik eğitime erken yaşlara başlanması bir zorunluluktur. Özellikle çalgı eğitiminde bu sürece erken başlanması ile müzikal beğenisi gelişmiş bireylerin ve yetenekli icracı/bestecilerin sayılarının artacağı düşünülür (Şen, 2015, s. 60).

1.2.1. Müzik Eğitiminin Temel İlke ve Amaçları

“Müzik eğitiminin ilke ve amaçları, kuşkusuz, eğitimin türüne, düzeyine, süresine ve içeriğine bağlı olarak değişiklikler gösterir. Ancak, niteliği ne olursa olsun, her tür ve düzeydeki müzik eğitiminde önemli ölçüde geçerliliği olan birtakım temel ilke ve amaçlar da vardır” (Uçan, 1997, s. 15).

Uçan (1997) müzik ve onunla ilgili insan davranışlarının son yıllarda önemli bir değişim içinde olduğunu, müziğin değişik türlerinde çalışan bestecilerin ve yorumcuların, hem kendilerinde hem de bebek, çocuk, genç, yetişkin ve yaşlılarda yeni duyuların oluşmasına yol açan yeni yaratma, işleme ve yorumlama olanakları

keşfettiklerini, toplumsal ve kültürel değişikliklerle birlikte oluşan bu sürecin, toplumun her kesimini etkilediğini, baş döndürücü bir hızla gelişen iletişim araçlarıyla sağlanıp sunulan müziklerin, bireysel ve toplumsal müzik yaşamında şu ya da bu yönde köklü değişikliklere yol açtığını, modern toplumlarda herkesin hemen her gün her tür müzikle karşı karşıya olabildiğini ve her türlü müziksel araç-gereç ve teknikle karşı karşıya gelebildiğini söylemektedir. Böyle bir durumda müzik eğitimi, bireyin içinde yaşadığı, her gün yüz yüze olduğu müziksel çevresiyle sağlıklı bir etkileşimde bulunabilmesini; müziğin yaratım, üretim, yorum, kullanım ya da tüketimine doğrudan ya da dolaylı olarak, bilinçli ve bilgili biçimde katılabilmesini ve giderek müziksel yaşamın gelişmesine katkılarda bulunabilmesi için gerekli davranışlarla donatılmasını amaçlamalıdır (s. 15).

Saraç (2016) müzik eğitiminin amaçlarını şu şekilde maddeleştirmiştir;

- *Bireyin müzik eğitimi yolu ile kazanacağı bilgi beceri tutum ve davranışları kendisinin yapılandırmasını sağlayabilme,
- *Müziksel bilginin yapılanmasında bireyi zihinsel bir sürece alabilme,
- *Bireyin önceden kazandığı yanlış bilgilerin yerine yeni bilgi kazanması için kaynak-araç gereç ve materyallerin hazır bulunduğu bir eğitim ortamı sağlayabilme,
- *Öğrenme motivasyonu destekleyerek onlarda tahmin gücü geliştirebilme ve kendi müziksel deneyimlerini doğru sergileyebilme,
- *Bireyin anlamlı öğrenmesi için onu sosyal süreçlerle baş başa bırakabilme ve yeni öğrenilen kavramlarla ilgili sosyal etkileşim kavramlarını uygulayabilme,
- *Müziğe genel/özel bir bakış açısı kazandırabilme ve farkındalık yaratabilme,
- *Bireyin müzik yolu ile bilişsel, duyuşsal ve devinişsel gelişimini sağlayabilme,
- *Yaşadığı çevreden evrene yeni bilgi beceri ve tutumlarını müzik yoluyla geliştirerek kazanımlarını sergileyebilme,
- *Serbest zamanları gidererek müziği tanıyabilme ve kültürünü geliştirebilme,
- *Yetenek ve yaratıcılığın ortaya çıkarılmasını sağlayabilme (kulak eğitimi, ses eğitimi),
- *Bireyde psikolojik dengenin korunmasını sağlayabilme,
- *Bireyde kendi içinde disiplin ve düzen alışkanlığı kazandırabilme,
- *Müzik alanında bireylere geniş bilgiler vererek kültürünü geliştirebilme,
- *Bilinenden bilinmeyene müzik kültürü kazanımlarını disiplinler arası bir anlayış ile bakış açısı kazandırabilme olduğunu belirtmiştir (ss. 6-7).

1.2.2. Müzik Eğitiminin Türleri

Uçan (1997)'a göre müzik eğitimi, temelde, genel, özengen (amatör) ve mesleki (profesyonel) olmak üzere üç ana amaca yönelik olarak düzenlenip gerçekleştirilir (s. 30).

1.2.2.1. Genel Müzik Eğitimi

Genel müzik eğitimi, iş-meslek, okul, bölüm, kol-dal ve program türü ne olursa olsun, ayırım gözetmeksizin, her düzeyde, her aşamada, her yaşta herkese yönelik olup, sağlıklı ve dengeli bir “insanca yaşam” için gerekli asgari-ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlar. Genel müzik eğitimi, aslında, her düzeyde, her

yaşta herkes için gereklidir, zorunludur ya da zorunlu olmak durumundadır. Çünkü müzik, her düzeyde herkese kazandırılması esas olan “asgari ortak-genel kültür”ün başta gelen ayrılmaz öğelerinden biridir. Genel müzik eğitimi öncelikle “genel eğitim”in bir boyutudur, çok önemli bir parçasıdır, belirleyici, tamamlayıcı ve bütünleyici bir öğesidir (Uçan, 1997, s. 31).

1.2.2.2. Özengen Müzik Eğitimi

“Özengen müzik eğitimi, müziğe ya da müziğin belli bir dalında özengence (amatörce) ilgili, istekli ve yatkın olanlara yönelik olup, etkin bir müziksel katılım, zevk ve doyum sağlamak ve bunu olabildiğince sürdürüp geliştirmek için gerekli müziksel davranışlar kazandırmayı amaçlar” (Uçan, 1997, s. 31).

Özengen müzik eğitimi, herhangi bir düzeyde herkes için zorunlu değildir; tam tersine, ilgi, istek ve yatkınlık ile etkin bir katılım için gerekli fırsat ve olanaklara bağlı olup seçmelidir. Özengen müzik eğitiminde, daha çok, müziği izleyip dinleyerek tüketen ya da kullanan kitleler yerine, müziği herhangi bir parasal ya da maddi karşılık beklemezsiniz, yalnızca zevk ve doyum sağlamak için yaparak yaşayan ve bunu adeta kendisi için bir yaşam tarzına dönüştüren müzikseverler ve amatör müzikçiler yetiştirmeye dönük bir strateji uygulanır. Müziksel öğrenmenin son derece kalıcı izli olduğu bu tür uygulamalarda, özengen (özenmen) bireyin ilgisi, isteği, yatkınlığı ve yeteneği doğrultusunda ve ölçüsünde gelişerek etkin katılımında bulunması ve doyum sağlaması esastır (Uçan, 1997, s. 32).

Zorunlu olmaksızın bireyin kendi istek ve merakıyla bir alana ilgi duyarak, bu alanda bilgi ve beceri edinmek istemesi oldukça olumlu bir yaklaşımdır. Özellikle anne karnından başlayarak hayatın her aşamasında karşılaştığımız müzik alanında, bu yönde bir davranış sergilemek, bireyin gerek kişisel gerekse duygusal gelişimini olumlu yönde etkileyecektir. Bu anlamda her birey olanakları dâhilinde, hayatının herhangi bir döneminde özengen olarak müzikle ilgilenmeli, sonuç ne olursa olsun müziği yaşamına katmalıdır (Konakcı, 2010, s. 24).

1.2.2.3. Mesleki Müzik Eğitimi

Mesleki müzik eğitimi, müzik alanının bütünü, bir kolunu ya da dalını, o bütün, kol ya da dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme eğilimi gösteren, seçme olasılığı bulunan ya da öyle görünen, müziğe belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup, dalın, işin ya da mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar.

Mesleki müzik eğitiminde müziği bizzat yaparak yaşamının ötesinde, onu bilgili, bilinçli, düzenli-planlı-yöntemli, kurallı ve yeterli olarak yaratan, seslendiren/yorumlayan, kuramlayan, araştıran, uygulayan ve öğreten sanatçı, bilimci, eğitimci ve teknolog yetiştirmeye dönük bir strateji uygulanır. Bu uygulamalarda, bireyin ilgisi-isteği, yatkınlığı-yeteneği doğrultusunda ve ölçüsünde gelişip etkin katılım ve doyum sağlaması değil, onun ötesinde, dalın, işin ya da mesleğin gerektirdiği biçim, kapsam ve düzeyde uğraşmanca (profesyonelce)

hazırlanması, biçimlenmesi, uzmanlaşması, gelişmesi ve yetkinleşmesi esastır (Uçan, 1997, s. 33).

Araştırmada, müzik eğitiminin önemli yapı taşlarından birini oluşturan müziksel işitme-algılama, müziksel okuma-yazma hakkında genel bilgilere yer verilmiştir.

1.3. MÜZİKSEL İŞİTME-ALGILAMA

İşitme, insanın sahip olduğu beş duyardan yalnızca biridir. Fiziksel olarak işitme her duyu gibi insanın çevresi ile iletişimdeki kullandığı araçlardan birisidir. Ancak, bir ressamın renkleri tanınması gibi bir müzisyenin sesleri işitmesi ve anlamlandırması normal hayatta kullandığımız duyu işlevinin ötesinde bir hassasiyet gerektirmektedir. İşitme hassasiyeti, temel materyali ses olan her alanda ihtiyaç duyulan bir özelliktir. Bir telsiz operatörü, radar operatörü, maden işçileri gibi örneklerini çoğaltabileceğimiz bir çok meslek işitme hassasiyeti gerektirmektedir (Yayla, 2006, s. 28).

Yapılan diğer açıklamalarda ise;

Müziksel öge ve ilişkiler denince ilk akla gelen şunlardır: Müziksel ses yüksekliği ve ses niteliği, ses gürlüğü, ses rengi, ses türü, ton türü, ritimsel ve ezgisel ilişkiler, aralıklar, iki veya daha çok sesli tınlayışlardır. Bunları tanıma, ayırt etme, çözümleme, adlandırma, yazma vb. konular müziksel işitmenin basamaklarını oluşturur (Apaydın, 2006, s. 14).

Düşüncelerin sözcüklerle açıklanmaya başlamasından bu yana işitmenin insan yaşamındaki etkisi daha fazla önem kazanmış ve bu bağlamda eğitim ve öğretimdeki rolü geniş çapta artmıştır. İşitme, bireyin müzikal ortamda bulunmasına ve müzik eğitimi almasına paralel olarak müzikal işitme ve algılama sürecine dönüşür. Müzikal işitme eğitimi ise bireyin işitme yoluyla müzikal öğeleri, tek sesi ya da çok ses kümelerini, ezgi ve ritimleri algılamasını, bunları belleğe alıp tekrar etmesini ve gerektiğinde notalara aktarmasını sağlamaktır (Özçelik, Kazkaya & Civitçi, 1998, s. 71).

Kısaca müziksel işitme, bir kompozisyon içerisindeki melodi, biçim, ölçü, tını ve tonları tespit etme, izah etme ve mukayese etmektir (Holloway, 2001'den akt., Şendurur & Tanınmış, 2017, s. 186).

“İşitme yeteneği bölgesel, bağıl ve mutlak olmak üzere üç grupta incelenebilir

1. Bölgesel (Yaklaşık) İşitme: Müziksel Seslerin yükseklik özelliklerini bölgesel olarak (kalın-ince) tanımlayabilme yeteneğidir. Duyulan müziksel ses, bulunduğu alana göre yaklaşık olarak algılanabilir.

2. Bağıl-Göreceli (Rölatif) İşitme: Müziksel sesleri bilinen başka bir sesle karşılaştırarak tanıma, ayırt etme adlandırma yeteneğidir. Müziksel İşitme Okuma Yazma öğretim programları “bağıl işitme” yeteneğini geliştirmeye yöneliktir.

3. Mutlak-Salt (Absolüt) İşitme: Müziksel sesleri başka bir ses yardımı olmaksızın algılayıp-adlandırabilme yeteneğidir. Önceleri mutlak işitme yeteneğinin kalıtsal olduğu ve doğuştan geldiği kabul edilmekteydi. Yapılan Araştırmalar çevre, çok küçük yaşta müzik eğitime başlama, düzenli ve uzun süreli çalışma ile mutlak işitmenin olduğu tezini ortaya koymaktadır” (Özgür & Aydoğan, 2006, s. 4).

Müziksel algılama ile ilgili yapılan tanımlar ise şöyledir;

Müziksel algılama ve bellekle ilgili olarak müzik öğelerinin irdelenmesini konu alan birçok araştırmanın ağırlık noktasında genelde ses perdelerinin algılanması bulunmaktadır. Ancak sadece müziksel yetenek ses ve perde işitme becerisi ile açıklanamaz. Müziksel yetenek iyi düzeyde bir müziksel algılama ve müziksel bellek ile örtüşmektedir. Müzikte algılama ve anımsama sadece sesler, ses aralıkları, gürlük, ritim, melodi gibi müziğin öğelerini olduğu gibi algılamak ve hatırlamakla mümkündür. Müziğin bütün olarak algılanması ve hatırlanmasına ilişkin olarak kısa süreli bellekte melodinin nasıl anımsandığını araştıran çalışmalarda müziğin kısa süreli belleğe girme ve orada kalma sürecine odaklanmıştır. Bu araştırmalar melodi hattının algılamada ve anımsamada etkisinin çok önemli olduğunu göstermiştir. Bellek için önemli olan melodinin hattı veya seyridir (Peynircioğlu, 1996’dan akt., Yayla, 2006, s. 35).

“Bireyin kalıtsal olarak getirdiği ve müziksel öğrenmesini çerçeveleyen sınıra ya da müziksel öğrenme kapasitesine “müzik yeteneği” denir. Müzik yeteneğinin derecesi, müziksel işitme-algılama testleriyle ortaya çıkarılmaya çalışılır. Dünyada en tanınmış olanlar Seashore, Wing ve Gordon testleridir. Bu testlerden ilki 1912’de Amerika’da Carl Seashore tarafından denenmiştir. Bu test bir dönem Türkiye’de de (1992) kullanılmıştır.

Müziksel algılama yeteneğinin ölçümü, ayrıntılarında küçük farklılıklar olmakla birlikte, genellikle verilen seslerin (bir, iki, üç ve dört ses), ezgilerin (tonal-makamsal) ve ritm kümelerinin yineletilmesi biçiminde yapılmaktadır.

1. Ritm kümelerinin yinelenebilme derecesi, ritm duygusunu;
2. Yatay aralıkların (tek ses) yinelenebilme derecesi birbirinden bağımsız soyut seslerin yükseklerini algılama yeteneğini;
3. Dikey ses kümelerinin (akorların) yinelenebilme derecesi, seslerin birbiri ile olan ilişkilerini algılama yeteneğini;
4. Ezgilerin yinelenebilme derecesi ise müzik belleğinin kapasitesini ölçmede fikir verir (Özgür & Aydoğan, 2006, ss. 3-4).

1.4. MÜZİKSEL OKUMA

“Bir müzik yazısını müziğin harfleri olarak nitelendirebilecek notaların ad, yükseklik, süre (ritm), hız, gürlük ve ayırtılılarıyla seslendirmeye “müziksel okuma (solfej) denir” (Özgür & Aydoğan, 2006, s. 4).

Özgür (1995) müziksel okuma hakkındaki görüşlerini; okumanın özelliğine göre farklı biçimlerde yapılabilir. Örneğin Bona (ritmsel okuma), deşifre okuma, tek ya da toplu okuma, tek sesli ya da çok sesli okuma, eşlikli ya da eşiksiz okuma, farklı anahtarlarda (sol, fa vb.) okuma, tonal ya da makamsal okuma, sesli ya da sessiz okuma türlerinden kuşkusuz en önemlisi deşifre okumadır. Deşifre okuma ise, müzik dünyasının sihirli kapısını aralayan, müzisyenin elindeki en önemli anahtardır şeklinde ifade etmiştir (Akt., Özgür & Aydoğan, 2006, s. 4).

1.5. MÜZİKSEL YAZMA

“Müziksel okumayı en iyi tanımlayabilecek çalışma, müziksel yazmadır. Ana dilde okumayla yazma arasında nasıl bir ilişki varsa, müziksel okumayla müziksel yazma arasında da böyle bir ilişki bulunmaktadır” (Lavignac, 1939, s. 25).

“Müziksel yazma, başından bu yana iç duyuş (kulak) eğitiminin önemli bir parçası olmuştur. Çünkü, duyulan müziğe anlam verebilmeyi, sesleri düzene koyabilmeyi en iyi öğreten yöntem budur” (Özsan’dan akt., Özgür & Aydoğan, 2006, s. 5).

“Sesleri müzik yazısının öğeleriyle ifade etmeye “müziksel yazma” denir. Müziksel yazmanın birbirinden farklı iki boyutu vardır.

1. İşitilen sesleri yazma (dikte etme)
2. Müziksel düşünceleri, tasarıları yazma (yaratma)

Günlük yaşamda duygu ve düşünceleri yazarak ifade etme, sözle ifade etmeye göre daha güçlüdür. Bu, müzik dilinde de böyledir; dolayısıyla müziksel yazma müziksel okumaya göre daha geç ve güç gelişir. Müziksel yazmadaki başarı, bilinçsiz işitmeden bilinçli işitmeye geçişteki başarının da bir ölçütüdür.

Müziksel yazma müziksel düşünmeyi kolaylaştırır, müziksel yaratıcılığı geliştirir. Müziksel yaratıcılığa ilişkin etkinlikler müzik dilinin öğelerini daha iyi kavramaya yardımcı olur” (Özgür & Aydoğan, 2006, s. 5).

Dikte çalışmalarında ezgiler temel düzeyde ritim ve aralık özellikleri bakımından değerlendirilir. Dikte çalışmalarında öğrenciler bu iki özelliği zihinlerinde değerlendirerek seslendirilen ezgiyi kağıda geçirirler. Ritim ve aralık bilgilerinin yanı sıra öğrenciler ezginin tonu ve armonik yürüyüşleri hakkında da fikir sahibi olmalıdırlar. Ton bilgisi öğrencilere başta eğitmen tarafından verilebileceği gibi herhangi bir yardımcı başlangıç notası (ör. la-do) veya kadans-dizi seslendirilmesi ile de öğrencilerin algılamasına bırakılabilir. Ezginin metrik yapı bilgisi ise (3/4-2/4 vb.) yine başta eğitmen tarafından öğrencilere verilebileceği gibi eğitmenin metrik yapıyı belirten küçük bir ritim cümlesi seslendirmesi ile algılanması öğrencilere bırakılabilir (Özgül & Tanınmış, 2016, ss. 145-146).

“Müziksel yazma, “müziksel düşünmeyi kolaylaştırır, müziksel yaratıcılığı geliştirir. Müziksel yaratıcılığa ilişkin etkinlikler müzik dilinin öğelerini daha iyi kavramaya yardımcı olur” (Apaydınlı, 2006, s. 16).

Çalışmada, öğrencilere makamsal dikteler yazdırıldığından, makam kavramına değinilmiştir.

1.6. MAKAM KAVRAMI

Makam kavramı hakkında, farklı kaynaklarda şu bilgilere yer verilmiştir;

Makam tarifi genel olarak bir karar perdesi ve güçlü etrafındaki bazı seslerin seçilerek kullanılmasından meydana gelir diye yapılmaktadır. Bu bir anlamda doğru gibi görünmekle birlikte biraz dar bir ifade şeklidir. Çünkü her makamın bir karar perdesi, bir güçlüsü vardır ve bazı sesler bu perdeler etrafında gezinerek makamı hissettirir ama zamanla kullandıkça güzelleşen ve çok daha etkileyici bir duruma gelen bu seslerin oluşturduğu makam, taşıdığı ismi en güzel ve olgun şekli ile temsil edip hissettirme özelliğini de yakalar. İçinde o makamın dizisinin de bulunduğu dikkate alındığında, diziler o makamı nazari olarak tanıtır gibi görünmekle beraber, bazı diziler birbirleri ile büyük benzerlik taşımalarına rağmen özelleşmiştir ve yaşattıkları ses ve akışları bakımından da farklılık arz ederler. Bu yüzden makamların bir karar perdesi, bir güçlüsü olmasına rağmen bunların etrafında gezinen seslerin akışına önem verilmesi, sonuçta “seyir” yani “yürüyüş” gibi özel bir durumu ortaya çıkarmıştır. Hiçbir makam sadece dizisi, karar perdesi ve güçlüsüne bağlı olarak tanıtılmamalıdır. Bir makamın tam olarak açıklanabilmesi anlatımın seyir özelliklerini de içermesi ile mümkündür. Seyir iyi anlaşılmadan makamları tam olarak tanımak çok zordur (Kurtuldu, 2018, ss. 19-20).

Özkan (2006) ise, makam dizilerinin bir dörtlü ile bir beşliden veya bir beşli ile bir dörtlüden meydana geldiğini, bir dizide en önemli perdelerin durak, güçlü ve asma karar perdeleri olduğunu söylemiştir. Makamın tanımını; bir dizide durak ve güçlünün önemini belirtmek ve diğer kurallara da bağlı kalmak suretiyle nağmeler meydana getirerek gezinme” şeklinde yapmıştır (s. 94).

Türk müziğinde makam kelimesi sadece diziyi kapsamaz. Makamın oluşabilmesi için başka unsurlara da ihtiyaç vardır. Dizi bunlardan sadece bir tanesidir ve makamın iskeletini meydana getirir. Makamın meydana gelebilmesi için, dizinin seyir ile hareket kazanması gerekmektedir. Çeşnilerin sistem içinde farklı yapılar gösterip dizilerin ortak ilişkileri ile birleşmesi, makamı ve makamın kişiliğini oluşturan kalıpları yönlendirmektedir (Yavuzoğlu, 2009, s. 35).

Diğer bir tanımda ise;

Karadeniz (1983) makamı; Türk musikisinde belirli aralıklarla birbirine uyan mülayim seslerden kurulu bir gam içerisinde özel bir seyir kuralı olan musiki cümlelerinin meydana getirdiği çeşni olarak tanımlayarak, Bu tarife göre önce aralıkları belirli ve yumuşak seslerden meydana gelmiş bir gam vardır. Buradan her makamın, gam içerisindeki perdelerin uygun olan birisinden terennüme başlayıp ıskalanın birinci sesinde karar vereceği şartını da bulabiliriz. Her makamın kendine göre bir seyri vardır; aynı gam içinde kalmakla birlikte hangi sesleri ne şekilde kullanacağını bilmek gerekir. Makamın seyri dikkate alınmadıkça gam içinde kalınsa bile o makam meydana gelmiş olmaz. Her makam kendine seyrine uygun perdeleri kullanarak yine kendine mahsus bir çeşni meydana getirir. Bu nokta makamın doğabilmesi bakımından çok önemli olduğunu söylemiştir (s. 64).

Araştırmada öğrencilere Bûselik, Kürdî, Hicaz ve Nihavend makamlarında dikteler yazdırıldığından bu makamların özellikleri hakkında bilgilere yer verilmiştir.

1.6.1. Bûselik Makamı

Durağı: La (Dügâh)

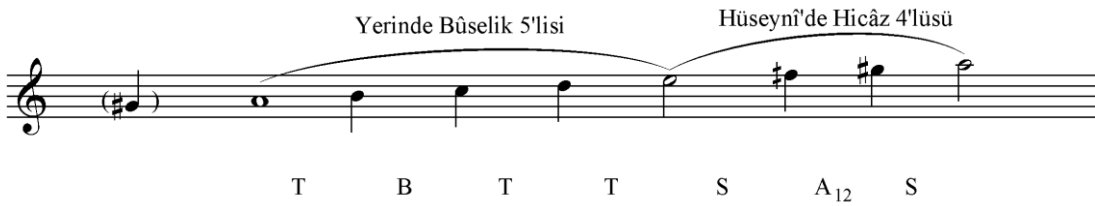
Seyri: Çıkıcıdır. Bazen çıkıcı-inici olarak da kullanılmıştır.

Güçlüsü: Mi (Hüseynî) perdesidir. Bazı klasik eserlerde güçlü, birinci derecede Çargâh, ikinci derecede Hüseynî perdesidir.

Dizisi: İki türlü dizisi vardır. Yerinde Bûselik beşlisi üzerine Kürdî dörtlüsünün eklenmesi ve yerinde Bûselik beşlisine Hicaz dörtlüsünün eklenmesiyle meydana gelmiştir.

Şekil 1.1. Bûselik Makamı 1. Tip Dizi

Şekil 1.2. Bûselik Makamı 2. Tip Dizi

Donanımı: Donanıma bir şey yazılmaz. Gerekli işaretler eser içinde gösterilir.

Yeden: 2. çizgideki bakiye diyezli Sol (Nim Zirgüle) perdesidir.

Genişleme: Her iki dizi için Dügâh'taki Bûselik beşlisi simetrik olarak Muhayyer perdesine göçürülür. Dolayısıyla Muhayyer'de Bûselik beşlisi şeklinde genişler.

Seyri: Makamın seyrine, durak civarından başlanır. Daha sonra Hüseynî'deki Kürdî dörtlüsü ve Hüseynî'de Hicaz beşlisi gösterilir. Ardından Muhayyer'de Bûselik beşlisiyle genişleme yapar. Bütün dizide karışık gezindikten sonra Çargâh'ta Çargâh, Nevâ'da Hicaz, Çargâh'ta Nikriz ve Hüseynî'de Uşşâk'lı asma kalışlar yapıldıktan sonra Dügâh perdesinde çoğunlukla yedenli tam karar yapılır (Özkan, 2006, ss. 122-124).

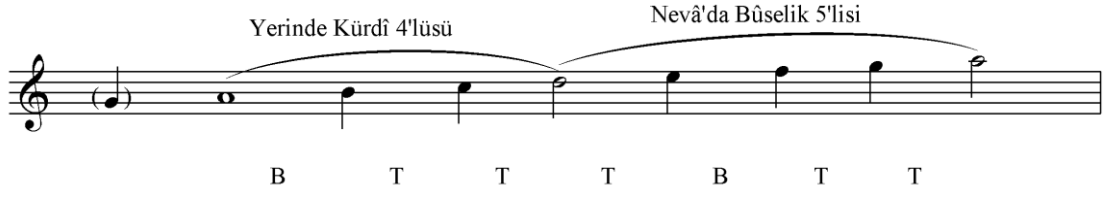
1.6.2. Kürdî Makamı

Durağı: La (Dügâh)

Seyri: Çıkıcıdır. Bazen inici - çıkıcı olarak da kullanılmıştır.

Güçlüsü: Re (Nevâ) perdesidir.

Dizisi: Yerinde Kürdî dörtlüsüne, Nevâ'da Bûselik beşlisinin eklenmesinden meydana gelmiştir.

Şekil 1.3. Kürdî Makamı Dizisi

Donanım: Si küçük mücenneb bemolü

Yedeni: 2. çizgideki Rast perdesidir.

Genişlemesi: Durak üstünde bulunan Kürdî dörtlüsü, tîz durak muhayyer üstüne simetrik olarak göçürülür. Böylece aynı zamanda Nevâ perdesi üzerinde bir Bûselik dizisi de meydana gelmiş olur.

Seyir: Durak veyâ güçlü civarından seyre başlanır. Dizide karışık gezinip güçlü Nevâ perdesinde Bûselik'li yarım karar yapılır. Daha sonra yine bütün dizi ve istenirse genişlemiş kısımda da dolaşılıp Dügâh perdesinde Kürdî çeşnisiyle tam karar yapılır (Özkan, 2006, ss. 133-134).

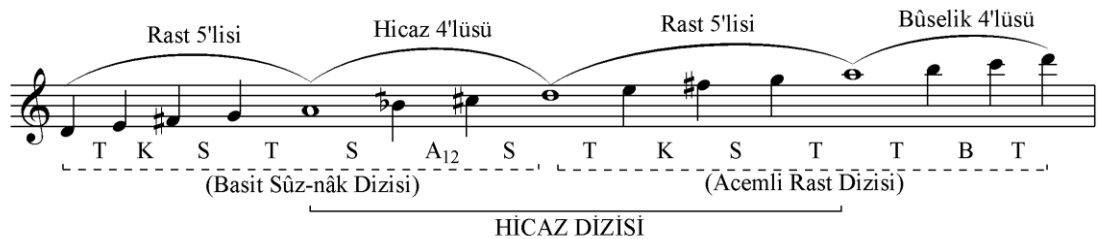
1.6.3. Hicaz Makamı

Durağı: La (Dügâh) perdesidir.

Seyri: İnici-çıkıcı

Güçlüsü: Re (Nevâ) perdesidir.

Dizisi: Yerinde Hicaz dörtlüsüne Nevâ'da Rast beşlisinin eklenmesiyle meydana gelmiştir.

Şekil 1.4. Hicaz Makamı Dizisi

Donanımı: Si için bakiye bemolü, Fa ve Do için bakiye diyezi donanıma yazılır.

Yeden: Sol (Rast) perdesidir.

Genişleme: Hicaz makamı, dizisi her iki taraftan da genişletilebilir. Birincisi tiz taraftan genişleme, tiz tarafının üstüne Bûselik dörtlüsü getirilerek genişletilir ve Neva perdesinde Acemli Rast dizisi meydana getirilmiş olur. Bu durumda Muhayyer perdesi üzerinde herhangi bir kalış söz konusu değildir. Ayrıca pest tarafındaki Hicaz dörtlüsü de tiz tarafın üstüne getirilerek genişletilir. İkincisi pest taraftan genişleme, tiz tarafındaki Rast beşlisi pest tarafın altına getirilerek genişletilir. Bu durumda da Yegah perdesinde Basit Suzinak dizisi meydana getirilmiş olur.

Seyri: Seyre durak, güçlü veya bunların civarlarından başlanır. Önce dizide karışık dolaşılır ve güçlüde Rast çeşnişiyle yarım karar verilir. Bilahare bütün dizide, gerek görüldüğünde, genişletilme bölgesinde de dolaşıktan, gerekli asma kararlar ve istenen geçkiler yapıldıktan sonra Dügah perdesinde Hicaz dizisiyle tam karar verilir (Aybars, 2011, s. 62).

1.6.4. Nihavend Makamı

Durağı: Sol (Rast) perdesidir.

Seyri: İnici-çıkıcıdır.

Güçlüsü: Re (Nevâ) perdesidir.

Dizisi: Rast'ta Bûselik beşlisine Nevâ'da Kürdî dörtlüsünün eklenmesiyle oluşur.

Buselik 5'lisi Kürdî 4'lüsü

T 9 B 4 T 9 T 9 B 4 T 9 T 9

Şekil 1.5. Nihavend Makamı Dizisi

Donanımı: Si için küçük mücenneb bemolü (Kürdî), Mi için küçük mücenneb bemolü (Hisar) perdeleri donanıma yazılır.

Yeden: Fa bakiye diyezi (Irak) perdesidir.

Genişleme: Gerdaniye’de Buselik’li, Eviç’de Segâh’lı, Hüseyini’de Kürdî’li Nevâ’da Sabâ’lı, Çargâh’ta Buselik’li ve Nikriz’li Dügâh’ta Hicaz’lı, Rast’ta Nikriz’li geçkiler olabileceği gibi başka genişlemelere de ulaşılabilir.

Seyri: Seyre genellikle Rast veya Nevâ perdesinden girilir. Nevâ perdesi üzerindeki Kürdî ve Gerdaniye perdesi üzerindeki çeşnilerini kullanır. Çoğunlukla Nevâ perdesinde asma kalıplar da yapar ve Bûselik’li bir inişle Rast’ta karar verilir. Genelde rastlanan iki türünde ise Nevâ perdesinde Buselik çeşnisi varsa Nihavend-i Kebir, Hicaz çeşnisi varsa Nihavend-i Rumi olarak adlandırılmaktadır (Kurtuldu, 2018, s. 273).

1.6.5. Makamsal Dikte

Dil okuryazarlığının dili anlayarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerisini içermesi gibi müzik okuryazarlığı da müziği anlayarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerisi gerektirir. Bu doğrultuda geleneksel işitme eğitiminin iki temel öğeden oluştuğu söylenebilir: solfej ve dikte. Solfej, verilmiş olan müzikal notayı seslendirme; dikte, çalınmış olan müziği müzik yazısına dönüştürme becerisidir (Holmes, 1999’dan akt., Özalunoğlu, 2011, s. 1).

Makamsal dikte ise, belirli bir makamda ve o makamın özellikleri göz önünde bulundurularak yazılan diktelerdir.

Araştırmanın diğer bir boyutu öğrencilerin müziksel işitme dersine ilişkin tutumları olduğundan, tutum hakkında şu bilgilere yer verilmiştir;

1.7. TUTUMUN TANIMI

“Davranışlarımızın çoğu gibi, tutumlarımız da öğrenme yoluyla kazanılmıştır. Aslında tutumlar bir bireyin kazanılmış kişilik özelliklerinin bir parçasıdır ve diğer kazanılmış kişilik özellikleri gibi klasik veya edimsel koşullanma yoluyla veya modellerin gözlenmesi ve taklit yoluyla öğrenilmesidir” (Morgan, 2000, s. 363).

Bireyin sahip olduğu deneyimleri, bilgi birikimini, duygularını ve güdülerini nasıl bir örgütlenme içerisinde birbiriyle ilişkilendirdiğidir. Yani bireysel düzeydeki örgütlenme yapısıdır önemli olan. Örgütlenme belli değerlendirme süreçlerine bağlı olduğuna göre, söz konusu deneyimler, bilgiler, duygular ve güdüler biçim değiştirdikçe aralarındaki ilişki biçimi, dolayısıyla örgütlenme biçimi de değişir. Buna bağlı olarak tutumlarda da değişim ortaya çıkar. Gençliğinde değişimci fikirlere açık olan biri, yaşının ilerlemesi, yaşam koşullarının iyileşmesi ya da aile kurumu içerisinde başkalarının sorumluluğunu alması ya da paylaşması süreci içerisinde değişimci fikirlerden giderek uzaklaşır. Diğer yandan önyargılar, dolaylı

ve yanlış bilgilenmeler sonucunda belli bir konu, durum ya da kişiye ilişkin geliştirilen birtakım tutumlar, doğru ve yeterli bir bilgilenme süreciyle birlikte değiştirilebilir. Diğer yandan duygu, deneyim ve bilgi yapısında ortaya çıkan değişim söz konusu öğeler arasındaki örgütlenme biçiminin, dolayısıyla ilişki ortamının da değişime uğraması durumunu ortaya koymuştur. Bu da o kişinin örneğin, içinde yer aldığı siyasal, toplumsal, ekonomik yapıya, kısacası sisteme ilişkin tutumunun değişiklik göstermesi anlamına gelir. Buna bağlı olarak söz konusu kişinin aile yaşamına bakışının, başarı olgusunu algılayışı, çocuk yetiştirme anlayışı gibi içinde yaşamakta olduğu düzenin çeşitli düzeydeki kurum ve örgütlerine yönelik tutumlarında değişiklik olmasına etki ettiği gözlenir. Bununla da kalmayıp söz konusu kişinin mevcut sistem içerisinde yaşamın tümüne ilişkin tutumunda da değişim söz konusu olabilir. Aynı şekilde kısa boylulardan nefret eden birinin kısa boylu birine âşık olduktan sonra onlara ilişkin olumsuz tutumunun tümüyle olumlu bir zemine kayması yine bireyin kişilik yapısını oluşturan duygusal, deneyimsel, bilgisel ve güdüsel öğeler arasındaki örgütsel ilişkinin değişime uğramasının bir göstergesi olarak algılanabilir (İnceoğlu, 2011, ss. 23-24).

Tutumlar değişebilir ya da değiştirilebilir. Buna göre, olumsuz tutum olumlu, olumlu tutum ise olumsuz tutuma dönüşebilmektedir. Tutumların, düşünce ve davranışlara temel oluşturduğu, yönlendirdiği dikkate alındığında, bireyin başarıya yönelmesinde olumlu tutum geliştirmenin gerekliliği göze çarpmaktadır (Canakay, 2006, s. 299).

1.7.1. Tutumların Özellikleri

1. Tutumlar doğuştan gelmez, sonradan yaşanarak kazanılır.
2. Tutumlar geçici değildir, belli bir süre devamlılık gösterirler. Yani bireyler yaşamlarının belli dönemlerinde aynı düşünceye sahip olurlar.
3. Tutumlar, birey ve obje arasındaki ilişkide bir düzenlilik olmasını sağlarlar. Öğrenme süreci içinde derece derece biçimlendiğinden, insanın çevresini anlamasına da yardımcı olurlar.
4. İnsan-obje ilişkisinde, tutumların belirlediği bir yanlılık ortaya çıkar. Birey bir objeye ilişkin bir tutum oluşturduktan sonra ona yansız bakamaz.
5. Bir objeye ilişkin olumlu ya da olumsuz bir tutumun oluşması, ancak o objenin başka objelerle karşılaştırılması sonucu mümkündür.
6. Kişisel tutumlar gibi toplumsal tutumlar da vardır. Toplumsal tutumlar; toplumsal değer, grup ve objelere yönelik tutumlardır.
7. Tutum bir tepki şekli değil, daha çok bir tepki gösterme eğilimidir
8. Tutumlar olumlu ya da olumsuz davranışlara yol açabilir (Tavşancıl, 2006, ss. 71-72).

1.7.2. Tutum Oluşturucu Öğeler

Tutumların zihinsel, duygusal ve davranışsal olmak üzere üç oluşturucu ögesi vardır ve bu öğeler arasında genellikle örgütlenme, dolayısıyla da iç tutarlılık olduğu varsayılmaktadır. Bu varsayıma göre, bireyin bir konu hakkında bildikleri

(zihinsel öge) ona nasıl duyguyla yaklaşacağını (olumlu, olumsuz, nötr) ve ona karşı nasıl bir tavır ortaya koyacağını (davranışsal öge) belirler. Bireyin bir nesne, durum ya da kişi hakkında zihinsel, duygusal ve davranışsal anlamda ortaya koyduğu duruş onun tutumunu yansıtır. Dolayısıyla da tutumun oluşması için söz konusu üç öge arasında örgütsel uyumlu bir ilişki ve eşgüdüm olmak zorundadır (İnceoğlu, 2011, ss. 29-30).

1.7.2.1. Duygusal Öge

Çevre ile ilgili bilgi, duyum ve deneyimlerin sınıflandırılmasının yanı sıra, bu sınıflandırılmaların olumlu, olumsuz olaylarla, arzulanan ya da arzulananmayan amaçlarla ilişkilendirilmesi söz konusudur. Böyle bir ilişkinin varlığı tutumun duygusal ögesini temsil eder. Ancak duygusal öge diğer iki ögeden bağımsız olarak varlık kazanmaz. Bireyin deneyimleri, bilgi birikimi, yani zihinsel öge duygusal ögenin gelişmesinde önemli bir etkidir. Bireyin herhangi bir tutum konusuna olumlu ya da olumsuz duygular içinde olması önceki deneyimleriyle ilişkili bir durumdur. Eğer herhangi bir uyarıcıya karşı bireyde olumlu ya da olumsuz duygular oluşmuşsa, bu demektir ki, bireyin bu uyarıcılarla daha önce bir ilişki olmuş ve o ilişki, dolayısıyla da deneyimler sonucunda bunları kabullenmiş ya da reddetmiştir. Birey ne zaman bu uyarıları anımsasa olumluluk ya da olumsuzluk içinde olacaktır. Dolayısıyla söz konusu uyarıların anımsanması o tutum konusuna yönelik tepkilerin de aynı şekilde olumlu ya da olumsuz olmasına yol açacaktır. Duygusal öge aynı zamanda bireyin değerler sistemi ile de yakından ilişkilidir. Birey, bir nesne, durum ya da kişiyle ilişkiye geçerken sahip olduğu ya da içinde yer aldığı değer sistemi onun ilişki biçiminin oluşmasına önemli ölçüde etki eder (İnceoğlu, 2011, s. 31).

Diğer yandan duygusal öge ile davranışsal öge arasında da yakın bir ilişki vardır, ama burada davranışsal öge genellikle duygusal ögenin sonucu biçiminde yansır. Yani sonuçta ortaya çıkan davranış bir bakıma duygusal ögenin somutluk kazanmasıdır. Çünkü davranış olarak yansımadığı süreci duygusal bir durumu anlamak olanaklı değildir. Bireyin bir nesne, kişi ya da durum, kısacası bir tutum konusuna ilişkin ne tür bir duygusal tepki içinde olduğunu anlamak için o duygusal tepkinin davranış olarak sergilenmesi gerekir. O halde duygusal öge ile davranışsal öge arasında bir bakıma neden-sonuç ilişkisi de vardır. Örneğin, hoşlanmadığımız biriyle karşılaştığımızda yüzümüzü ekşitmediğimiz sürece ona duyduğumuz antipatiyi anlatabilmemiz mümkün değildir. Aynı şekilde sahnedeki bir şarkıcının izleyicilerden aldığı beğeni ve sevgi onların alkışlarında yansır. Bu konuda örnekleri artırmak mümkündür. Ancak kısaca söylemek gerekirse duygusal ve davranışsal öge arasındaki ilişki daha çok bir neden sonuç ilişkisi biçimindedir. Yani davranışsal öge, çoğu zaman duygusal ögenin sonucu olarak ortaya çıkar (İnceoğlu, 2011, ss. 31-32).

1.7.2.2. Zihinsel (Bilişsel) Öge

Tutumun konusunu oluşturan kişi, durum, olay veya nesneye ilişkin olarak sahip olunan her türlü bilgi deneyim, inanç ve düşünceyi içeren zihinsel ya da bilişsel öge (cognitive component) tutumun önemli bir kesitini oluşturmaktadır. Zihinsel öge bireyin düşünsel işleyiş süreciyle bağlantılı olup, düşünsel ya da zihinsel işleyişin

sistemleştirilmesi ve sınıflandırılmasıyla ilgili bir ögedir. Bu sınıflandırmalar bir yandan bireyin, farklı durumlarla, nesnelere, kişilerle ilgili algılamalarını etkilerken diğer yandan da onun, farklı uyarılara karşı tepkilerinin de birbirinden farklı olmasını sağlar (İnceoğlu, 2011, s. 35).

Birey, çevresi ile ilişkilerinde zihinsel sisteminden yararlanır. Bireyin çevresi sayısız uyarıcılarla çevrilidir. Çoğu zaman aralarındaki farklılıklar hayli belirsiz olan bu uyarıcıları birbirinden ayırt etmeye bazen bireyin algılama kapasitesi yetmeyebilir. Bu nedenle birey, uyarıcıları önce kendi aralarında gruplandırır, daha sonra da bu grupları birbiriyle ilişkilendirir. Bu gruplandırma ya da sınıflandırma süreci, bireyin, çevreye tepkisini kolaylaştırırken aynı zamanda onun çevresine uyumuna da yardımcı olur (İnceoğlu, 2011, s. 35).

1.7.2.3. Davranışsal Öge

Davranışsal öge, bireyin tutum nesnesine ilişkin davranış eğilimini içerir (Sakallı, 2001, s. 107; Aronson, Wilson & Akert 2005, s. 200; Taylor, Peplau & Sears, 2007, s. 141).

Bireyin belli bir uyarıcı grubundaki tutum konusuna karşı davranış eğilimini yansıtır. Bu davranış eğilimleri sözler ya da diğer hareketlerden gözlenebilir. Bunlar bireyin alışkanlıkları, normları ve söz konusu tutum nesnesi ile doğrudan ilişkili olmayan tutumlarının da etkisi altındadır. Bu nedenle davranışsal ögeden söz ederken önce iki tür davranışı birbirinden ayırmak gerekir: Bunlardan biri duygusal davranıştır, diğeri ise kuralsal (normatif) davranıştır. Duygusal davranış, tutum konusunun hoşça giden ya da gitmeyen bir durumla ilişkilendirilmesi sonucu ortaya çıkar. Örneğin yüzyıllardan beridir İngiltere’de yaşamalarına ve orayı kendi ülkeleri olarak görmelerine karşın, Hindistanlılar ve Pakistanlılar, İngilizler tarafından çoğunlukla dışlanırlar, iyi eğitim görseler ve başarılı bireyler olarak kendilerini kanıtlasalar bile saygın mesleklere girmeleri genellikle engellenmeye çalışılır (İnceoğlu, 2011, s. 36).

Normatif davranış ise doğru davranışın ne olduğu konusundaki inançlara dayanan davranıştır. Başka bir deyişle kuralsal ya da normatif davranışa dayalı olarak geliştirilen ya da oluşturulan tutumların kaynağında daha çok akla ve mantığa dayalı öngörüler ve yargılar yer alır. Rasyonel değerlendirmelerin ardından kuralsal davranış temelli tutumlar oluşturulur. Resmi nitelikteki kurumsal ilişkilerde egemen olan genellikle bu tür davranış biçimidir. Çünkü bu tür ortamlarda geliştirilen davranışlar ve bunlardan kaynaklanan tutumların temelinde her şeyden önce içinde yer alınan kurumun çıkarları yatar. O nedenle de kişiler arası ilişkilere yön veren davranışlar ve bunlardan kaynaklanan tutumlar çoğunlukla kurumun çıkarlarını gözetmeye dönük rasyonel değerlendirme süreci içinde ortaya çıkar ve gelişir” (İnceoğlu, 2011, s. 37).

1.7.3. Tutumların İşlevi

Tutumların işlevi hakkında Freud’dan başlayarak değişik yazarlar arasında tartışmalar olmuştur. Ancak tutumların sosyal sistemlerin işleyişinde en başta gelen işlevi

kişiyi toplum kültürüne uymalarını sağlamaktır (Dönmezer, 1999, s. 86). Ancak tutumların kişiyi toplum kültürüne uymalarını sağlamanın yanında da çeşitli işlevleri vardır. Uzmanlar tutumların dört temel işlevinin olduğunu söylemişlerdir (Tolan, İsen & Batmaz, 1985, s. 264; İnceoğlu, 2011, s. 45; Baysal, 1981, s. 19; İsen & Batmaz, 2002, s. 254).

İnceoğlu (2011) tutumların işlevini; bilgi işlevi, araçsal (faydacılık, yararçı) işlevi, egoyu savunma işlevi, değer ifade edici işlevi şeklinde ifadelendirmiştir (s. 45).

1.7.3.1. Bilgi İşlevi

Tutumlar, bireylerin dünyayı algılamalarında bazı temel ölçütler geliştirebilmelerini sağlayan bir bilgilenme gereksinmesi yaratma işlevine sahiptirler (İsen & Batmaz, 2002, s. 256). Ayrıca tutumlar bireylerin dünyayı, çevrelerini anlamalarına, etraflarında olanları anlamlandırmalarına da yararlar. Olayların değerlendirilmesinde ve açıklanmasında tutarlılık ve netlik getirirler. Tutumlar, bireylerin neye dikkat edecekleri ve olayları nasıl algılayacakları üzerine etkilere sahiptirler. Bunlarla birlikte, grupların veya bireylerin davranışları ve konumları, sahip oldukları tutumlara göre de açıklanır (Sakallı, 2001, s. 109).

1.7.3.2. Araçsal (Faydacılık, Yararçılık) İşlevi

Bazı tutumların birey için içerdiği anlam faydacılıktır. Bu tür tutumlar bireye yarar sağlayan araçsallıkları bakımından, içinde yasadıkları toplumsal koşullar ile bireyi belirli bir uyum içinde tutma özelliğine sahiptirler (İnceoğlu, 2011, s. 45). Bu tutumlar çoğunlukla bireylerin sosyal, ruhsal ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılamalarına, arzu ettikleri amaçlarına ulaşmalarına yardımcı olurlar. Bağlı bulunduğu gruba benzer düşünce, duygu ve inançların sahip olma bireyin ödüllendirilmesine ve cezadan kaçınmasına neden olduğu için, bireyler belirli tutumlara sahip olmakla sosyal onay, kabul görme gibi amaçlarına ulaşmada tutumları araç olarak kullanırlar (Sakallı, 2001, s. 109).

1.7.3.3. Egoyu Savunma İşlevi

Tutumlar bir savunma mekanizması gibi ego koruyucu bir işlev de görürler. Bireyin kişiliğini koruyan ve temel değerlerine yönelik her türlü tehdidi önlemeye yarayan bir

yapıya da sahiptirler. Birey doğal olarak, egosunu koruyan tutumlar geliştirme eğilimi içinde bulunur (Tolan *vd.* 1985, s. 265). Birey, tanımak ya da bilmek istemediği öz algılamalarından kendisini koruma isteğindedir. Yani birey kendisine ilişkin kabul etmediği gerçekleri reddederek, egosuna olan güvenini korumaya çalışır (İnceoğlu, 2011, s. 47).

1.7.3.4. Değer İfade Edici İşlevi

Tutumların bir başka işlevi de değer ifade edici işlevidir. Tutumlar bireylerin içsel değerlerini ve inançlarını ifade etmelerine yararlar. Bireyler tutumlarını karşısındakilere belirttiklerinde kendi kişiliklerini, kimliklerini ortaya koymuş olurlar. Yani, bireylerin yaşam, din, millet, şiddet gibi önemli konularda sahip oldukları tutumlar onların kimliklerini ortaya çıkarır; ben buyum işte, benim inancım bu demelerini kolaylaştırır (Sakallı, 2001, s. 110).

1.7.4. Tutumların Oluşması

“Bazı tutumlar insanların kendi deneyimlerine dayanırken, bazıları başka kaynaklardan elde edilir” (Kağıtçıbaşı, 2004, ss. 118-119). Tutumların oluşmasında çeşitli faktörler rol oynar. Oskamp (1977) bireyin tutumlarının oluşmasına etki edebilecek faktörleri genel olarak belirleyerek;

Ailenin (Ana-Baba) etkisi,

Çevrenin (akran grupları, akrabalar, öğretmenler...) etkisi,

Direkt kişisel deneyimlerin etkisi şeklinde sınıflandırmıştır (Akt., Sakallı, 2001, s. 111).

1.7.4.1. Tutumda Ailenin (Anne-Baba) Etkisi

Anne ve baba, çocukların oluşturdukları tutumların ilk kaynağıdır (Kağıtçıbaşı, 2004, s. 120). Doğumdan buluş çağına kadar çocukların bu tutumları hemen hemen tamamen anne ve babaları tarafından şekillendirilir. İlkokul çocukları çeşitli konulara ilişkin tutumlarını anlatırken sık sık anne veya babalarının söylediklerinden örnekler verirler (Morgan, 2000, s. 374).

1.7.4.2. Tutumda Çevrenin Etkisi

Özellikle arkadaşlar, akrabalar, referans grupları ve öğretmenler gibi çevredeki insanlarda bireylerin tutumlarının oluşmasında ve muhafaza edilmesinde önemli bir yere sahiptir (Sakallı, 2001, s. 112). Çocuklar büyüdükçe anne ve babalarının tutumları üzerindeki etkisi azalır ve özellikle ergenlik döneminin başlamasıyla birlikte diğer sosyal etkenlerin rolü giderek fazlaşır (Morgan, 2000, s. 375).

1.7.4.3. Tutumda Kişisel Deneyimlerin Etkisi

Tutum nesnesi ile yaşanan olaylar kişinin o nesneye karşı nasıl bir tutuma sahip olacağını belirler. Korku verici, aniden ve belirgin bir şekilde oluşan olaylar bireyin bu olayla ilgili olarak olumlu veya olumsuz tutum sahibi olmasına yol açabilir. Örneğin, bir köpek tarafından ısırılan birey, köpeklere karşı olumsuz tutuma sahip olabilir ve köpeklerden nefret edebilir. Benzer şekilde, belirli bir nesneye tekrar tekrar maruz kalan birey o nesne hakkında tutum oluşturmaya başlar. Herhangi bir pekiştiren olmadan birey aynı kişiyi veya nesneyi devamlı görmek suretiyle olumlu veya olumsuz bir tutum geliştirebilir (Sakallı, 2001, ss. 111-112).

1.7.5. Tutum ve Davranış İlişkisi

Tutum ve davranış konusunda ilk çalışmayı La Piere (1934) yapmıştır. La Piere çalışmasında 1930'lerde Amerika'da çok açıkça görülebilen ırk ayrımcılığını kullanmıştır. 1930'lerde Amerika'da Çinlilere karşı çok şiddetli bir ayrımcılık vardı. Birçok Beyaz-Amerikalı, Çinli-Amerikalıların kendi otellerine ve restoranlarına gelmelerine razı olmuyorlardı. Çinli-Amerikalılara önyargılı ve olumsuz bir tutumla yaklaşıyordu. La Piere bu ortamda bir Çinli çifti yanına olarak Amerika'nın güney batısında 250 restoran ve oteli ziyaret etmiş, kendilerine servis yapılıp yapılmadığını gözlemlemiştir. Her gittikleri otel ve restoran bu Çinli çifti ve La Piere'i kabul etmişlerdir. Bu davranışları gözlemleyen La Piere, daha sonra bu otel ve restoranlara bir mektup yazarak, onların Çinlilere karşı tutumunu ölçmeye çalışmıştır. Mektubunda bu otel veya restoranların kendilerine müşteri olarak gelen Çinlilere servis yapıp yapmayacakları sorulmuştur. Bu mektuba otel ve restoranların %50'sinden cevap gelmiştir. La Piere'nin eline geçen cevapların %90'ında, restoran sahipleri Çinli müşterilere servis yapmayacaklarını belirtmişlerdir bu bulguya dayanarak La Piere tutum ile davranış

arasındaki ilişkinin çok düşük olduğunu öne sürmüştür. Her gittikleri yerde kabul görmelerine rağmen, mektuba sorulduğunda hayır cevabının alınması, La Piere'nin tutumlar ile davranışlar arasında tutarsızlık olduğunu savunmasına neden olmuştur (Akt., Freedman, Sears & Carlsmith, 2003, s. 357).

1.7.6. Tutumların Ölçülmesi

Tutumlar soyut bir kavram olduğu için doğrudan ölçülmeleri pek mümkün değildir. Bundan dolayı tutumlar doğrudan ölçülemezler. Bireylere herhangi bir tutum objesi ya da konusu ile ilgili tutumları sorulduğunda, çoğunlukla tam bir cevap vermezler yüzeysel ya da yanlış ifadelerde bulunurlar. Bu nedenle bireylerin tutumlarını öğrenmek için onların düşünceleri, duyguları ve tepki eğilimleri ile ilgili bilgi edinilmeye çalışılır (Tavşancıl, 2006, s. 101).

1.7.6.1. Tutum Ölçekleri

Tutum ölçülürken araştırma konusu olan nesneyle ilgili cümleler, ifadeler dizisi hazırlanır. Bireylerden bu ifadelere, cümlelere gerçek duyguları doğrultusunda tepkide bulunmaları istenir. Bu cümle ya da ifadeler listesine ölçek denilmektedir. Tutum ölçekleri kişinin iç dünyasını ortaya çıkarma için oluşturulmuş anketlerdir. Bu ölçümün sonucunda, bir kişinin duygularının yoğunluğunun tutum nesnesinin lehinde mi, aleyhinde mi olduğunu yansıtmalıdır (Tavşancıl, 2006, ss. 106-107). Beş adet tutum ölçeği çeşidi vardır. Bunlar;

- *Bogardus (Toplumsal Uzaklık Ölçeği)
- *Thurstone (Eşit Görünümlü Aralıklar Ölçeği)
- *Likert (Dereceleme Toplamlarıyla Ölçekleme Tekniği)
- *Guttman Yığılımlı (Birikimli Ölçekleme Tekniği)
- *Osgood (Duygusal Anlam Ölçeği) ölçekleridir (Tavşancıl, 2006, s. 115).

1.8. MÜZİK EĞİTİMİ VE TUTUM İLİŞKİSİ

Kocaarslan (2009) “öğretmenlerin derslerine, sosyal yaşamdaki diğer olgulara yönelik öğrenci tutumlarının ne olduğunu, nasıl ölçüleceğini bilmeleri, eğitimin niteliği artırmada önemli bir etken olabilir, bu nedenle, öğrencilerin belli ders konularına yönelik

tutumlarını ölçmek üzere yapılan çalışmalar günümüzde büyük önem kazanmıştır” (s. 17) diyerek tutumun başarıya olan etkisini belirtmiştir.

Eğitimde başarıya ulaşmada öğrencilerin derslere karşı olan tutumları önemlidir. Tutum eğitim üzerinde etkili olduğu gibi müzik eğitimi üzerinde de etkilidir. Müzik eğitiminde öğrencilerin tutumlarının olumlu yönde olması, yeteneklerini geliştirmelerinde ve müzik derslerindeki başarıları ile doğrudan ilgilidir. Bu konuda Nacakcı (2006) “öğrencilerin duygu ve düşünceleriyle müzik derslerine genel bir bakış sunulmasının önemli olduğunu ayrıca öğrencilerin müzik dersine karşı olumlu veya olumsuz tutumlarının hangi yönde geliştiğinin saptanması gerektiğini” belirtmektedir. Belirlenen tutumlar karşısında gerekli iyileştirme önerileri getirilmesinin, eğitim kalitesini ve başarı düzeyini olumlu yönde etkilediği düşünülmektedir.

1.9. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Alanyazın tutumlar ilgili çok sayıda araştırmanın var olduğu görülmektedir. Araştırmanın konusu ile ilgili tutum ölçeği, müziksel işitme ve müziksel dikteyi konu edinmiş çeşitli çalışmalara ulaşılmıştır. İncelenen çalışmalar tutumun, müziksel işitmenin ve müziksel diktenin incelendiği araştırmalar gruplandırılmıştır.

Müziğe yönelik tutum ile ilgili, Çizmeci (2006), Özcan (2007), Adar (2008), Saygı (2009), Ayaydın ve Kurtuldu (2010), Şeker (2011), Şen (2011), Uçaner (2011), Gürsoy (2014), Özbayraktar (2016) ve Cengiz (2018)’in çalışmalarına ulaşılmıştır. Özcan (2007), Şeker (2011), Özbayraktar (2016)’ın yaptığı çalışmalar ilköğretim, Çizmeci (2006)’nin yaptığı çalışmalar ortaöğretim düzeyinde yürütülmüş, diğer çalışmalardan Canakay (2007), Saygı (2009), Ayaydın ve Kurtuldu (2010), Şen (2011), Uçaner (2011), Gürsoy (2014) eğitim fakültelerinde, Cengiz (2018) güzel sanatlar fakültelerinde, Adar (2008) ise çalışmalarını konservatuarda yapmıştır. Çizmeci (2006), Canakay (2007) ve Saygı (2009) aktif öğrenmenin, Özcan (2007), Şeker (2011) ve Özbayraktar (2016) ise Orff yaklaşımının müzik ile ilgili derslerdeki tutumlara olumlu etkilerinin olduğunu tespit etmiştir.

Yalçınkaya ve Eldemir (2013) bireysel çalgı dersine, Küçükosmanoğlu (2015) müzik biçimleri dersine, Özmenteş (2006) ilköğretim müzik dersine, Umuzdaş (2012) viyolonsel dersine, Kocabaş (1997) müziğe ilişkin, Ekici (2012) bireysel ses eğitimi

dersine, Tufan ve Güdek (2008) piyano dersine, Çevik (2011) armoni dersine, Ergin ve Durak (2016) deşifre çalmaya, Eldemir (2015) Geleneksel Türk Sanat Müziği dersine, Varış ve Cesur (2012) ortaöğretim müzik dersine ve Öztöpalan ve Canakay (2016) orkestra dersine yönelik tutum ölçeği geliştirmiştir.

Müziksel işitme ile ilgili, Yayla (2006), Tekin Gürgen (2008), Deniz (2009), Öztürk (2010), Tufan (2012), Gençel Ataman (2013), Yıldız (2013), Babacan (2015), Bağcı (2015) ve Özdemir (2018)'in çalışmalarına ulaşılmıştır. Tufan (2012), Gençel Ataman (2013) ve Özdemir (2018) çalışmalarını eğitim fakültelerinde, Deniz (2009) ve Yıldız (2013) güzel sanatlar liselerinde, Tekin Gürgen (2008) ilköğretimde, Öztürk (2010) bando okullarında yürütmüştür. Tekin Gürgen (2008), Deniz (2009), Öztürk (2010), Tufan (2012), Gençel Ataman (2013), Yıldız (2013), Babacan (2015), Bağcı (2015) ve Özdemir (2018) işitmenin eğitim yönüyle, Yayla (2006) ise kuramsal ve teknik yönüyle ilgilenmiştir. Araştırmalarda işitme dersi başarılarının çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterdiği, uygulanan yöntemlerin işitme derslerindeki başarıları olumlu yönde etkilediği saptanmıştır.

Müziksel dikte ile ilgili, Özalunoğlu (2011), Baş (2015), Özgül ve Tanınmış (2016) ve Karkın ve Baş (2016)'ın çalışmalarına ulaşılmıştır. Baş (2015), Karkın ve Baş (2016) çalışmalarını güzel sanatlar liselerinde, Özgül ve Tanınmış (2016) eğitim fakültelerinde, Özalunoğlu (2011) ise güzel sanatlar fakültesinde yapmıştır. Araştırmalarda çeşitli uygulamaların dikte yazma becerilerine etkileri araştırılmış ve başarıları olumlu yönde etkiledikleri sonucuna varılmıştır.

Yapılan alanyazın taraması sonucunda; mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda tutum, müziksel işitme ve müziksel diktenin bir arada incelendiği bir araştırmaya rastlanmamıştır.

1.10. PROBLEM CÜMLESİ

Araştırmanın problem cümlesi, “Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin müziksel işitme dersine yönelik tutumları ne düzeydedir ve makamsal dikte yazma becerilerine etkileri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir.

1.10.1. Alt Problemler

Araştırmanın asıl problemi doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Araştırmaya katılan öğrencilerin müziksel işitme dersine yönelik tutumları ne düzeydedir?
2. Öğrencilerin makamsal dikte yazma becerileri ne düzeydedir, iki makamsal dikte arasında anlamlı bir farklılık ve ilişki var mıdır?
3. Öğrencilerin müziksel işitme dersine ilişkin tutumlarıyla makamsal dikte yazma becerileri arasında anlamlı bir ilişki ve farklılık var mıdır?
4. Öğrenciler hangi tür müzikleri icra etmektedir ve dinlemektedir, tutumları ve makamsal dikte yazma becerileri dinledikleri ve icra ettikleri müzik türlerine göre farklılık göstermekte midir?
5. Öğrencilerin tutumları ve makamsal dikte yazma becerileri cinsiyet, yaş, mezun olunan lise, eğitim aldıkları mesleki müzik eğitim kurumu, eğitim alınan sınıf düzeyi ve çalgı değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?

1.11. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmada, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü ve Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı öğrencilerinin müziksel işitme dersine yönelik tutumlarının, bu tutumların makamsal dikte yazma becerilerine etkilerinin, çeşitli değişkenlere göre benzerlik ve farklılıklarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

1.12. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Müziksel işitme dersi müziksel gelişim ve diğer derslere olan katkısıyla önemli olduğu söylenebilir. Tutumlarında bu dersteki genel başarıları ve öğrencilerin makamsal dikte yazma becerisini etkilediği düşünülebilir. Araştırma, mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin müziksel işitme dersine ilişkin tutumlarının, bu tutumların makamsal dikte yazma becerilerine etkisinin tespit edilmesi, bir yönüyle de araştırmaya katılan

öğrencilerin makamsal dikte yazmadaki becerilerinin belirlenmesi açısından yapılan uygulama boyutu ve mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda, müziksel işitme dersi tutumları ve müziksel diktenin bir arada incelenmesi yönüyle önem taşımaktadır.

1.13. VARSAYIMLAR

Araştırmada başvuru kaynaklardan elde edilen bilgilerin gerçeği yansıttığı, öğrencilerin ölçek maddelerine içtenlikle cevap verdiği, öğrencilerin dikteleri tüm dikkatlerini vererek yazdığı, görüşleri alınan uzman sayısının yeterli olduğu, öğrencilerin uygulamaya gönüllü olarak katıldıkları varsayılmaktadır.

1.14. SINIRLILIKLAR

Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü ve Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı 2. ve 3. sınıf öğrencilerinden oluşan 110 kişiyle,

Öğrencilere uygulanmış olan tutum ölçeğinden elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.15. TANIMLAR

Mesleki Müzik Eğitimi: Müzik sanatçılığı eğitimi (bestecilik eğitimi, seslendiricilik/yorumculuk eğitimi), müzikbilimcilik eğitimi, müzik öğretmenliği (eğitimciliği) eğitimi, müzik teknolojisi eğitimi, mesleki müzik eğitiminin başlıca dallarını (kollarını) oluşturur (Uçan, 1997, s. 32).

Müziksel İşitme: İşitme yoluyla algılanabilir müziksel öge ve ilişkileri tanıma, çözümleme ve ayırt etme yeteneğidir (Peynircioğlu, 1996'dan akt., Yayla, 2006, s. 35).

Tutum: Tutum, bireyin kendine ya da çevresindeki herhangi bir nesne, toplumsal konu, ya da olaya karşı deneyim, bilgi, duygu ve güdülerine (motivation) dayanarak örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki ön eğilimidir (İnceoğlu, 2011, ss. 22-23).

Makam: Durak, güçlü ve yeden sesleri ile belirlenen, belli bir melodik seyri olan, çeşitli ses kalıplarının birleştirilmesi ile meydana getirilen ezgisel bir yapıdır (Aybars, 2011, s. 51).

Ezgi: Belli bir kurala göre çıkarılan ve kulakta haz uyandıran ses dizisi, nağme, melodi (Türk Dil Kurumu [TDK], 1998, s. 752).

Korelasyon: Değişkenler arası ilişki düzeyini ifade eden istatistiksel bir kavramdır (Karasar, 2016, s. 271).

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli-deseni, evreni ve örneklemini, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, toplanan verilerin çözümlenmesinde kullanılacak istatistiksel yöntem ve teknikler ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma betimsel araştırmalardan genel tarama modeli ile yürütülmüştür.

Araştırma modeli bir araştırmanın amacına uygun ve ekonomik olarak verilerin toplanması, çözümlenebilmesi için gerekli koşulları düzenlemeye denir. Koşulların düzenlenmesinde iki model vardır: Tarama modeli ve deneme modeli. Bu temel yaklaşımlar araştırmacı tarafından amaca ve içinde bulunulan duruma göre kullanılmalıdır (Karasar, 2008, s. 79).

“Betimsel tarama modeli; olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların ne olduğunu betimleyen incelemelerdir. Bu tip incelemeler, mevcut durumları, şartları ve özellikleri aynen ortaya koymaya çalışır. Bu araştırmalarda ilişkiler, inanışlar görüşler, davranışlar, uygulanmaktaki süreçler; etkiler gelişmekte olan yön eğilimler üzerinde durulur. Betimleme araştırmaları mevcut olayların daha önceki olay ve şartlarla ilişkilerini de dikkate alarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamaya çalışır” (Kaptan, 1973, s. 175).

Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2008, s. 79).

2.2. ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın çalışma grubu, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü ve Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı 2. ve 3. sınıfta okuyan 110 öğrenciden oluşmaktadır.

Araştırmanın çalışma grubunda yer alan öğrencilerin demografik bilgilerine ait veriler tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 2.1. *Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı*

Cinsiyet	f	%
Erkek	53	48.2
Kız	57	51.8
Toplam	110	100

Tablo 2.1'deki veriler incelendiğinde, öğrencilerin %48.2'sinin erkek (53 kişi), %51.8'inin ise kız (57 kişi) olduğu görülmüştür. Buna göre erkek ve kız öğrencilerin sayısının denk olduğu söylenebilir.

Tablo 2.2. *Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaşlara Göre Dağılımı*

Yaş	f	%
19-21	44	40.1
22-24	49	44.5
25-27	9	8.2
28-30	4	3.6
31-33	4	3.6
Toplam	110	100

Tablo 2.2'deki veriler incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin %40.1'inin (44 kişi) 19-21 yaş, %44.5'inin (49 kişi) 22-24 yaş, %8.2'sinin (9 kişi) 25-27 yaş, %3.6'sının (4 kişi) 28-30 yaş, %3.6'sının (4 kişi) 31-33 yaş aralığında olduğu görülmüştür. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun 19-24 yaş aralığında olduğu söylenebilir.

Tablo 2.3. *Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Fakülteleere Göre Dağılımı*

Fakülte	f	%
Eğitim	63	57.3
Güzel Sanatlar	47	42.7
Toplam	110	100

Tablo 2.3'deki veriler incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin %57.3'ünün (63 kişi) Eğitim Fakültesinde, %42.7'sinin (47 kişi) Güzel Sanatlar Fakültesinde okuduğu görülmüştür. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun Eğitim Fakültesi öğrencisi olduğu söylenebilir.

Tablo 2.4. *Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Mezun Oldukları Liselere Göre Dağılımı*

Lise	f	%
Güzel Sanatlar	71	64.5
Diğer	39	35.5
Toplam	110	100

Tablo 2.4'teki veriler incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin, %64.5'inin (71 kişi) Güzel Sanatlar Lisesi, %35.5'inin (39 kişi) Diğer Liselerden mezun olduğu görülmüştür. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun Güzel Sanatlar Lisesi mezunu olduğu söylenebilir.

Tablo 2.5. *Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı*

Sınıf	f	%
2. Sınıf	40	36.4
3. Sınıf	70	63.6
Toplam	110	100

Tablo 2.5'teki veriler incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin %36.4'ünün (40 kişi) 2. sınıf, %63.6'sının (70 kişi) 3. sınıfta olduğu görülmüştür. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun 3. sınıfta öğrenim gördüğü söylenebilir.

Tablo 2.6. *Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Çalgılara Göre Dağılımı*

Çalgı	f	%
Bağlama	31	28.3
Gitar	9	8.2
Keman	36	32.7
Viyola	7	6.4
Viyolonsel	9	8.2
Kanun	2	1.8
Ud	2	1.8
Tanbur	1	0.9
Flüt	5	4.5
Piyano	4	3.6
Şan	4	3.6
Toplam	110	100

Tablo 2.6'daki veriler incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin %28.3'ünün (31 kişi) Bağlama, %8.2'sinin (9 kişi) Gitar, %32.7'sinin (36 kişi) Keman, %6.4'ünün (7 kişi) Viyola, %8.2'sinin (9 kişi) Viyolonsel, %1.8'inin (2 kişi) Kanun, %1.8'inin (2 kişi) Ud, %0.9'unun (1 kişi) Tanbur, %4.5'inin (5 kişi) Flüt, %3.6'sının (4 kişi) Piyano icra ettiği, %3.6'sının (4 kişi) ise Şan eğitimi aldığı görülmüştür. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin bireysel çalgılarının büyük çoğunluğunun Bağlama ve Keman olduğu söylenebilir.

2.3. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmada veri toplama sürecinde betimsel tarama teknikleri uygulanmıştır. Araştırmanın kuramsal bölümü için alanyazın araştırması yapılmıştır. Literatür ve internet taraması yapılarak konu ile ilgili tez ve makale gibi bilimsel çalışmalara ulaşılmıştır. Buna göre literatür taraması kapsamında kavramsal çerçevede, eğitim, müzik eğitimi ve alt başlıkları müziksel işitme-algılama ve alt başlıkları, müziksel okuma, müziksel yazma makam kavramı, yazdırılan diktelerde kullanılan makamlar hakkında genel bilgi, tutumun tanımı, alt başlıklarına ve tutum-müzik ilişkisine yer verilmiştir.

Bu doğrultuda, müzik alanında işitme veya diğer müzik derslerine ilişkin yapılan ve araştırmaya uyarlanabilecek çalışmalardan; Canakay (2006), Özmenteş (2006), Tufan ve Güdek (2008), Çevik (2011), Şen (2011), Varış ve Cesur (2012), Küçükosmanoğlu (2015)'nin yaptığı tutum ölçeklerinden alınan maddeler bu çalışmaya uyarlanarak veri elde edilmiş ve oluşturulan ölçek için uzman görüşleri alınmıştır.

Tablo 2.7. *Tutum Ölçeği Maddeleri Hakkında Görüşleri Alınan Uzman Grubu*

Görev Yeri	Ünvanı	Alanı
Atatürk Üniversitesi	Doç. Dr.	Müzik Eğitimi
Atatürk Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi	Müzik Eğitimi
Atatürk Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi	Ölçme-Değerlendirme
Atatürk Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi	Türk Dili ve Edebiyatı

Araştırmada kullanılan "Tutum" ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliklerini test etmek üzere "test-tekrar test yöntemi" ile araştırmacı tarafından yeniden geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Yapılan analizlere ilişkin verilere Tablo 2.8'de yer verilmiştir. Özdamar (2011) alpha katsayısı değerlendirme ölçütünü şu şekilde belirtmiştir: $0.00 < \alpha < 0.40$ ise ölçek güvenilir değildir.

0.40< α <0.60 ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

0.60< α <0.80 ise oldukça güvenilirdir.

0.80< α <1.00 ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir (s. 605).

Tablo 2.8.'de Tutum ölçeği için *Cronbach's Alpha* güvenilirlik testi istatistiği görülmektedir.

Tablo 2.8. *Tutum Ölçeği Cronbach's Alpha Güvenirlik Testi Sonuçları*

Tutum Maddeleri	Cronbach's Alpha
1. Mİ sevdiğim bir derstir.	.941
2. Mİ sıkıcı bir derstir.	.942
3. Mİ dersi olmaksızın tamamlanacak bir eğitimin yetersiz olacağını düşünüyorum.	.944
4. Mİ dersi zaman kaybıdır.	.943
5. Mİ dersinin hiçbir zaman boş geçmesini istemem.	.942
6. Mİ dersi hiçbir zaman ilgimi çekmez.	.943
7. Mİ dersinin olduğu gün sevinçli olurum.	.942
8. Mİ dersine zorunlu olduğum için girerim.	.943
9. Mİ zorlandığım dersler arasındadır.	.945
10. Mİ dersinde ruhsal ve bedensel olarak rahatlarım.	.943
11. Mİ dersi bende stres yaratır.	.945
12. Mİ dersindeki konularla ilgili konuşmaktan zevk alırım.	.941
13. Mİ dersinde tüm ilgimi derse veremem.	.941
14. Mİ dersine diğer derslerden daha çok önem veririm.	.943
15. Mİ dersine yalnızca sınıf geçmek için katılırım.	.941
16. Mİ dersinde verilen her ödevi zevkle yaparım.	.943
17. Mİ başarısız olduğum bir derstir.	.942
18. Mİ derslerine aktif olarak katılmak isterim.	.942
19. Mİ dersinde öğrendiklerimin diğer derslere yararı olacağını düşünmüyorum.	.944
20. Boş zamanlarımda Mİ dersine çalışmak bana zevk verir.	.942
21. Mİ dersi dışında Mİ ile ilgilenmem.	.941
22. Mİ dersi ile ilişkili her şeye merak duyarım.	.941
23. Mİ dersinin müzikal gelişimim için gerekli bir ders olmadığını düşünüyorum.	.941
24. Mİ dersinde daha çok bilgi edinmek için çabalarım.	.942
25. Mezun olduktan sonra Mİ dersi ile ilgili hiçbir şey duymak istemem.	.940
26. Mİ dersini sabırsızlıkla beklerim.	.941
Toplam Cronbach Alpha	.944

Tablo 2.8'deki ölçek maddelerinin güvenilirlik katsayıları ve madde toplam güvenilirlik katsayıları incelendiğinde güvenilirliği önemli derecede azaltan bir maddeye rastlanmamıştır. Sonuç olarak görüldüğü gibi tutum ölçeğinin bütününe ilişkin güvenilirlik katsayısı (*Cronbach's Alpha*) 0.944 olarak elde edilmiştir. Tutum ölçeği maddelerinin yüksek derecede güvenilir olduğu görülmüştür.

Ayrıca çalışmanın uygulama boyutunda öğrencilerin daha önce eğitimini görmüş olduğu, tampere sisteme uygun olan, piyano ile icra edilebilen, Bûselik, Hicaz, Nihavend ve Kürdî makamlarında araştırmacı tarafından hazırlanan dikteler, uzman görüşlerine sunularak uygunluğunun değerlendirilmesi sağlanmıştır.

Tablo 2.9. *Makamsal Dikteler Hakkında Görüşleri Alınan Uzman Grubu*

Görev Yeri	Ünvanı	Alanı
Atatürk Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi	Müzik Eğitimi
Atatürk Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi	Müzik Eğitimi
Atatürk Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi	Müzik Eğitimi

Öğrencilerin makamsal dikte yazma becerilerini tespit edebilmek için sınıf düzeyleri göz önünde bulundurularak, biri kolay biri zor olmak üzere, Kürdî ve Nihavend makamları ikinci, Bûselik ve Hicaz makamları üçüncü sınıflara sorulmuştur. Kolay olan (Kürdî-Bûselik) dikteler makamsal dikte 1, zor olan (Nihavend-Hicaz) dikteler makamsal dikte 2 olarak adlandırılmıştır. Değerlendirmede her bir makam için sekiz ölçüden oluşan dikteler 100 puan üzerinden, 50 puanı orta düzey kabul ederek, ölçü başına 12.5 puandan hesaplanmıştır. Bu puanlar ve ölçekteki maddelere verilen cevaplar istatistik programına girilerek gerekli hesaplamalar ve testler yapılmıştır.

Araştırmada kullanılan ölçek puanlaması 5’li likert şeklinde Tablo 2.10’da verilmiş olup, ağırlıklı aritmetik ortalamaların değerlendirilme aralığı ise Tablo 2.11’de gösterilmiştir.

Tablo 2.10. *Beşli Likert Puanlama Tablosu*

Seçenekler	Olumlu İfade Puanı	Olumsuz İfade Puanı
Kesinlikle Katılıyorum	5	1
Katılıyorum	4	2
Kararsızım	3	3
Katılmıyorum	2	4
Kesinlikle Katılmıyorum	1	5

Tablo 2.11. *Ağırlıklı Aritmetik Ortalamaların Değerlendirme Aralığı*

Olumlu İfadelerde Belirlenen Düzeyler	Olumsuz İfadelerde Belirlenen Düzeyler
1-1.79 Kesinlikle Katılmıyorum	1-1.79 Kesinlikle Katılıyorum
1.80-2.59 Katılmıyorum	1.80-2.59 Katılıyorum
2.60-3.39 Kararsızım	2.60-3.39 Kararsızım
3.40-4.19 Katılıyorum	3.40-4.19 Katılmıyorum
4.20-5.00 Kesinlikle Katılıyorum	4.20-5.00 Kesinlikle Katılmıyorum

Ölçeğin değerlendirilmesinde Tablo 2.10 ve 2.11’deki puanlamalar dikkate alınarak hesaplanıp yorumlanmıştır.

2.4. VERİLERİN ANALİZİ

İstatistik verilerin çözümlenmesinde SPSS 20.0 (The Statistical Packet for The Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Araştırma kapsamında demografik bilgilere ve uygulanan ölçekteki maddelere verilen cevapların frekans yüzde dağılımları hesaplanıp tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır.

Araştırmada hangi hipotez testinin kullanılacağına belirlenmesine yönelik olarak, verilerin normal bir dağılım gösterip göstermediğinin belirlenmesi için *Kolmogorov-Smirnov normallik testi* uygulanmıştır. Buradaki karar, eğer dağılım normal ise *parametrik testler*, dağılım normal değil ise *non-parametrik testlerin* kullanılması yönünde olacaktır. Tablo 2.12., 2.13., 2.14., 2.15., 2.16., 2.17. ve 2.18'de *Kolmogorov-Smirnov testi* sonuçları görülmektedir.

Tablo 2.12. *Tutum Puanlarının Ortalamalarına Yönelik Normallik Testi Sonuçları*

İstatistik	sd	p
.057	110	.200

Tablo 2.12'deki tutum puanlarının ortalamalarına ait *Kolmogorov-Smirnov normallik testi* sonuçlarına göre, anlamlılık değerlerinin $p > 0.05$ olması sebebiyle verilerin normal dağıldığı belirlenmiştir. Bu veriler doğrultusunda değerlendirme kriterlerine *Parametric Testler* uygulanmıştır.

Tablo 2.13. *Tutum Ölçeği Maddelerine Verilen Cevaplara Yönelik Normallik Testi Sonuçları*

Madde No	İstatistik	sd	p
Madde 1	.269	110	.000
Madde 2	.230	110	.000
Madde 3	.211	110	.000
Madde 4	.324	110	.000
Madde 5	.212	110	.000
Madde 6	.255	110	.000
Madde 7	.230	110	.000
Madde 8	.251	110	.000
Madde 9	.156	110	.000
Madde 10	.176	110	.000
Madde 11	.194	110	.000
Madde 12	.228	110	.000
Madde 13	.200	110	.000
Madde 14	.200	110	.000
Madde 15	.224	110	.000

Madde No	İstatistik	sd	p
Madde 16	.181	110	.000
Madde 17	.210	110	.000
Madde 18	.253	110	.000
Madde 19	.252	110	.000
Madde 20	.195	110	.000
Madde 21	.219	110	.000
Madde 22	.177	110	.000
Madde 23	.276	110	.000
Madde 24	.277	110	.000
Madde 25	.210	110	.000
Madde 26	.220	110	.000

Tablo 2.13'teki tutum ölçeği maddelerine verilen cevaplara ait *Kolmogorov-Smirnov normallik testi* sonuçlarına göre, anlamlılık değerlerinin $p < 0.05$ olması sebebiyle verilerin normal dağılmadığı belirlenmiştir. Bu veriler doğrultusunda değerlendirme kriterlerine *Non Parametric Testler* uygulanmıştır.

Tablo 2.14. *Tutum Puanlarının Ortalamaları ile Makamsal Dikte 1'den Alınan Puanlara Ait Normallik Testi Sonuçları*

İstatistik	sd	p
.092	220	.000

Tablo 2.14'teki tutum puanlarının ortalamaları ile makamsal dikte 1'den alınan puanlara ait *Kolmogorov-Smirnov normallik testi* sonuçlarına göre, anlamlılık değerlerinin $p < 0.05$ olması sebebiyle verilerin normal dağılmadığı belirlenmiştir. Bu veriler doğrultusunda değerlendirme kriterlerine *Non Parametric Testler* uygulanmıştır.

Tablo 2.15. *Tutum Puanlarının Ortalamaları ile Makamsal Dikte 2'den Alınan Puanlara Ait Normallik Testi Sonuçları*

İstatistik	sd	p
.092	220	.000

Tablo 2.15'teki tutum puanlarının ortalamaları ile makamsal dikte 2'den alınan puanlara ait *Kolmogorov-Smirnov normallik testi* sonuçlarına göre, anlamlılık değerlerinin $p < 0.05$ olması sebebiyle verilerin normal dağılmadığı belirlenmiştir. Bu veriler doğrultusunda değerlendirme kriterlerine *Non Parametric Testler* uygulanmıştır.

Tablo 2.16. *Makamsal Dikte 1'den Alınan Puanlara Ait Normallik Testi Sonuçları*

İstatistik	sd	p
.074	110	.175

Tablo 2.16'daki makamsal dikte 1'den alınan puanlara ait *Kolmogorov-Smirnov normallik testi* sonuçlarına göre, anlamlılık değerlerinin $p>0.05$ olması sebebiyle verilerin normal dağıldığı belirlenmiştir. Bu veriler doğrultusunda değerlendirme kriterlerine *Parametric Testler* uygulanmıştır.

Tablo 2.17. *Makamsal Dikte 2'den Alınan Puanlara Ait Normallik Testi Sonuçları*

İstatistik	sd	p
.122	110	.000

Tablo 2.17'deki makamsal dikte 2'den alınan notlara ait *Kolmogorov-Smirnov normallik testi* sonuçlarına göre, anlamlılık değerlerinin $p<0.05$ olması sebebiyle verilerin normal dağılmadığı belirlenmiştir. Bu veriler doğrultusunda değerlendirme kriterlerine *Non Parametric Testler* uygulanmıştır.

Tablo 2.18. *Makamsal Dikte 1 ve Makamsal Dikte 2'den Alınan Puanlara Ait Normallik Testi Sonuçları*

İstatistik	sd	p
.094	220	.000

Tablo 2.18'deki makamsal dikte 1 ve makamsal dikte 2'ye verilen notlara ait *Kolmogorov-Smirnov normallik testi* sonuçlarına göre, anlamlılık değerlerinin $p<0.05$ olması sebebiyle verilerin normal dağılmadığı belirlenmiştir. Bu veriler doğrultusunda değerlendirme kriterlerine *Non Parametric Testler* uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin tutumlarının, cinsiyete, mezun oldukları liselere, okudukları fakülteye, sınıf düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğinin saptanması için ve öğrencilerin makamsal dikte 2'den aldıkları puanların, cinsiyete, mezun oldukları liselere, okudukları fakülteye, sınıf düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğinin saptanması için, bağımsız iki gruba yönelik *Mann Whitney U testi* uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin tutumlarının yaşa, çalgılarına, ağırlıklı olarak dinledikleri müzik türlerine, ağırlıklı olarak icra ettikleri müzik türlerine göre farklılık gösterip göstermediğinin saptanması için ve öğrencilerin makamsal dikte 2'den aldıkları puanların, yaşa, çalgılarına, ağırlıklı olarak dinledikleri müzik türlerine, ağırlıklı olarak icra ettikleri müzik türlerine göre farklılık gösterip göstermediğinin saptanması için, bağımsız ikiden fazla gruba yönelik *Kruskal Wallis testi* uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin makamsal dikte 1’den aldıkları puanların, tutum puanlarının ortalamalarının, cinsiyete, mezun oldukları liselere, okudukları fakülteye, sınıf düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğinin saptanması için, bağımsız iki gruba yönelik *Bağımsız Örneklem t testi* uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin makamsal dikte 1’den aldıkları puanların, tutum puanlarının ortalamalarının, yaşa, çalgılarına, ağırlıklı olarak dinledikleri müzik türlerine, ağırlıklı olarak icra ettikleri müzik türlerine göre farklılık gösterip göstermediğinin saptanması için, bağımsız ikiden fazla gruba yönelik *One Way Anova testi* uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin tutumları ile makamsal dikte 1 ve makamsal dikte 2’den aldıkları puanlar arasında farklılık olup olmadığının saptanması için, tek gruba yönelik *Wilcoxon İşaretili Sıralar testi* uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin tutumları ile makamsal dikte 1 ve makamsal dikte 2’den aldıkları puanlar arasında ilişki olup olmadığını, varsa ilişkinin yönünü saptamak için, *Pearson Korelasyon testi* uygulanmıştır.

Çalışmada, bulgular ve yorumlardaki tablolarda sadece farklılık olan maddelere ilişkin veriler, eklerde ise bu tabloların geneli verilmiştir.

İkiden fazla gruptan oluşan ve aralarında farklılık olan değişkenlerde ise varyansların homojenliğine yönelik *Levene testi* yapılmıştır. Burada anlamlılık düzeyinin 0.05’ten küçük çıkması varyansların eşit olmadığına, 0.05’ten büyük olması varyansların eşit olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 2.19. *Tutum ve Makamsal Dikte Puanlarına Yönelik Levene Testi*

Levene İstatistiği	sd1	sd2	p
2.951	9	99	.004

Tablo 2.19’deki Levene Testi sonuçları incelendiğinde, varyanslarda fark olduğu ve eşit dağılmadığı görülmüştür ($p=0.004<0.05$). Bu bilgilere göre aralarında farklılık olan ve ikiden fazla gruptan oluşan değişkenlerde çoklu karşılaştırma testlerinden, varyansların eşit olmaması durumuna uyan *Tamhane testi* kullanılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın problem ve alt problemlerine yönelik istatistiksel tablolara ve yorumlarına yer verilmiştir.

3.1. Birinci alt probleme ait bulgular ve yorumlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin müziksel işitme dersine yönelik tutumları ne düzeydedir?

Tablo 3.1. Öğrencilerin Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutumları

Tutum Maddeleri	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam		Tutum Puanları Ortalamaları
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1	6	5.5	8	7.3	24	21.8	48	43.6	24	21.8	110	100	3.69
2	28	25.5	40	36.4	27	24.5	10	9.1	5	4.5	110	100	3.69
3	5	4.5	6	5.5	27	24.5	35	31.8	37	33.7	110	100	3.85
4	63	57.3	30	27.3	9	8.2	4	3.6	4	3.6	110	100	4.31
5	6	5.5	14	12.7	28	25.5	36	32.7	26	23.6	110	100	3.56
6	42	38.2	36	32.7	16	14.5	6	5.5	10	9.1	110	100	3.85
7	13	11.8	16	14.6	48	43.6	22	20	11	10	110	100	3.02
8	33	30	37	33.6	13	11.8	21	19.1	6	5.5	110	100	3.64
9	16	14.5	19	17.3	33	30	24	21.8	18	16.4	110	100	2.92
10	19	17.3	23	20.9	35	31.8	24	21.8	9	8.2	110	100	2.83
11	16	14.5	32	29.2	25	22.7	24	21.8	13	11.8	110	100	3.13
12	9	8.2	14	12.7	30	27.3	41	37.3	16	14.5	110	100	3.37
13	20	18.2	34	30.9	28	25.5	23	20.9	5	4.5	110	100	3.37
14	7	6.4	25	22.7	27	24.5	34	30.9	17	15.5	110	100	3.26
15	36	32.7	33	30	19	17.3	16	14.5	6	5.5	110	100	3.70
16	10	9.1	20	18.2	31	28.2	31	28.2	18	16.3	110	100	3.25
17	22	20	36	32.7	30	27.3	11	10	11	10	110	100	3.43
18	8	7.3	8	7.3	27	24.5	45	40.9	22	20	110	100	3.59
19	50	45.4	30	27.3	11	10	10	9.1	9	8.2	110	100	3.93
20	6	5.5	22	20	34	30.9	35	31.8	13	11.8	110	100	3.25
21	24	21.8	35	31.8	24	21.8	14	12.8	13	11.8	110	100	3.39
22	6	5.5	25	22.7	33	30	31	28.2	15	13.6	110	100	3.22
23	53	48.2	30	27.3	17	15.4	6	5.5	4	3.6	110	100	4.11
24	6	5.5	10	9.1	24	21.7	50	45.5	20	18.2	110	100	3.62
25	37	33.6	29	26.4	21	19.1	13	11.8	10	9.1	110	100	3.64
26	11	10	18	16.4	47	42.7	23	20.9	11	10	110	100	3.05
Genel Ortalama												3.49	

Tablo 3.1'deki veriler incelendiğinde, **madde 1** (Mİ sevdiğim bir derstir) için, araştırmaya katılan öğrencilerin %5.5'i (6 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %7.3'ü (8 kişi) katılmıyorum, %21.8'i (24 kişi) kararsızım, %43.6'sı (48 kişi) katılıyorum, %21.8'i (24 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 2 (Mİ sıkıcı bir derstir) için, öğrencilerin %25.5'i (28 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %36.4'ü (40 kişi) katılmıyorum, %24.5'i (27 kişi) kararsızım, %9.1'i (10 kişi) katılıyorum,%4.5'i (5 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 3 (Mİ dersi olmaksızın tamamlanacak bir eğitimin yetersiz olacağını düşünüyorum) için, öğrencilerin %4.5'i (5 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %5.5'i (6 kişi)

katılmıyorum, %24.5'i (27 kişi) karasızım, %31.8'i (35 kişi) katılıyorum, %33.7'si (37 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 4 (Mİ dersi **zaman kaybirdir**) için, öğrencilerin %57.3'ü (63 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %27.3'ü (30 kişi) katılmıyorum, %8.2'si (9 kişi) karasızım, %3.6'sı (4 kişi) katılıyorum, %3.6'sı (4 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 5 (Mİ dersinin hiçbir zaman **boş geçmesini istemem**) için, öğrencilerin %5.5'i (6 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %12.7'si (14 kişi) katılmıyorum, %25.5'i (28 kişi) karasızım, %32.7'si (36 kişi) katılıyorum, %23.6'sı (26 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 6 (Mİ dersi hiçbir zaman **ilgimi çekmez**) için, öğrencilerin %38.2'si (42 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %32.7'si (36 kişi) katılmıyorum, %14.5'i (16 kişi) karasızım, %5.5'i (6 kişi) katılıyorum, %9.1'i (10 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 7 (Mİ dersinin olduğu gün **sevinçli olurum**) için, öğrencilerin %11.8'i (13 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %14.6'sı (16 kişi) katılmıyorum, %43.6'sı (48 kişi) karasızım, %20'si (22 kişi) katılıyorum, %10'u (11 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 8 (Mİ dersine **zorunlu olduğum için** girerim) için, öğrencilerin %30'u (33 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %33.6'sı (37 kişi) katılmıyorum, %11.8'i (13 kişi) karasızım, %19.1'i (21 kişi) katılıyorum, %5.5'i (6 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 9 (Mİ **zorlandığım dersler** arasındadır) için, öğrencilerin %14.5'i (16 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %17.3'ü (19 kişi) katılmıyorum, %30'u (33 kişi) karasızım, %21.8'i (24 kişi) katılıyorum, %16.4'ü (18 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 10 (Mİ dersinde ruhsal ve bedensel olarak **rahatlarım**) için, öğrencilerin %17.3'ü (19 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %20.9'u (23 kişi) katılmıyorum, %31.8'i (35 kişi) karasızım, %21.8'i (24 kişi) katılıyorum, %8.2'si (9 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 11 (Mİ dersi bende **stres yaratır**) için, öğrencilerin %14.5'i (16 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %29.2'si (32 kişi) katılmıyorum, %22.7'si (25 kişi) karasızım,

%21.8'i (24 kişi) katılıyorum, %11.8'i (13 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 12 (Mİ dersindeki konularla ilgili **konusmaktan zevk alırım**) için, öğrencilerin %8.2'si (9 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %12.7'si (14 kişi) katılmıyorum, %27.3'ü (30 kişi) karasızım, %37.3'ü (41 kişi) katılıyorum, %14.5'i (16 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 13 (Mİ dersinde tüm **ilgimi derse veremem**) için, öğrencilerin %18.2'si (20 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %30.9'u (34 kişi) katılmıyorum, %25.5'i (28 kişi) karasızım, %20.9'u (23 kişi) katılıyorum, %4.5'i (5 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 14 (Mİ dersine diğer derslerden daha çok **önem veririm**) için, öğrencilerin %6.4'ü (7 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %22.7'si (25 kişi) katılmıyorum, %24.5'i (27 kişi) karasızım, %30.9'u (34 kişi) katılıyorum, %15.5'i (17 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 15 (Mİ dersine yalnızca **sınıf geçmek için** katılırım) için, öğrencilerin %32.7'si (36 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %30'u (33 kişi) katılmıyorum, %17.3'ü (19 kişi) karasızım, %14.5'i (16 kişi) katılıyorum, %5.5'i (6 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 16 (Mİ dersinde verilen her ödevi **zevkle yaparım**) için, öğrencilerin %9.1'i (10 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %18.2'si (20 kişi) katılmıyorum, %28.2'si (31 kişi) karasızım, %28.2'si (31 kişi) katılıyorum, %16.3'ü (18 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 17 (Mİ **başarısız olduğum** bir derstir) için, öğrencilerin %20'si (22 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %32.7'si (36 kişi) katılmıyorum, %27.3'ü (30 kişi) karasızım, %10'u (11 kişi) katılıyorum, %10'u (11 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 18 (Mİ derslerine **aktif olarak** katılmak isterim) için, öğrencilerin %7.3'ü (8 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %7.3'ü (8 kişi) katılmıyorum, %24.5'i (27 kişi) karasızım, %40.9'u (45 kişi) katılıyorum, %20'si (22 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 19 (Mİ dersinde öğrendiklerimin diğer derslere yararı olacağını **düşünmüyorum**) için, öğrencilerin %45.4'ü (50 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %27.3'ü

(30 kişi) katılmıyorum, %10'u (11 kişi) karasızım, %9.1'i (10 kişi) katılıyorum, %8.2'si (9 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 20 (Boş zamanlarımda Mİ dersine çalışmak bana **zevk verir**) için, öğrencilerin %5.5'i (6 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %20'si (22 kişi) katılmıyorum, %30.9'u (34 kişi) karasızım, %31.8'i (35 kişi) katılıyorum, %11.8'i (13 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 21 (Mİ dersi dışında Mİ ile **ilgilenmem**) için, öğrencilerin %21.8'i (24 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %31.8'i (35 kişi) katılmıyorum, %21.8'i (24 kişi) karasızım, %12.8'i (14 kişi) katılıyorum, %11.8'i (13 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 22 (Mİ dersi ile ilişkili her şeye **merak duyarım**) için, öğrencilerin %5.5'i (6 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %22.7'si (25 kişi) katılmıyorum, %30'u (33 kişi) karasızım, %28.2'si (31 kişi) katılıyorum, %13.6'sı (15 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 23 (Mİ dersinin müzikal gelişimim için gerekli bir ders **olmadığını düşünüyorum**) için, öğrencilerin %48.2'si (53 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %27.3'ü (30 kişi) katılmıyorum, %15.4'ü (17 kişi) karasızım, %5.5'i (6 kişi) katılıyorum, %3.6'sı (4 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 24 (Mİ dersinde daha çok bilgi edinmek için **çabalarım**) için, öğrencilerin %5.5'i (6 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %9.1'i (10 kişi) katılmıyorum, %21.7'si (24 kişi) karasızım, %45.5'i (50 kişi) katılıyorum, %18.2'si (20 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 25 (Mezun olduktan sonra Mİ dersi ile ilgili hiçbir şey **duymak istemem**) için, öğrencilerin %33.6'sı (37 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %26.4'ü (29 kişi) katılmıyorum, %19.1'i (21 kişi) karasızım, %11.8'i (13 kişi) katılıyorum, %9.1'i (10 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği;

Madde 26 (Mİ dersini **sabırsızlıkla beklerim**) için, öğrencilerin %10'u (11 kişi) kesinlikle katılmıyorum, %16.4'ü (18 kişi) katılmıyorum, %42.7'si (47 kişi) karasızım, %20.9'u (23 kişi) katılıyorum, %10'u (11 kişi) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlediği görülmüştür.

Maddelerin aritmetik ortalamaları madde 1'de $\bar{x}=3.69$, madde 2'de $\bar{x}=3.69$, madde 3'te $\bar{x}=3.85$, madde 4'te $\bar{x}=4.31$, madde 5'te $\bar{x}=3.56$, madde 6'da $\bar{x}=3.85$, madde 7'de

$\bar{x}=3.02$, madde 8’de $\bar{x}=3.64$, madde 9’da $\bar{x}=2.92$, madde 10’da $\bar{x}=2.83$, madde 11’de $\bar{x}=3.13$, madde 12’de $\bar{x}=3.37$, madde 13’te $\bar{x}=3.37$, madde 14’te $\bar{x}=3.26$, madde 15’te $\bar{x}=3.70$, madde 16’da $\bar{x}=3.25$, madde 17’de $\bar{x}=3.43$, madde 18’de $\bar{x}=3.59$, madde 19’da $\bar{x}=3.93$, madde 20’de $\bar{x}=3.25$, madde 21’de $\bar{x}=3.39$, madde 22’de $\bar{x}=3.22$ madde 23’te $\bar{x}=4.11$, madde 24’te $\bar{x}=3.62$, madde 25’te $\bar{x}=3.64$, madde 26’da $\bar{x}=3.05$ ve genel aritmetik ortalama ise $\bar{x}=3.49$ ’dur.

Başka bir anlatımla, öğrencilerin büyük çoğunluğunun, tutum ölçeğinin olumlu maddelerinden, **madde 1, madde 3, madde 5, madde 7, madde 10, madde 12, madde 14, madde 16, madde 18, madde 20, madde 22, madde 24** ve **madde 26**’da olumlu yönde ve yüksek tutum sergilediği, tutum ölçeğinin olumsuz maddelerinden, **madde 2, madde 4, madde 6, madde 8, madde 9, madde 11, madde 13, madde 15, madde 17, madde 19, madde 21, madde 23** ve **madde 25**’te olumlu yönde ve yüksek tutum sergilediği görülmüştür. Buna göre öğrencilerin tutumlarının olumlu olduğu söylenebilir.

3.2. İkinci alt probleme ait bulgular ve yorumlar

Öğrencilerin makamsal dikte yazma becerileri ne düzeydedir, iki makamsal dikte arasında anlamlı bir farklılık ve ilişki var mıdır?

Tablo 3.2. Öğrencilerin Makamsal Diktelerden Aldıkları Puan Ortalamaları

Makamsal Dikteler	N	\bar{x}	SS
Makamsal Dikte 1	110	57.15	28.279
Makamsal Dikte 2	110	53.70	31.719

Tablo 3.2’deki öğrencilerin makamsal dikte 1 ve makamsal dikte 2’den aldıkları puanların aritmetik ortalamaları ve incelendiğinde, makamsal dikte 1’den alınan puanların aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=57.15$, makamsal dikte 2’den alınan puanların aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=53.70$ olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin makamsal dikte yazma becerilerinin orta düzeyin biraz üstünde olduğu söylenebilir.

Tablo 3.3. Makamsal Dikte 1 ile Makamsal Dikte 2’den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiler

Dikteler	N	\bar{x}	SS	r	p
Makamsal Dikte 1	110	57.15	28.279	.732	.000
Makamsal Dikte 2	110	53.70	31.719		

Tablo 3.3'deki öğrencilerin makamsal dikte 1 ve makamsal dikte 2'den aldıkları puanlar arasındaki ilişki incelendiğinde, makamsal dikte 1'in aritmetik ortalamasının $\bar{x}=57.15$, makamsal dikte 2'nin ise $\bar{x}=53.70$ olduğu görülmüştür. Başka bir anlatımla makamsal dikte 1 ve 2'den alınan puanlar arasında pozitif yönde (Değişkenlerden biri artarken diğeri de artar veya biri azalırken diğeri de azalır) anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir [$r=.732$, $p=0.000<0.05$].

Tablo 3.4. *Makamsal Dikte 1 ile Makamsal Dikte 2'den Alınan Puanlar Arasındaki Farklılıklar*

Makamsal	Sıralar	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	p
Dikte 1-	Negatif Sıralar	54	57.85	3124.0		
Makamsal	Pozitif Sıralar	49	45.55	2232.0	-1.469	.142
Dikte 2	Eşit Sıralar	7				

Tablo 3.4'teki veriler incelendiğinde NS=54, PS=49, ES=7, MD2 SO=57,85, ST=3124.00, MD1 SO=45.55, ST=2232.00 olduğu görülmektedir. Başka bir anlatımla makamsal dikte 1 ve 2'den alınan puanlar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir [$Z=-1.469$, $p=.142>0,05$].

3.3. Üçüncü alt probleme ait bulgular ve yorumlar

Öğrencilerin müziksel işitme dersine ilişkin tutumlarıyla makamsal dikte yazma becerileri arasında anlamlı bir ilişki ve farklılık var mıdır?

Tablo 3.5. *Tutum Puanlarının Ortalamalarıyla Makamsal Dikte 1'den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiler*

	N	\bar{x}	SS	r	p
Tutum Ort.	110	3.48	.753		
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373	.300	.001

Tablo 3.5'deki veriler incelendiğinde, tutum puanlarının ortalamalarıyla, makamsal dikte 1'den alınan puanların arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür [$r=.300$, $p=.001<0.05$]. Buna göre tutum puanları arttıkça makamsal dikte 1 puanlarının da arttığı, tutum puanları azaldıkça makamsal dikte 1 puanlarının da azaldığı söylenebilir.

Tablo 3.6. *Tutum Puanlarının Ortalamalarıyla Makamsal Dikte 2'den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiler*

	N	\bar{x}	SS	r	p
Tutum Ort.	110	3.48	.753		
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501	.215	.024

Tablo 3.6'daki veriler incelendiğinde, tutum puanlarının ortalamalarıyla, makamsal dikte 2'den alınan puanların arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür [$r=.215$, $p=.024<0.05$]. Buna göre tutum puanları arttıkça makamsal dikte 2 puanlarının da arttığı, tutum puanları azaldıkça makamsal dikte 2 puanlarının da azaldığı söylenebilir.

Tablo 3.7. *Tutum Ölçeği Maddeleri ile Makamsal Dikte 1'den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiler*

M. No-MD No	N	\bar{x}	SS	r	p
Madde 1	110	3.69	1.064		
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373	.311	.001*
Madde 2	110	3.69	1.090		
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373	.212	.027*
Madde 4	110	4.31	1.020		
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373	.239	.012*
Madde 7	110	3.02	1.109		
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373	.243	.010*
Madde 8	110	3.64	1.247		
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373	.195	.041*
Madde 9	110	2.92	1.279		
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373	.239	.012*
Madde 11	110	3.13	1.250		
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373	.292	.002*
Madde 13	110	3.37	1.140		
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373	.365	.000*
Madde 15	110	3.70	1.223		
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373	.236	.013*
Madde 17	110	3.43	1.207		
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373	.263	.006*
M. No-MD No	N	\bar{x}	SS	r	p
Madde 21	110	3.39	1.286		
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373	.264	.005*
Madde 25	110	3.64	1.304		
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373	.278	.003*
Madde 26	110	3.05	1.087		
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373	.212	.026*

Tablo 3.7'deki veriler incelendiğinde, makamsal dikte 1 ile madde 1 (Mİ sevdiğim bir derstir) [$r=.311$, $p=.001<0.05$], madde 2 (Mİ sıkıcı bir derstir) [$r=.212$, $p=.027<0.05$], madde 4 (Mİ dersi zaman kayıdır) [$r=.239$, $p=.012<0.05$], madde 7 (Mİ dersinin olduğu gün sevinçli olurum) [$r=.243$, $p=.010<0.05$], madde 8 (Mİ dersine zorunlu olduğum için girerim) [$r=.195$, $p=.041<0.05$], madde 9 (Mİ zorlandığım dersler arasındadır) [$r=.239$, $p=.012<0.05$], madde 11 (Mİ dersi bende stres yaratır) [$r=.292$, $p=.002<0.05$], madde 13 (Mİ dersinde tüm ilgimi derse veremem) [$r=.311$,

$p=.001<0.05$], madde 15 (Mİ dersine yalnızca sınıf geçmek için katılırim) [$r=.236$, $p=.013<0.05$], madde 17 (Mİ başarısız olduğum bir derstir) [$r=.263$, $p=.006<0.05$], madde 21 (Mİ dersi dışında Mİ ile ilgilenmem) [$r=.264$, $p=.005<0.05$], madde 25 (Mezun olduktan sonra Mİ dersi ile ilgili hiçbir şey duymak istemem) [$r=.278$, $p=.003<0.05$] ve madde 26 (Mİ dersini sabırsızlıkla beklerim) [$r=.212$, $p=.026<0.05$] arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Aritmetik ortalamalar makam dikte 1’de $\bar{x}=3.31$ ’le sabit olup aralarında anlamlı ilişki olan **madde 1**’de $\bar{x}=3.69$, **madde 2**’de $\bar{x}=3.69$, **madde 4**’te $\bar{x}=4.31$, **madde 7**’de $\bar{x}=3.02$, **madde 8**’de $\bar{x}=3.64$, **madde 9**’da $\bar{x}=2.92$, **madde 11**’de $\bar{x}=3.13$, **madde 13**’te $\bar{x}=3.37$, **madde 15**’te $\bar{x}=3.70$, **madde 17**’de $\bar{x}=3.43$, **madde 21**’de $\bar{x}=3.39$, **madde 25**’te $\bar{x}=3.64$ ve **madde 26**’da $\bar{x}=3.05$ ’tir. İlişkilerin yönünün ise ölçeğin olumlu maddelerden **1, 7, 26** ve olumsuz maddelerinden **2, 4, 8, 9, 11, 13, 15, 17, 21, 25**’de pozitif olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin müziksel işitme dersini sevme, ders olduğu gün sevinçli olma, derse girmek için sabırsızlanma, dersten sıkılmama, dersin zaman kaybı olmadığını düşünme, derse isteyerek girme, derste zorluk çekmeme, dersteki rahatlık, derse ilgi, derse sadece geçmek için katılmama, dersteki başarı, ders dışında derse ilgilenme ve mezun olduktan sonra dersle alakalı bir şey duyma isteği düzeyleri azaldıkça makamsal dikte 1’den aldıkları puanların arttığı söylenebilir.

Tablo 3.8. *Tutum Ölçeği Maddeleri ile Makamsal Dikte 2’den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiler*

M. No-MD. No	N	\bar{x}	SS	r	p
Madde 1	110	3.69	1.064	.223	.019*
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 7	110	3.02	1.109	.224	.019*
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 11	110	3.13	1.250	.241	.011*
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 13	110	3.37	1.140	.304	.001*
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 17	110	3.43	1.207	.206	.031*
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 25	110	3.64	1.304	.192	.044*
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		

Tablo 3.8’deki veriler incelendiğinde, makamsal dikte 2 ile madde 1 (Mİ sevdiğim bir derstir) [$r=.223$, $p=.019<0.05$], madde 7 (Mİ dersinin olduğu gün sevinçli olurum)

[$r=.224$, $p=.019<0.05$], madde 11 (Mİ dersi bende **stres yaratır**) [$r=.241$, $p=.011<0.05$], madde 13 (Mİ dersinde tüm **ilgimi derse veremem**) [$r=.304$, $p=.001<0.05$], madde 17 (Mİ **başarısız olduğum** bir derstir) [$r=.206$, $p=.031<0.05$] ve madde 25 (Mezun olduktan sonra Mİ dersi ile ilgili hiçbir şey **duymak istemem**) [$r=.192$, $p=.044<0.05$] arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Aritmetik ortalamalar makam dikte 2’de $\bar{x}=3.20$ ile sabit olup aralarında anlamlı ilişki olan **madde 1**’de $\bar{x}=3.69$, **madde 7**’de $\bar{x}=3.02$, **madde 11**’de $\bar{x}=3.13$, **madde 13**’te $\bar{x}=3.37$, **madde 17**’de $\bar{x}=3.43$, ve **madde 25**’te $\bar{x}=3.64$ ’tür. İlişkilerin yönünün ölçeğin olumlu maddelerinden **1, 7** ve olumsuz maddelerinden **11, 13, 17** ve **25**’te pozitif olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin müziksel işitme dersini sevme, ders olduğu gün sevinçli olma dersteki rahatlık, derse ilgi, dersteki başarı ve mezun olduktan sonra dersle alakalı bir şey duyma isteği düzeyleri arttıkça makamsal dikte 2’den aldıkları puanların arttığı söylenebilir.

Tablo 3.9. *Makamsal Dikte 1’den alınan Puanlar ile Tutum Puanlarının Ortalamaları Arasındaki Farklılıklar*

	Sıralar	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	p
Makamsal Dikte 1- Tutum Ort.	Negatif Sıralar	56	60.73	3401.0	-1.220	.222
	Pozitif Sıralar	53	48.94	2594.0		
	Eşit Sıralar	1				

Tablo 3.9’deki veriler incelendiğinde NS=56, PS=53, ES=1, MD 1 SO=60.73, ST=3401.0, Tutum Ort. SO=48.94, ST=2594.0 olduğu görülmektedir. Başka bir anlatımla makamsal dikte 1 puanlarıyla ve tutum puanlarının ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir [$Z=-1.220$, $p=.222>0.05$].

Tablo 3.10. *Makamsal Dikte 2’den Alınan Puanlar ile Tutum Puanlarının Ortalamaları Arasındaki Farklılıklar*

	Sıralar	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	p
Makamsal Dikte 2- Tutum Ort.	Negatif Sıralar	61	58.80	3587.0	-1.974	.048*
	Pozitif Sıralar	47	48.91	2299.0		
	Eşit Sıralar	2				

Tablo 3.10’deki veriler incelendiğinde NS=61, PS=47, ES=2, MD 1 Ort. SO=58.80, ST=3587.00, Tutum Ort. SO=48.91, ST=2299.00 olduğu görülmektedir. Başka bir anlatımla makamsal dikte 1 puanlarının ortalamalarıyla ve tutum puanlarının ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir [$Z=-1.974$, $p=.048<0.05$]. Buna göre, tutum puanlarının ortalamalarının, makamsal dikte 2 puanlarının ortalamalarından daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 3.11. *Makamsal Dikte 1'den Alınan Puanlara Göre Tutum Farklılıkları*

MD No-Madde No	Sıralar	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	p
Makamsal Dikte 1-Madde 1	Negatif Sıralar	48	41.39	1986.50	-2.773	.006*
	Pozitif Sıralar	28	33.55	939.50		
	Eşit Sıralar	34				
Makamsal Dikte 1-Madde 2	Negatif Sıralar	48	50.00	2400.00	-2.809	.005*
	Pozitif Sıralar	36	32.50	1170.00		
	Eşit Sıralar	26				
Makamsal Dikte 1-Madde 3	Negatif Sıralar	56	43.17	2417.50	-3.368	.001*
	Pozitif Sıralar	26	37.90	985.50		
	Eşit Sıralar	28				
Makamsal Dikte 1-Madde 4	Negatif Sıralar	67	46.02	3083.50	-5.880	.000*
	Pozitif Sıralar	17	28.62	486.50		
	Eşit Sıralar	26				
Makamsal Dikte 1-Madde 6	Negatif Sıralar	53	44.53	2360.00	-3.366	.001*
	Pozitif Sıralar	28	34.32	961.00		
	Eşit Sıralar	29				
Makamsal Dikte 1-Madde 7	Negatif Sıralar	31	39.92	1237.50	-2.035	.042*
	Pozitif Sıralar	50	41.67	2083.50		
	Eşit Sıralar	29				
Makamsal Dikte 1-Madde 8	Negatif Sıralar	49	47.37	2321.00	-2.216	.027*
	Pozitif Sıralar	36	37.06	1334.00		
	Eşit Sıralar	25				
Makamsal Dikte 1-Madde 9	Negatif Sıralar	31	42.37	1313.50	-2.301	.021*
	Pozitif Sıralar	54	43.36	2341.50		
	Eşit Sıralar	25				
Makamsal Dikte 1-Madde 10	Negatif Sıralar	26	50.00	1300.00	-3.092	.002*
	Pozitif Sıralar	64	43.67	2795.00		
	Eşit Sıralar	20				
Makamsal Dikte 1-Madde 15	Negatif Sıralar	48	39.45	1893.50	-2.525	.012*
	Pozitif Sıralar	27	35.43	956.50		
	Eşit Sıralar	35				
Makamsal Dikte 1-Madde 19	Negatif Sıralar	59	47.39	2796.00	-3.536	.000*
	Pozitif Sıralar	29	38.62	1120.00		
	Eşit Sıralar	22				
Makamsal Dikte 1-Madde 23	Negatif Sıralar	63	47.88	3016.50	-4.744	.000*
	Pozitif Sıralar	24	33.81	811.50		
	Eşit Sıralar	23				
Makamsal Dikte 1-Madde 24	Negatif Sıralar	49	44.48	2179.50	-2.018	.044*
	Pozitif Sıralar	34	38.43	1306.50		
	Eşit Sıralar	27				
Makamsal Dikte 1-Madde 25	Negatif Sıralar	53	43.54	2307.50	-2.151	.032*
	Pozitif Sıralar	32	42.11	1347.50		
	Eşit Sıralar	25				

Tablo 3.11'deki öğrencilerin makamsal dikte 1'den aldıkları puanlar ile ölçek maddelerinde işaretledikleri seçeneklere ilişkin veriler incelendiğinde, madde 1 (Mİ sevdiğim bir derstir) [$Z=-2.773$, $p=0.006<0.05$], madde 2 (Mİ sıkıcı bir derstir) [$Z=-2.809$, $p=0.005<0.05$], madde 3 (Mİ dersi olmaksızın tamamlanacak bir eğitimin yetersiz olacağını düşünüyorum) [$Z=-3.368$, $p=0.001<0.05$], madde 4 (Mİ dersi zaman kaybıdır) [$Z=-5.880$, $p=0.000<0.05$], madde 6 (Mİ dersi hiçbir zaman ilgimi çekmez)

[Z=-3.366, p=0.001<0.05], madde 7 (Mİ dersi hiçbir zaman **ilgimi çekmez**) [Z=-2.035, p =0.042<0.05], madde 8 (Mİ dersine **zorunlu olduğum için** girerim) [Z=-2.216, p=0.027<0.05], madde 9 (Mİ **zorlandığım dersler** arasındadır) [Z=-2.301, p=0.021<0.05], madde 10 (Mİ dersinde ruhsal ve bedensel olarak **rahatlarım**) [Z=-3.092, p=0.002<0.05], madde 15 (Mİ dersine yalnızca **sınıf geçmek için** katılırım) [Z=-2.525, p=0.012<0.05], madde 19 (Mİ dersinde öğrendiklerimin diğer derslere yararı olacağını **düşünmüyorum**) [Z=-3.536, p=0.000<0.05], madde 23 (Mİ dersinin müzikal gelişimim için gerekli bir ders **olmadığını düşünüyorum**) [Z=-4.744, p=0.000<0.05], madde 24 (Mİ dersinde daha çok bilgi edinmek için **çabalarım**) [Z=-2.018, p=0.044<0,05] ve madde 25 (Mezun olduktan sonra Mİ dersi ile ilgili hiçbir şey **duymak istemem**) [Z=-2.151, p=0.032<0.05]'da istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğu, diğer ölçek maddelerinde anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir. Anlamlı fark bulunan maddelerin negatif sıraları, pozitif sıraları, sıra toplamları ve sıra ortalamaları incelendiğinde, **madde 1** NS=48, PS=28, ES=34, MD1 SO=41.39, ST=1986.50, M1 SO=33.55, ST=939,50, **madde 2** NS=48, PS=36, ES=26, MD1 SO=50.00, ST=2400.00, M2 SO=32.50, ST=1170.00, **madde 3** NS=56, PS=26, ES=28, MD1 SO=43.17, ST=2417.50, M3 SO=37.90, ST=985.50, **madde 4** NS=67, PS=17, ES=26, MD1 SO=46.02, ST=3083.50, M4 SO=28.62, ST=486.50, **madde 6** NS=53, PS=28, ES=29, MD1 SO=44.53, ST=2360.00, M6 SO=34.32, ST=961.00, **madde 7** NS=31, PS=50, ES=29, MD1 SO=39.92, ST=1237.50, M7 SO=41.67, ST=2083.50, **madde 8** NS=49, PS=36, ES=25, MD1 SO=47.37, ST=2321.00, M8 SO=37.06 ST=1334.00, **madde 9** NS=31, PS=54, ES=25, MD1 SO=42.37, ST=1313.50, M8 SO=43.36 ST=2341.50, **madde 10** NS=26, PS=64, ES=20, MD1 SO=50.00, ST=1300.00, M10 SO=43.67, ST=2795.00, **madde 15** NS=48, PS=27, ES=35, MD1 SO=39.45, ST=1893.50, M15 SO=35.43, ST=956.50, **madde 19** NS=59, PS=29, ES=22, MD1 SO=47.39, ST=2796.00, M19 SO=38.62, ST=1120.00, **madde 23** NS=63, PS=24, ES=23, MD1 SO=47.88, ST=3016.50, M23, SO=33.81, ST=811.50, **madde 24** NS=49, PS=34, ES=27, MD1 SO=44.48, ST=2179.50, M24, SO=38.43, ST=1306.50, **madde 25** NS=53, PS=32, ES=25, MD1 SO=43.54, ST=2307.50, M24, SO=42.11, ST=1347.50 olduğu görülmüştür. Buna göre ölçeğin farklılık oluşturan olumlu maddelerinden **1, 3, 24** ve olumsuz maddelerinden **2, 4, 6, 8, 15, 19, 23** ve **25**'te tutum puanlarının dikte puanlarına

göre daha yüksek, ölçeğin olumlu maddelerinden **7, 10** ve olumsuz maddelerinden **9**'da dikte puanlarının tutum puanlarına göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 3.12. *Makamsal Dikte 2'den Alınan Puanlara Göre Tutum Farklılıkları*

MD No-M. No	Sıralar	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	p
Makamsal Dikte 2-Madde 1	Negatif Sıralar	53	51.16	2711.50	-3.201	.001*
	Pozitif Sıralar	35	34.41	1204.50		
	Eşit Sıralar	22				
Makamsal Dikte 2-Madde 2	Negatif Sıralar	51	47.32	2413.50	-3.096	.002*
	Pozitif Sıralar	32	33.52	1072.50		
	Eşit Sıralar	27				
Makamsal Dikte 2-Madde 3	Negatif Sıralar	56	47.98	2687.00	-3.821	.000*
	Pozitif Sıralar	29	33.38	968.00		
	Eşit Sıralar	25				
Makamsal Dikte 2-Madde 4	Negatif Sıralar	63	47.03	2963.00	-5.907	.000*
	Pozitif Sıralar	19	23.16	440.00		
	Eşit Sıralar	28				
Makamsal Dikte 2-Madde 5	Negatif Sıralar	51	46.92	2393.00	-2.286	.022*
	Pozitif Sıralar	35	38.51	1348.00		
	Eşit Sıralar	24				
Makamsal Dikte 2-Madde 6	Negatif Sıralar	58	46.69	2708.00	-3.652	.000*
	Pozitif Sıralar	28	36.89	1033.00		
	Eşit Sıralar	24				
Makamsal Dikte 2-Madde 8	Negatif Sıralar	51	48.57	2477.00	-2.653	.008*
	Pozitif Sıralar	35	36.11	1264.00		
	Eşit Sıralar	24				
Makamsal Dikte 2-Madde 10	Negatif Sıralar	35	34.96	1223.50	-2.245	.025*
	Pozitif Sıralar	47	46.37	2179.50		
	Eşit Sıralar	28				
Makamsal Dikte 2-Madde 15	Negatif Sıralar	51	44.54	2271.50	2.916	.004*
	Pozitif Sıralar	30	34.98	1049.50		
	Eşit Sıralar	29				
Makamsal Dikte 2-Madde 18	Negatif Sıralar	53	46.08	2442.50	-2.277	.023*
	Pozitif Sıralar	34	40.75	1385.50		
	Eşit Sıralar	23				
Makamsal Dikte 2-Madde 19	Negatif Sıralar	61	46.66	2846.50	-3.741	.000*
	Pozitif Sıralar	27	39.61	1069.50		
	Eşit Sıralar	22				
Makamsal Dikte 2-Madde 23	Negatif Sıralar	62	49.00	3038.00	-4.814	.000*
	Pozitif Sıralar	25	31.60	790.00		
	Eşit Sıralar	23				
Makamsal Dikte 2-Madde 24	Negatif Sıralar	54	46.57	2515.00	-2.349	.019*
	Pozitif Sıralar	34	41.21	1401.00		
	Eşit Sıralar	22				
Makamsal Dikte 2-Madde 25	Negatif Sıralar	54	44.11	2382.00	-2.465	.014*
	Pozitif Sıralar	31	41.06	1273.00		
	Eşit Sıralar	25				

Tablo 3.12'deki öğrencilerin makamsal dikte 2'den aldıkları puanlar ile ölçek maddelerinde işaretledikleri seçeneklere ilişkin veriler incelendiğinde, madde 1 (Mİ sevdiğim bir derstir) [**Z=-3.201, p=0.001<0.05**], madde 2 (Mİ sıkıcı bir derstir) [**Z=-3.096, p=0.002<0.05**], madde 3 (Mİ dersi olmaksızın tamamlanacak bir eğitimin yetersiz

olacağını düşünüyorum) [$Z=-3.821$, $p=0.000<0.05$], madde 4 (Mİ dersi zaman kaybıdır) [$Z=-5.907$, $p=0.000<0.05$], madde 5 (Mİ dersi zaman kaybıdır) [$Z=-2.286$, $p=0.022<0.05$], madde 6 (Mİ dersi hiçbir zaman ilgimi çekmez) [$Z=-3.652$, $p=0.000<0.05$], madde 8 (Mİ dersine zorunlu olduğum için girerim) [$Z=-2.653$, $p=0.008<0.05$], madde 10 (Mİ dersinde ruhsal ve bedensel olarak rahatlarım) [$Z=-2.245$, $p=0.025<0.05$], madde 15 (Mİ dersine yalnızca sınıf geçmek için katılırım) [$Z=2.916$, $p=0.004<0.05$], madde 18 (Mİ derslerine aktif olarak katılmak isterim) [$Z=-2.277$, $p=0.023<0.05$], madde 19 (Mİ dersinde öğrendiklerimin diğer derslere yararı olacağını düşünmüyorum) [$Z=-3.741$, $p=0.000<0.05$], madde 23 (Mİ dersinin müzikal gelişimim için gerekli bir ders olmadığını düşünüyorum) [$Z=-4.814$, $p=0.000<0.05$], madde 24 (Mİ dersinde daha çok bilgi edinmek için çabalarım) [$Z=-2.349$, $p=0.019<0.05$] ve madde 25 (Mezun olduktan sonra Mİ dersi ile ilgili hiçbir şey duymak istemem) [$Z=-2.465$, $p=0.014<0.05$]'da istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğu, diğer ölçek maddelerinde anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir. Anlamlı fark bulunan maddelerin negatif sıraları, pozitif sıraları, sıra toplamları ve sıra ortalamaları incelendiğinde, **madde 1** NS=53, PS=35, ES=22, MD2 SO=51.16, ST=2711.50, M1 SO=34.41, ST=1204.50, **madde 2** NS=51, PS=32, ES=27, MD2 SO=47.32, ST=2413.50, M2 SO=33.52, ST=1072.50, **madde 3** NS=56, PS=29, ES=25, MD2 SO=47.98, ST=2687.00, M3 SO=33.38, ST=968.00, **madde 4** NS=63, PS=19, ES=28, MD2 SO=47.03, ST=2963.00, M4 SO=23.16, ST=440.00, **madde 5** NS=51, PS=35, ES=24, MD2 SO=46.92, ST=2393.00, M5 SO=38.51, ST=1348.00, **madde 6** NS=58, PS=28, ES=24, MD2 SO=46.69, ST=2708.00, M6 SO=36.89, ST=1033.00, **madde 8** NS=51, PS=35, ES=24, MD2 SO=48.57, ST=2477.00, M8 SO=36.11, ST=1264.00, **madde 10** NS=35, PS=47, ES=28, MD2 SO=34.96, ST=1223.50, M10 SO=46.37, ST=2179.50, **madde 15** NS=51, PS=30, ES=29, MD2 SO=44.54, ST=2271.50, M15 SO=34.98, ST=1049.50, **madde 18** NS=53, PS=34, ES=23, MD2 SO=46.08, ST=2442.50, M18 SO=40.75, ST=1385.50, **madde 19** NS=61, PS=27, ES=22, MD2 SO=46.66, ST=2846.50, M19 SO=39.61, ST=1069.50, **madde 23** NS=62, PS=25, ES=23, MD2 SO=49.00, ST=3038.00, M23, SO=31.60, ST=790.00, **madde 24** NS=54, PS=34, ES=22, MD2 SO=46.57, ST=2515.00, M24, SO=41.21, ST=1401.00, **madde 25** NS=54, PS=31, ES=25, MD2 SO=44.11, ST=2382.00, M25, SO=41.06, ST=1273.00 olduğu görülmüştür. Buna göre ölçeğin farklılık oluşturan olumlu maddelerinden **1, 3, 5, 18, 24**

ve olumsuz maddelerinden **2, 4, 6, 8, 15, 19, 23, 25**'te tutum puanlarının dikte puanlarına göre daha yüksek, ölçeğin farklılık oluşturan olumlu maddelerinden **10**'da ise dikte puanlarının tutum puanlarına göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

3.4. Dördüncü alt probleme ait bulgular ve yorumlar

Öğrenciler hangi tür müzikleri icra etmektedir ve dinlemektedir, tutumları ve makamsal dikte yazma becerileri dinledikleri ve icra ettikleri müzik türlerine göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 3.13. *Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ağırlıklı Olarak Dinledikleri Müzik Türlerine Göre Dağılımı*

Müzik Türü	f	%
Arabesk Müzik	5	4.5
Türk Halk Müziği	54	49.1
Klasik Batı Müziği	10	9.1
Türk Sanat Müziği	6	5.5
Pop Müzik	27	24.5
Diğer Müzikler	8	7.3
Toplam	110	100

Tablo 3.13'teki veriler incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin %4.5'inin (5 kişi) Arabesk Müzik, %49.1'inin (54 kişi) Türk Halk Müziği, %9.1'inin (10 kişi) Klasik Batı Müziği, %5.5'inin (6 kişi) Türk Sanat Müziği, %24.5'inin (27 kişi) Pop Müzik, %7.3'ünün (8 kişi) Diğer Müzikleri dinlediği görülmüştür. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun Türk Halk Müziği dinlediği söylenebilir.

Tablo 3.14. *Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ağırlıklı Olarak İcra Ettikleri Müzik Türlerine Göre Dağılımı*

Müzik Türü	f	%
Arabesk Müzik	2	1.8
Türk Halk Müziği	48	43.6
Klasik Batı Müziği	33	30
Türk Sanat Müziği	8	7.3
Pop Müzik	17	15.5
Diğer Müzikler	2	1.8
Toplam	110	100

Tablo 3.14'teki veriler incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin %1.8'inin (2 kişi) Arabesk Müzik, %43.6'sının (48 kişi) Türk Halk Müziği, %30'unun (33 kişi)

Klasik Batı Müziği, %7.3'ünün (8 kişi) Türk Sanat Müziği, %15.5'inin (17 kişi) Pop Müzik, %1.8'inin (2 kişi) diğer müzikleri icra ettikleri görülmüştür. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun Türk Halk Müziği icra ettiği söylenebilir.

Tablo 3.15. *Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müziklere Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanlarının Ortalamaları Farklılıkları*

Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müzik	N	\bar{x}	SS	F	p
Arabesk	5	4.17	.7074	1.795	.120
Türk Halk Müziği	54	3.41	.8382		
Klasik Batı Müziği	10	3.84	.7519		
Türk Sanat Müziği	6	3.53	.6027		
Pop Müzik	27	3.31	.6315		
Diğer	8	3.62	.2579		

Tablo 3.15'teki öğrencilerin ağırlıklı olarak dinledikleri müzik türlerine göre tutum puanları ortalamaları incelendiğinde, ağırlıklı olarak arabesk müzik dinleyen öğrencilerin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=4.17$, Türk Halk Müziği dinleyen öğrencilerin $\bar{x}=3.41$, Klasik Batı Müziği dinleyen öğrencilerin $\bar{x}=3.84$, Türk Sanat Müziği dinleyen öğrencilerin $\bar{x}=3.53$, Pop Müzik dinleyen öğrencilerin $\bar{x}=3.31$, diğer müziklerim dinleyen öğrencilerin $\bar{x}=3.62$ olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir [**F=1.795, p=.120>0.05**].

Tablo 3.16. *Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müziklere Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Farklılıkları*

Tutum Maddeleri	Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müzik	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
10. Mİ dersinde ruhsal ve bedensel olarak rahatlarım.	Arabesk	5	66.10	5	12.216	.032*
	Türk Halk Müziği	54	48.68			
	Klasik Batı Müziği	10	82.70			
	Türk Sanat Müziği	6	67.75			
	Pop Müzik	27	56.28			
	Diğer	8	49.13			
20. Boş zamanlarımda Mİ dersine çalışmak bana zevk verir.	Arabesk	5	84.80	5	12.683	.027*
	Türk Halk Müziği	54	54.89			
	Klasik Batı Müziği	10	70.60			
	Türk Sanat Müziği	6	66.75			
	Pop Müzik	27	49.56			
	Diğer	8	34.06			
22. Mİ dersi ile ilişkili her şeye merak duyarım.	Arabesk	5	93.80	5	13.618	.018*
	Türk Halk Müziği	54	51.90			
	Klasik Batı Müziği	10	74.70			
	Türk Sanat Müziği	6	58.17			
	Pop Müzik	27	49.91			
	Diğer	8	48.75			

Tablo 3.16'daki öğrencilerin ağırlıklı olarak dinledikleri müziklere göre tutum puanları incelendiğinde, madde 10 [$\chi^2=12.216$, $p=0.032<0.05$], madde 20 [$\chi^2=12.216$, $p=0.032<0.05$] ve madde 22 [$\chi^2=13.618$, $p=0.018<0.05$]'de istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğu, diğer ölçek maddelerinde anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir. Anlamlı fark bulunan maddelerin sıra ortalamaları incelendiğinde, **madde 10**'da arabesk müzik dinleyen öğrencilerin SO=66.10, Türk Halk Müziği dinleyen öğrencilerin SO=48.68, Klasik Batı Müziği dinleyen öğrencilerin SO=82.70, Türk Sanat Müziği dinleyen öğrencilerin SO=67.75, Pop Müzik dinleyen öğrencilerinin SO=56.28, diğer müzikleri dinleyen öğrencilerin SO=49.13 olduğu, **madde 20**'de arabesk müzik dinleyen öğrencilerin SO=84.80, Türk Halk Müziği dinleyen öğrencilerin SO=54.89, Klasik Batı Müziği dinleyen öğrencilerin SO=70.60, Türk Sanat Müziği dinleyen öğrencilerin SO=66.75, Pop Müzik dinleyen öğrencilerinin SO=49.56, diğer müzikleri dinleyen öğrencilerin SO=34.06 olduğu, **madde 22**'de arabesk müzik dinleyen öğrencilerin SO=93.80, Türk Halk Müziği dinleyen öğrencilerin SO=51.90, Klasik Batı Müziği dinleyen öğrencilerin SO=74.70, Türk Sanat Müziği dinleyen öğrencilerin SO=58.17, Pop Müzik dinleyen öğrencilerinin SO=49.91, diğer müzikleri dinleyen öğrencilerin SO=48.75 olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Tamhane çoklu karşılaştırma testi sonucunda farklılık gösteren maddeler Tablo 3.17'de gösterilmiştir.

Tablo 3.17. *Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müziklere Göre Müziksel İşitme Dersi Tutum Farklılıkları Tamhane Çoklu Karşılaştırma Testi Sonuçları*

Tutum Maddesi	Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müzik (a)	Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müzik (b)	Ortalama Farkı (a-b)	Standart Hata	p
10. Mİ dersinde ruhsal ve bedensel olarak rahatlarım.	Türk Halk Müziği	Arabesk Müzik	-.644	.520	.991
		Klasik Batı Müziği	-1.344	.360	.029
		Türk Sanat Müziği	-.778	.456	.883
		Pop Müzik	-.296	.269	.992
		Diğer Müzikler	-.069	.253	1.000
20. Boş zamanlarımda Mİ dersine çalışmak bana zevk verir.	Arabesk Müzik	Türk Halk Müziği	.978	.251	.047
		Klasik Batı Müziği	.400	.383	.997
		Türk Sanat Müziği	.533	.389	.969
		Pop Müzik	1.163	.280	.016
		Diğer Müzikler	1.700	.384	.016
22. Mİ dersi ile ilişkili her şeye merak duyarım.	Arabesk Müzik	Türk Halk Müziği	1.526	.287	.013
		Klasik Batı Müziği	.700	.426	.863
		Türk Sanat Müziği	1.267	.552	.567
		Pop Müzik	1.563	.323	.007
		Diğer Müzikler	1.600	.363	.017

Tablo 3.17'deki Tamhane çoklu karşılaştırma testi sonucunda farklılığın, **madde 10**'da öğrencilerin ağırlıklı olarak dinledikleri müziklerden Türk Halk Müziği-Klasik Batı Müziği (OF=-1.344, p=.029<0.05) arasında olduğu, **madde 20**'de Arabesk Müzik-Türk Halk Müziği (OF=.978, p=.047<0.05), Arabesk Müzik-Pop Müzik (OF=1.163, p=.016<0.05), Arabesk Müzik-Diğer Müzikler (OF=1.700, p=.016<0.05) arasında olduğu, **madde 22**'de Arabesk Müzik-Türk Halk Müziği (OF=1.526, p=.013<0.05), Arabesk Müzik-Pop Müzik (OF=1.563, p=.007<0.05) ve Arabesk Müzik-Diğer Müzikler (OF=1.563, p=.007<0.05) arasında olduğu görülmektedir. Başka bir anlatımla, ölçeğin olumlu olan **10. maddesinde** Klasik Batı Müziği dinleyen öğrencilerin tutumlarının, Türk Halk Müziği dinleyen öğrencilere göre daha yüksek, ölçeğin olumlu olan **20. maddesinde** Arabesk Müzik dinleyen öğrencilerin tutumlarının, Türk Halk Müziği, Pop Müzik ve diğer müzikleri dinleyen öğrencilere göre daha yüksek, ölçeğin olumlu olan **22. maddesinde** Arabesk Müzik dinleyen öğrencilerin tutumlarının, Türk Halk Müziği, Pop Müzik ve diğer müzikleri dinleyen öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Buna göre ağırlıklı olarak Klasik Batı Müziği dinleyen öğrencilerin Türk Halk Müziği dinleyen öğrencilere göre derste daha rahat hissettiklerini düşündükleri, Arabesk Müzik dinleyen öğrencilerin, Türk Halk Müziği, Pop Müzik ve diğer müzikleri dinleyen öğrencilere göre boş zamanlarında müziksel işitme dersine daha çok çalıştıkları ve dersle ilgili şeylere daha çok merak duydukları söylenebilir.

Tablo 3.18. *Ağırlıklı Olarak İcra Edilen Müziklere Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanlarının Ortalamaları Farklılıkları*

Ağırlıklı İcra Edilen Müzik	N	\bar{x}	SS	F	p
Arabesk	2	3.63	1.006		
Türk Halk Müziği	48	3.39	.8893		
Klasik Batı Müziği	33	3.58	.6146	.311	.905
Türk Sanat Müziği	8	3.51	.5727		
Pop Müzik	17	3.47	.7240		
Diğer	2	3.78	.1903		

Tablo 3.18'deki öğrencilerin ağırlıklı olarak icra ettikleri müzik türlerine göre tutum puanları ortalamaları incelendiğinde, arabesk müzik icra eden öğrencilerin aritmetik ortalamalarının aritmetik ortalamalarının \bar{x} =3.63, Türk Halk Müziği icra eden öğrencilerin \bar{x} =3.39, Klasik Batı Müziği icra edenlerin \bar{x} =3.58, Türk Sanat Müziği icra edenlerin \bar{x} =3.51, Pop Müzik icra edenlerin \bar{x} =3.47, Diğer müzik türlerini icra edenlerin

$\bar{x}=3.78$ olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir [**F=.311, p=.905>0.05**].

Ölçeğin tüm maddelerinde $p>0.05$ olduğundan, öğrencilerin tutumlarının ağırlıklı olarak icra ettikleri müziklere göre farklılık göstermediği söylenebilir.

Tablo 3.19. *Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müziklere Göre Makamsal Dikte 1'den Alınan Puan Farklılıkları*

Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müzik	N	\bar{x}	SS	F	p
Arabesk	5	63.80	21.811		
Türk Halk Müziği	54	56.44	27.706		
Klasik Batı Müziği	10	47.10	41.062	.660	.654
Türk Sanat Müziği	6	72.50	27.833		
Pop Müzik	27	57.33	29.168		
Diğer	8	58.25	10.195		

Tablo 3.19'daki öğrencilerin ağırlıklı olarak dinledikleri müziklere göre makamsal dikte 1'den aldıkları puanların aritmetik ortalamaları incelendiğinde, arabesk müzik dinleyen öğrencilerin $\bar{x}=63.80$, Türk Halk Müziği dinleyen öğrencilerin $\bar{x}=56.44$, Klasik Batı Müziği dinleyen öğrencilerin $\bar{x}=47.10$, Türk Sanat Müziği dinleyen öğrencilerin $\bar{x}=72.50$, Pop Müzik dinleyen öğrencilerinin $\bar{x}=57.33$, diğer müzikleri dinleyen öğrencilerin $\bar{x}=58.25$ olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir [**F=.660, p=0.654>0.05**].

Tablo 3.20. *Ağırlıklı Olarak İcra Edilen Müziklere Göre Makamsal Dikte 1'den Alınan Puan Farklılıkları*

Ağırlıklı Olarak İcra Edilen Müzik	N	\bar{x}	SS	F	p
Arabesk	2	45.50	6.364		
Türk Halk Müziği	48	57.29	2.098		
Klasik Batı Müziği	33	54.24	31.311	.789	.560
Türk Sanat Müziği	8	74.63	23.904		
Pop Müzik	17	54.76	26.617		
Diğer	2	64.00	11.314		

Tablo 3.20'deki öğrencilerin ağırlıklı icra ettikleri müziklere göre makamsal dikte 1'den aldıkları puanların aritmetik ortalamaları incelendiğinde, arabesk müzik icra eden öğrencilerin $\bar{x}=45.50$, Türk Halk Müziği icra eden öğrencilerin $\bar{x}=57.29$, Klasik Batı Müziği icra eden öğrencilerin $\bar{x}=54.24$, Türk Sanat Müziği icra eden öğrencilerin $\bar{x}=74.63$, Pop Müzik icra eden öğrencilerinin $\bar{x}=54.76$, diğer müzikleri icra eden

öğrencilerin $\bar{x}=64.00$ olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir [$F=.789$, $p=0.560>0.05$].

Tablo 3.21. *Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müziğe Göre Makamsal Dikte 2'den Alınan Puan Farklılıkları*

Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müzik	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
Arabesk	5	53.80	5	1.962	.854
Türk Halk Müziği	54	54.43	5		
Klasik Batı Müziği	10	59.20	5		
Türk Sanat Müziği	6	70.92	5		
Pop Müzik	27	52.28	5		
Diğer	8	58.50	5		

Tablo 3.21'deki öğrencilerin ağırlıklı olarak dinledikleri müziğe göre makamsal dikte 2'den aldıkları puanların sıra ortalamaları incelendiğinde, arabesk müzik dinleyen öğrencilerin SO=53.80, Türk Halk Müziği dinleyen öğrencilerin SO=54.43, Klasik Batı Müziği dinleyen öğrencilerin SO=59.20, Türk Sanat Müziği dinleyen öğrencilerin SO=70.92, Pop Müzik dinleyen öğrencilerinin SO=52.28, diğer müzikleri dinleyen öğrencilerin SO=58.50 olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir [$\chi^2=1.962$, $p=0.854>0.05$].

Tablo 3.22. *Ağırlıklı Olarak İcra Edilen Müziğe Göre Makamsal Dikte 2'den Alınan Puan Farklılıkları*

Ağırlıklı Olarak İcra Edilen Müzik	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
Arabesk	2	37.75	5	4.339	.502
Türk Halk Müziği	48	60.02	5		
Klasik Batı Müziği	33	53.53	5		
Türk Sanat Müziği	8	62.56	5		
Pop Müzik	17	44.32	5		
Diğer	2	64.00	5		

Tablo 3.22'deki öğrencilerin ağırlıklı olarak icra ettikleri müziğe göre makamsal dikte 2'den aldıkları puanların sıra ortalamaları incelendiğinde, arabesk müzik icra eden öğrencilerin SO=37.73, Türk Halk Müziği icra eden öğrencilerin SO=60.02, Klasik Batı Müziği icra eden öğrencilerin SO=53.53, Türk Sanat Müziği icra eden öğrencilerin SO=62.56, Pop Müzik icra eden öğrencilerinin SO=44.32, diğer müzikleri icra eden

öğrencilerin SO=64.00 olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir [$\chi^2=4.339$, $p=0.502>0.05$].

3.5. Beşinci alt probleme ait bulgular ve yorumlar

Öğrencilerin tutumları ve makamsal dikte yazma becerileri cinsiyet, yaş, mezun olunan lise, eğitim aldıkları mesleki müzik eğitim kurumu, eğitim alınan sınıf düzeyi ve çalgı değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 3.23. *Cinsiyetlere Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanlarının Ortalamaları Farklılıkları*

Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	t	p
Erkek	53	3.41	.89587	-.897	.372
Kız	57	3.54	.59329		

Tablo 3.23'teki öğrencilerin cinsiyete göre tutum puanları ortalamaları incelendiğinde, erkek öğrencilerin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=3.41$, kız öğrencilerin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=3.54$ olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir [$F=-.897$, $p=.372>0.05$].

Tablo 3.24. *Cinsiyetlere Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Farklılıkları*

Mİ Tutum Maddeleri	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
3. Mİ dersi olmaksızın tamamlanacak bir eğitimin yetersiz olacağını düşünüyorum.	Erkek	53	48.97	2595.50	1.164.5	.030*
	Kız	57	61.57	3509.50		
19. Mİ dersinde öğrendiklerimin diğer derslere yararı olacağını düşünmüyorum.	Erkek	53	49.40	2618.00	1.187.0	.040*
	Kız	57	61.18	3487.00		
	Kız	57	56.54	3223.00		

Tablo 3.24'teki cinsiyet faktörüne göre öğrencilerin tutum puanları incelendiğinde, madde 3 [$U=1.164.50$, $p=0.030<0.05$] ve madde 19 [$U=1.187.00$, $p=0.040<0.05$]’da istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğu, diğer ölçek maddelerinde anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir. Anlamlı fark bulunan maddelerin sıra ortalamaları ve sıra toplamları incelendiğinde, **madde 3**’te kız öğrencilerin SO=61.57, ST=3509.50, erkek öğrencilerin SO=48.97, ST=2595.50 olduğu, **madde 19**’da kız öğrencilerin SO=61.18, ST=3487.00, erkek öğrencilerin SO=49.40, ST=2618.00 olduğu görülmüştür. Başka bir anlatımla, ölçeğin olumlu olan **3. maddesinde** ve olumsuz olan **19. maddesinde**

araştırmaya katılan kız öğrencilerin tutumlarının, erkek öğrencilere göre daha yüksek, olduğu görülmektedir. Buna göre kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre müziksel işitme dersini daha gerekli gördükleri ve dersin diğer derslere katkısı olduğunu düşündükleri söylenebilir.

Tablo 3.25. Yaşlara Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanlarının Ortalamaları Farklılıkları

Yaş	N	\bar{x}	SS	F	p
19-21	44	3.54	.6948		
22-24	49	3.48	.7719		
25-27	9	3.26	.9807	.283	.889
28-30	4	3.36	1.093		
31-33	4	3.54	.4467		

Tablo 3.25'teki yaşlara göre müziksel işitme dersine yönelik tutum puanlarının ortalamaları incelendiğinde, 19-21 yaş aralığında olan öğrencilerin $\bar{x}=3.54$, 22-24 yaş aralığında olanların $\bar{x}=3.48$, 25-27 yaş aralığında olanların $\bar{x}=3.26$, 28-30 yaş aralığında olanların $\bar{x}=3.36$, 31-33 yaş aralığında olanların $\bar{x}=3.54$ olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir [**F=.283, p=.889>0.05**].

Ölçeğin tüm maddelerinde $p>0.05$ olduğundan, öğrencilerin tutumlarının yaş değişkenine göre farklılık göstermediği söylenebilir.

Tablo 3.26. Mezun Olunan Liselere Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanları Ortalamaları Farklılıkları

Mezun Olunan Lise	N	\bar{x}	SS	t	p
Güzel Sanatlar	71	3.54	.6802	1.029	.306
Diğer	39	3.38	.8722		

Tablo 3.26'daki öğrencilerin mezun oldukları liselere göre müziksel işitme dersine yönelik tutum puanları ortalamaları incelendiğinde, güzel sanatlar liselerinden mezun olan öğrencilerin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=3.54$, diğer liselerden mezun olan öğrencilerin $\bar{x}=3.38$ olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür [**t=1.029, p=.306>0.05**].

Tablo 3.27. Mezun Olunan Liselere Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanları Farklılıkları

Mİ Tutum Maddeleri	Lise	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
3. Mİ dersi olmaksızın tamamlanacak bir eğitimin yetersiz olacağını düşünüyorum.	Güzel Sanatlar	71	60.30	4281.00	1044.0	.026*
	Diğer	39	46.77	1824.00		

17. Mİ başarısız olduğum bir derstir.	Güzel Sanatlar	71	60.83	4319.00	1006.0	.014*
	Diğer	39	45.79	1786.00		

Tablo 3.27'deki öğrencilerin mezun oldukları liselere göre tutum puanları incelendiğinde, madde 3 [$U=1044.0$, $p=0.026<0.05$] ve madde 17 [$U=1.006.0$, $p=0.014<0.05$]’de istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğu, diğer ölçek maddelerinde anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir. Anlamlı fark bulunan maddelerin sıra ortalamaları ve sıra toplamları incelendiğinde, **madde 3**’te güzel sanatlar lisesi mezunlarının $SO=60.30$, $ST=4281.00$, diğer liselerden mezun olan öğrencilerin $SO=46.77$, $ST=1824.00$ olduğu, **madde 17**’de güzel sanatlar lisesi mezunlarının $SO=60.83$, $ST=4319.00$, diğer liselerden mezun olan öğrencilerin $SO=45.79$, $ST=1786.00$ olduğu görülmüştür. Başka bir anlatımla, ölçeğin olumlu olan **3. maddesinde** ve olumsuz olan **17. maddesinde** araştırmaya katılan güzel sanatlar lisesi mezunlarının tutumlarının, diğer liselerden mezun olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre güzel sanatlar lisesinden mezun olan öğrencilerin diğer liselerden mezun olan öğrencilere göre müziksel işitme dersi olmadan yapılan müzik eğitiminin yetersiz olacağını ve derste daha başarılı olduklarını düşündükleri söylenebilir.

Tablo 3.28. *Fakülteye Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanları Ortalamaları Farklılıkları*

Fakülte	N	\bar{x}	SS	t	p
Güzel Sanatlar	47	3.29	.7982	-2.321	.022*
Eğitim	63	3.62	.6915		

Tablo 3.28’deki öğrencilerin okudukları fakülteye göre müziksel işitme dersine yönelik tutum puanları ortalamaları incelendiğinde, güzel sanatlar fakültesinde okuyan öğrencilerin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=3.29$, eğitim fakültesinde okuyan öğrencilerin $\bar{x}=3.62$ ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür [$t=-2.321$, $p=.022<0.05$]. Buna göre eğitim fakültesinde okuyan öğrencilerin tutumlarının, güzel sanatlar fakültesinde okuyan öğrencilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 3.29. *Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanları Farklılıkları*

Mİ Tutum Maddeleri	Fakülte	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
1. Mİ sevdiğim bir derstir.	Güzel Sanatlar	47	48.31	2270.50	1142.5	.031*
	Eğitim	63	60.87	3834.50		

3. Mİ dersi olmaksızın tamamlanacak bir eğitimin yetersiz olacağını düşünüyorum.	Güzel Sanatlar	47	40.22	1890.50	762.5	.000*
	Eğitim	63	66.90	4214.50		
4. Mİ dersi zaman kaybıdır.	Güzel Sanatlar	47	47.99	2255.50	1127.5	.016*
	Eğitim	63	61.10	3849.50		
9. Mİ zorlandığım dersler arasındadır.	Güzel Sanatlar	47	46.11	2167.00	1039.0	.006*
	Eğitim	63	62.51	3938.00		
13. Mİ dersinde tüm ilgimi derse veremem.	Güzel Sanatlar	47	48.64	2286.00	1158.0	.044*
	Eğitim	63	60.62	3819.00		
17. Mİ başarısız olduğum bir derstir.	Güzel Sanatlar	47	46.68	2194.00	1066.0	.010*
	Eğitim	63	62.08	3911.00		
21. Mİ dersi dışında Mİ ile ilgilenmem.	Güzel Sanatlar	47	47.90	2251.50	1123.5	.026*
	Eğitim	63	61.17	3853.50		
23. Mİ dersinin müzikal gelişimim için gerekli bir ders olmadığını düşünüyorum.	Güzel Sanatlar	47	48.35	2272.50	1144.5	.029*
	Eğitim	63	60.83	3832.50		
25. Mezun olduktan sonra Mİ dersi ile ilgili hiçbir şey duymak istemem.	Güzel Sanatlar	47	46.19	2171.00	1043.0	.006*
	Eğitim	63	62.44	3934.00		

Tablo 3.29'daki öğrencilerin okudukları fakültele göre tutum puanları incelendiğinde, madde 1 [$U=1142.5$, $p=0.031<0.05$], madde 3 [$U=762.50$, $p=0.000<0.05$], madde 4 [$U=1127.50$, $p=0.016<0.05$], madde 9 [$U=1039.0$, $p=0.006<0.05$], madde 13 [$U=1158.0$, $p=0.044<0.05$], madde 17 [$U=1066.0$, $p=0.010<0.05$], madde 21 [$U=1123.50$, $p=0.026<0.05$], madde 23 [$U=1144.5$, $p=0.029<0.05$] ve madde 25 [$U=1043.0$, $p=0.006<0.05$]’te istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğu, diğer ölçek maddelerinde anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir. Anlamlı fark bulunan maddelerin sıra ortalamaları ve sıra toplamları incelendiğinde, **madde 1**’de güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin $SO=48.31$, $ST=2270.50$, eğitim fakültesi öğrencilerinin $SO=60.87$, $ST=3834.50$ olduğu, **madde 3**’te güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin $SO=40.22$, $ST=1890.50$, eğitim fakültesi öğrencilerinin $SO=90$, $ST=4214.50$ olduğu, **madde 4**’te güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin $SO=47.99$, $ST=2255.50$, eğitim fakültesi öğrencilerinin $SO=61.10$, $ST=3849.50$ olduğu, **madde 9**’da güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin $SO=46.11$, $ST=2167.00$, eğitim fakültesi öğrencilerinin $SO=62.51$, $ST=3938.00$ olduğu, **madde 13**’te güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin $SO=48.64$, $ST=2286.00$, eğitim fakültesi öğrencilerinin $SO=60.62$, $ST=3819.00$ olduğu, **madde 17**’de güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin $SO=46.68$, $ST=2194.00$, eğitim fakültesi öğrencilerinin $SO=62.08$, $ST=3911.00$ olduğu, **madde 21**’de güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin $SO=47.90$, $ST=2251.50$, eğitim fakültesi öğrencilerinin $SO=61.17$, $ST=3853.50$ olduğu, **madde 23**’te güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin $SO=48.35$, $ST=2272.50$, eğitim fakültesi öğrencilerinin $SO=60.83$, $ST=3832.50$ olduğu, **madde 25**’te güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin $SO=46.19$, $ST=2171.00$, eğitim fakültesi öğrencilerinin $SO=62.44$, $ST=3934.00$ olduğu görülmüştür.

Başka bir anlatımla, ölçeğin olumlu olan **1., 3. maddelerinde** ve olumsuz olan **4., 9., 13., 17., 21., 23. ve 25. maddelerinde** araştırmaya katılan eğitim fakültesi öğrencilerinin tutumlarının, güzel sanatlar fakültesi öğrencilerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre eğitim fakültesi öğrencilerinin güzel sanatlar fakültesi öğrencilerine göre müziksel işitme dersini daha çok sevdiği, bu ders olmadan yapılan mesleki müzik eğitiminin yetersiz olacağını düşündüğü, zaman kaybı olmadığını, derste zorlanmadığını, ilgisini verebildiğini, derste başarılı olduğunu, ders dışında da dersle ilgilendiğini, müzikal gelişim açısından gerekli olduğunu, mezun olduktan sonra dersle ilgili konuşmalar duymak istediğini düşündüğü söylenebilir.

Tablo 3.30. *Sınıf Değişkenine Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanlarının Ortalamaları Farklılıkları*

Sınıf	N	\bar{x}	SS	t	p
2. Sınıf	40	3.61	.7240	1.373	.173
3. Sınıf	70	3.41	.7651		

Tablo 3.30'daki öğrencilerin öğrenim gördüğü sınıflara göre tutum puanları incelendiğinde, 2. sınıfta okuyan öğrencilerin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=3.61$, 3. sınıfta okuyan öğrencilerin $\bar{x}=3.41$ olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür [$t=1.373, p=.173>0.05$].

Ölçeğin tüm maddelerinde $p>0.05$ olduğundan, öğrencilerin tutumlarının sınıflarına göre farklılık göstermediği söylenebilir.

Tablo 3.31. *Çalgılara Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanlarının Ortalamaları Farklılıkları*

Çalgı	N	\bar{x}	SS	F	p
Bağlama	31	3.42	.9495	1.740	.082
Gitar	9	3.25	.6978		
Keman	36	3.45	.6619		
Viyola	7	3.48	.4544		
Viyolonsel	9	4.30	.5695		
Kanun	2	3.03	.7615		
Ud	2	3.44	.1359		
Tanbur	1	4.50			
Flüt	5	3.26	.4325		
Piyano	4	3.03	.3729		
Şan	4	3.63	.5078		

Tablo 3.31.'deki öğrencilerin çalgılarına göre müziksel işitme derine yönelik tutum puanları incelendiğinde, çalgısı bağlama olan öğrencilerin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=3.42$, çalgısı gitar olan öğrencilerin $\bar{x}=3.25$, çalgısı keman olan öğrencilerin $\bar{x}=3.45$, çalgısı viyola olan öğrencilerin $\bar{x}=3.48$, çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin $\bar{x}=4.30$, çalgısı kanun olan öğrencilerin $\bar{x}=3.03$, çalgısı ud olan öğrencilerin $\bar{x}=3.44$, çalgısı tanbur olan öğrencilerin $\bar{x}=4.50$, çalgısı flüt olan öğrencilerin $\bar{x}=3.26$, çalgısı piyano olan öğrencilerin $\bar{x}=3.03$ olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür [**F=1.740, p=.082>0.05**].

Tablo 3.32. *Çalgılara Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanlarının Farklılıkları*

Tutum Maddeleri	Çalgı	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
12. Mİ dersindeki konularla ilgili konuşmaktan zevk alırım.	Bağlama	31	59.69	10	20.924	.022*
	Gitar	9	51.28			
	Keman	36	50.01			
	Viyola	7	54.64			
	Viyolonsel	9	89.83			
	Kanun	2	45.25			
	Ud	2	38.50			
	Tanbur	1	102.50			
	Flüt	5	34.50			
	Piyano	4	33.00			
	Şan	4	56.75			
16. Mİ dersinde verilen her ödevi zevkle yaparım.	Bağlama	31	55.58	10	20.045	.029*
	Gitar	9	36.44			
	Keman	36	54.99			
	Viyola	7	50.93			
	Viyolonsel	9	84.44			
	Kanun	2	61.50			
	Ud	2	13.00			
	Tanbur	1	46.00			
	Flüt	5	35.80			
	Piyano	4	69.00			
	Şan	4	77.00			
18. Mİ derslerine aktif olarak katılmak isterim.	Bağlama	31	49.90	10	28.608	.001*
	Gitar	9	67.22			
	Keman	36	57.97			
	Viyola	7	37.79			
	Viyolonsel	9	88.33			
	Kanun	2	12.50			
	Ud	2	82.75			
	Tanbur	1	99.50			
	Flüt	5	33.70			
	Piyano	4	30.00			
	Şan	4	57.00			

	Bağlama	31	52.84			
	Gitar	9	55.11			
	Keman	36	53.07			
	Viyola	7	49.29			
	Viyolonsel	9	91.78			
22. Mİ dersi ile ilişkili her şeye merak duyarım.	Kanun	2	49.50	10	20.116	.028*
	Ud	2	25.75			
	Tanbur	1	103.00			
	Flüt	5	48.60			
	Piyano	4	33.50			
	Şan	4	64.75			
	Bağlama	31	51.56			
	Gitar	9	43.17			
	Keman	36	54.44			
	Viyola	7	65.21			
	Viyolonsel	9	92.72			
24. Mİ dersinde daha çok bilgi edinmek için çabalarım.	Kanun	2	47.00	10	22.683	.012*
	Ud	2	65.50			
	Tanbur	1	100.50			
	Flüt	5	35.90			
	Piyano	4	38.50			
	Şan	4	51.56			

Tablo 3.32'deki öğrencilerin çalgılarına göre tutum puanları incelendiğinde, madde 12 [$\chi^2=20.924$, $p=0.022<0.05$], madde 16 [$\chi^2=20.045$, $p=0.029<0.05$], madde 18 [$\chi^2=28.608$, $p=0.001<0.05$], madde 22 [$\chi^2=20.116$, $p=0.028<0.05$] ve madde 24 [$\chi^2=22.683$, $p=0.012<0.05$]'te istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğu, diğer ölçek maddelerinde anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir. Anlamlı fark bulunan maddelerin sıra ortalamaları incelendiğinde, **madde 12**'de öğrencilerden çalgısı bağlama olanların SO=59.69, çalgısı gitar olanların SO=51.28, çalgısı keman olanların SO=50.01, çalgısı viyola olanların SO=54.64, çalgısı viyolonsel SO=89.83, çalgısı kanun olanların SO=45.25, çalgısı ud olanların SO=38.50, çalgısı tanbur olanların SO=102.50, çalgısı flüt olanların SO=34.50, çalgısı piyano olanların SO=33.00, çalgısı şan olanların SO=56.75 olduğu, **madde 16**'da öğrencilerden çalgısı bağlama olanların SO=55.58, çalgısı gitar olanların SO=36.44, çalgısı keman olanların SO=54.99, çalgısı viyola olanların SO=50.93, çalgısı viyolonsel olanların SO=84.44, çalgısı kanun olanların SO=61.50, çalgısı ud olanların SO=13.00, çalgısı tanbur olanların SO=46.00, çalgısı flüt olanların SO=35.80, çalgısı piyano olanların SO=69.00, çalgısı şan olanların SO=77.00 olduğu, **madde 18**'de öğrencilerden çalgısı bağlama olanların SO=49.90, çalgısı gitar olanların SO=67.22, çalgısı keman olanların SO=57.97, çalgısı viyola olanların SO=37.79, çalgısı viyolonsel olanların SO=88.33, çalgısı kanun olanların SO=12.50, çalgısı ud olanların SO=82.75, çalgısı tanbur olanların SO=99.50, çalgısı flüt olanların SO=33.70, çalgısı piyano olanların SO=30.00, çalgısı şan olanların SO=57.00 olduğu, **madde 22**'de

öğrencilerden çalgısı bağlama olanların SO=52.84, çalgısı gitar olanların SO=55.11, çalgısı keman olanların SO=53.07, çalgısı viyola olanların SO=49.29, çalgısı viyolonsel olanların SO=91.78, çalgısı kanun olanların SO=49.50, çalgısı ud olanların SO=25.75, çalgısı tanbur olanların SO=103.00, çalgısı flüt olanların SO=48.60, çalgısı piyano olanların SO=33.50, çalgısı şan olanların SO=64.75 olduğu, **madde 24**'te öğrencilerden çalgısı bağlama olanların SO=51.56, çalgısı gitar olanların SO=43.17, çalgısı keman olanların SO=54.44, çalgısı viyola olanların sıra SO=65.21, çalgısı viyolonsel olanların SO=92.72, çalgısı kanun olanların SO=47.00, çalgısı ud olanların SO=65.50, çalgısı tanbur olanların SO=100.50, çalgısı flüt olanların SO=35.90, çalgısı piyano olanların SO=38.50, çalgısı şan olanların SO=52.00 olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Tamhane çoklu karşılaştırma testi sonucunda farklılık gösteren maddeler Tablo 3.16'da gösterilmiştir.

Tablo 3.33. *Çalgılara Göre Müziksel İşitme Dersi Tutum Farklılıkları Tamhane Çoklu Karşılaştırma Testi Sonuçları*

Tutum Maddesi	Çalgı (a)	Çalgı (b)	Ortalama Farkı (a-b)	Standart Hata	p
12. Mİ dersindeki konularla ilgili konuşmaktan zevk alırım.	Viyolonsel	Bağlama	1.072	.283	.028
		Gitar	1.333	.437	.395
		Keman	1.361	.246	.000
		Viyola	1.127	.409	.647
		Kanun	1.556	1.015	1.000
		Ud	1.556	.176	.001
		Flüt	1.956	.539	.500
		Piyano	1.806	.306	.043
16. Mİ dersinde verilen her ödevi zevkle yaparım.	Viyolonsel	Şan	1.306	.770	1.000
		Bağlama	1.108	.336	.121
		Gitar	1.889	.530	.166
		Keman	1.083	.291	.071
		Viyola	1.190	.560	.949
		Kanun	.833	.553	1.000
		Flüt	1.733	.340	.018
		Piyano	.583	.672	1.000
16. Mİ dersinde verilen her ödevi zevkle yaparım.	Keman	Bağlama	.024	.294	1.000
		Gitar	.806	.504	.999

		Viyola	.107	.536	1.000
		Viyolonsel	-1.083	.291	.071
		Kanun	-.250	.528	1.000
		Ud	1.750	.528	.999
		Flüt	.650	.299	.935
		Piyano	-.500	.652	1.000
		Şan	-.750	.171	.004
		Bağlama	1.409	.307	.002
		Gitar	.667	.373	.991
		Keman	.944	.222	.014
		Viyola	1.524	.310	.023
18. Mİ derslerine aktif olarak katılmak isterim.	Viyolonsel	Kanun	2.667	.167	.000
		Ud	.167	.527	1.000
		Flüt	1.667	.357	.129
		Piyano	1.667	.167	.000
		Şan	.917	.300	.654
		Bağlama	-1.258	.258	.001
		Gitar	-2.000	.333	.014
		Keman	-1.722	.147	.000
		Viyola	-1.143	.261	.190
18. Mİ derslerine aktif olarak katılmak isterim.	Kanun	Viyolonsel	-2.667	.167	.000
		Ud	-2.500	.500	.998
		Flüt	-1.000	.316	.790
		Piyano	-1.000	.000	.
		Şan	-1.750	.250	.237
		Bağlama	-.258	.258	1.000
		Gitar	-1.000	.333	.539
		Keman	-.722	.147	.001
		Viyola	-.143	.261	1.000
18. Mİ derslerine aktif olarak katılmak isterim.	Piyano	Viyolonsel	-1.667	.167	.000
		Kanun	1.000	.000	.
		Ud	-1.500	.500	1.000
		Flüt	.000	.316	1.000
		Şan	-.750	.250	.931
Tutum Maddesi	Çalgı (a)	Çalgı (b)	Ortalama Farkı (a-b)	Standart Hata	p
		Bağlama	1.459	.323	.008
		Gitar	1.333	.437	.326
		Keman	1.417	.296	.008
		Viyola	1.556	.449	.222
22. Mİ dersi ile ilişkili her şeye merak duyarım.	Viyolonsel	Kanun	1.556	1.029	1.000
		Ud	2.556	1.029	1.000
		Flüt	1.556	.398	.162
		Piyano	2.056	.377	.036
		Şan	1.056	.556	.997
		Bağlama	1.326	.258	.000
		Gitar	1.556	.393	.104
		Keman	1.194	.229	.000
		Viyola	.778	.263	.447
24. Mİ dersinde daha çok bilgi edinmek için çabalarım.	Viyolonsel	Kanun	1.278	.521	1.000
		Ud	.778	.147	.033
		Flüt	1.578	.248	.008
		Piyano	1.778	.596	.900
		Şan	1.278	.521	.975

Tablo 3.33'teki Tamhane çoklu karşılaştırma testi sonucunda farklılığın, **madde 12**'de viyolonsel-bağlama (OF=1.072, $p=.028<0.05$), viyolonsel-keman (OF=1.361,

$p=.000<0.05$), viyolonsel-ud ($OF=1.556$, $p=.001<0.05$) ve viyolonsel-piyano ($OF=1.806$, $p=.043<0.05$) arasında olduğu, **madde 16**'da viyolonsel-flüt ($OF=1.733$, $p=.018<0.05$) ve keman-şan ($OF=-.750$, $p=.004<0.05$) arasında olduğu, **madde 18**'de viyolonsel-bağlama ($OF=1.409$, $p=.002<0.05$), viyolonsel-keman ($OF=.944$, $p=.014<0.05$), viyolonsel-viyola ($OF=1.524$, $p=.023<0.05$), viyolonsel-kanun ($OF=2.667$, $p=.000<0.05$), viyolonsel-piyano ($OF=1.667$, $p=.000<0.05$), kanun-bağlama ($OF=-1.258$, $p=.001<0.05$), kanun-gitar ($OF=-2.000$, $p=.014<0.05$), kanun-keman ($OF=-1.722$, $p=.000<0.05$) ve piyano-keman ($OF=-.722$, $p=.001<0.05$) arasında olduğu, **madde 22**'de viyolonsel-bağlama ($OF=1.459$, $p=.008<0.05$), viyolonsel-keman ($OF=1.417$, $p=.008<0.05$) ve viyolonsel-piyano ($OF=2.056$, $p=.036<0.05$) arasında, **madde 24**'te viyolonsel-bağlama ($OF=1.326$, $p=.000<0.05$), viyolonsel-keman ($OF=1.194$, $p=.000<0.05$), viyolonsel-ud ($OF=.778$, $p=.033<0.05$) ve viyolonsel-flüt ($OF=1.578$, $p=.008<0.05$) arasında olduğu görülmektedir. Başka bir anlatımla, ölçeğin olumlu olan **12. maddesinde** çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin tutumlarının, çalgısı bağlama, keman, piyano ve ud olan öğrencilere göre daha yüksek, ölçeğin olumlu olan **16. maddesinde** çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin tutumlarının çalgısı flüt olan öğrencilere, çalgısı şan olan öğrencilerin tutumlarının, çalgısı keman olan öğrencilere göre daha yüksek, ölçeğin olumlu olan **18. maddesinde** çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin tutumlarının, çalgısı bağlama, keman, viyola, piyano olan öğrencilere, çalgısı bağlama, keman, gitar olan öğrencilerin tutumlarının, çalgısı kanun olan öğrencilere göre ve çalgısı keman olan öğrencilerin tutumlarının, çalgısı piyano olan öğrencilere göre daha yüksek, ölçeğin olumlu olan **22. maddesinde** çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin tutumlarının, çalgısı bağlama, keman ve piyano olan öğrencilere göre daha yüksek, ölçeğin olumlu olan **24. maddesinde** çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin tutumlarının, çalgısı bağlama, keman, ud ve flüt olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Buna göre çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin, çalgısı bağlama, keman, ud ve piyano olan öğrencilere göre dersle alakalı konuşmaları sevindikleri, çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin çalgısı flüt olan öğrencilere göre, çalgısı şan olan öğrencilerin çalgısı keman olan öğrencilere göre verilen ödevleri daha isteyerek yaptıkları, çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin çalgısı bağlama, keman, viyola, kanun, piyano olan öğrencilere göre, çalgısı bağlama, gitar, keman ve viyolonsel olan öğrencilerin çalgısı kanun olan öğrencilere göre, çalgısı keman ve viyolonsel olan öğrencilerin çalgısı piyano olan öğrencilere göre derse

daha çok katılmak istedikleri, çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin çalgısı bağlama, keman ve piyano olan öğrencilere göre derse alakalı bilgilere daha çok merak duydukları, çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin çalgısı bağlama, keman, ud ve flüt olan öğrencilere göre dersle ilgili bilgilerini daha çok artırmak istedikleri söylenebilir.

Tablo 3.34. *Cinsiyete Göre Makamsal Dikte 1'den Alınan Puan Farklılıkları*

Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	t	p
Erkek	53	61.58	29.340	1.596	.113
Kız	57	53.04	26.858		

Tablo 3.34'teki cinsiyet faktörüne göre öğrencilerin makamsal dikte 1'den aldıkları puanların aritmetik ortalamaları incelendiğinde, araştırmaya katılan erkek öğrencilerin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=61.58$, kız öğrencilerin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=53.04$ olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir [**t=1.596, p=0.113>0.05**].

Tablo 3.35. *Yaşa Göre Makamsal Dikte 1'den Alınan Puan Farklılıkları*

Yaş	N	\bar{x}	SS	F	p
19-21	44	61.59	22.802	.714	.584
22-24	49	54.76	30.555		
25-27	9	48.89	36.050		
28-30	4	48.50	36.263		
31-33	4	65.00	33.397		

Tablo 3.35'teki yaş faktörüne göre öğrencilerin makamsal dikte 1'den aldıkları puanların aritmetik ortalamaları incelendiğinde, 19-21 yaşın aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=61.59$, 22-24 yaşın aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=54.76$, 25-27 yaşın aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=48.89$, 28-30 yaşın aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=48.50$, 31-33 yaşın aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=65.00$ olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir [**F=.714, p=0.584>0.05**].

Tablo 3.36. *Mezun Olunan Liselere Göre Makamsal Dikte 1'den Alınan Puan Farklılıkları*

Mezun Olunan Lise	N	\bar{x}	SS	t	p
Güzel Sanatlar	71	61.66	26.240	2.300	.023*
Diğer	39	48.95	30.306		

Tablo 3.36'daki araştırmaya katılan öğrencilerin mezun oldukları liselere göre makamsal dikte 1'den aldıkları puanların aritmetik ortalamaları incelendiğinde, güzel sanatlar lisesinden mezun olan öğrencilerin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=61.66$, diğer

liselerden mezun olan öğrencilerin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=48.95$ olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir [$t=2.300$, $p=0.023<0.05$]. Başka bir anlatımla, güzel sanatlar lisesinden mezun olan öğrencilerin dikte puanlarının, diğer liselerden mezun olan öğrencilerin dikte puanlarına göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Buna göre makamsal dikte yazmada güzel sanatlar liselerinden mezun olan öğrencilerin diğer liselerden mezun olan öğrencilere göre genel olarak daha başarılı olduğu söylenebilir.

Tablo 3.37. *Fakülteye Göre Makamsal Dikte 1'den Alınan Puan Farklılıkları*

Fakülte	N	\bar{x}	SS	t	p
Güzel Sanatlar	47	55.85	32.033	-.416	.678
Eğitim	63	58.13	25.344		

Tablo 3.37.'deki fakülte faktörüne göre öğrencilerin makamsal dikte 1'den aldıkları puanların aritmetik ortalamaları incelendiğinde, araştırmaya katılan güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=55.85$, eğitim fakültesi öğrencilerinin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=58.13$ olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir [$t=-.416$, $p=0.678>0.05$].

Tablo 3.38. *Sınıf Değişkenine Göre Makamsal Dikte 1'den Alınan Puan Farklılıkları*

Sınıf	N	\bar{x}	SS	t	p
2. Sınıf	40	63.35	27.722	1.753	.082
3. Sınıf	70	53.61	28.177		

Tablo 3.38'deki sınıf faktörüne göre öğrencilerin makamsal dikte 1'den aldıkları puanların aritmetik ortalamaları incelendiğinde, araştırmaya katılan 2. sınıf öğrencilerinin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=63.35$, 3. sınıf öğrencilerinin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=53.61$ olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir [$t=1.753$, $p=0.082>0.05$].

Tablo 3.39. *Çalgılara Göre Makamsal Dikte 1'den Alınan Puan Farklılıkları*

Çalgı	N	\bar{x}	SS	F	p
Bağlama	31	60.35	30.463	.839	.592
Gitar	9	52.22	29.537		
Keman	36	52.75	28.638		

Viyola	7	54.86	12.980
Viyolonsel	9	60.33	30.659
Kanun	2	90.50	9.192
Ud	2	56.00	4.243
Tanbur	1	97.00	
Flüt	5	61.00	22.902
Piyano	4	39.75	20.934
Şan	4	66.50	39.937

Tablo 3.39'deki öğrencilerin çalgılarına göre makamsal dikte 1'den aldıkları puanları aritmetik ortalamaları incelendiğinde, öğrencilerden çalgısı bağlama olanların aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=60.35$, çalgısı gitar olanların aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=52.22$, çalgısı keman olanların aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=52.75$, çalgısı viyola olanların aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=54.86$, çalgısı viyolonsel olanların aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=60.33$, çalgısı kanun olanların aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=90.50$, çalgısı ud olanların aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=56.00$, çalgısı tanbur olanların aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=97.00$, çalgısı flüt olanların aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=61.00$, çalgısı piyano olanların aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=39.75$, çalgısı şan olanların aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=66.50$ olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir [**F=.839, p=0.592>0.05**].

Tablo 3.40. *Cinsiyete Göre Makamsal Dikte 2'den Alınan Puan Farklılıkları*

Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Erkek	53	58.04	3076.00	1376.0	.421
Kız	57	53.14	3029.00		

Tablo 3.40'teki cinsiyet faktörüne göre öğrencilerin makamsal dikte 2'den aldıkları puanların sıra ortalamaları ve sıra toplamları incelendiğinde, erkeklerin SO=58.04, ST=3076.00 olduğu, kızların SO=53.14, ST= 3029.00 olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir [**U=1376.00, p=0.421>0.05**].

Tablo 3.41. *Yaşa Göre Makamsal Dikte 2'den Alınan Puan Farklılıkları*

Yaş	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
19-21	44	59.15	4		
22-24	49	55.12	4	5.831	.212
25-27	9	34.11	4		

28-30	4	51.25	4
31-33	4	72.38	4

Tablo 3.41'deki yaş faktörüne göre öğrencilerin makamsal dikte 2'den aldıkları puanların sıra ortalamaları incelendiğinde, 19-21 yaşın SO=59.15, 22-24 yaşın SO=55.12, 25-27 yaşın SO=34.11, 28-30 yaşın SO=51.25, 31-33 yaşın SO=72.38 olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir [$\chi^2=5.831$, $p=0.212>0.05$].

Tablo 3.42. *Mezun Olunan Liseye Göre Makamsal Dikte 2'den Alınan Puan Farklılıkları*

Mezun Olunan Lise	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Güzel Sanatlar	71	59.84	4248.50	1076.5	.054
Diğer	39	47.60	1856.50		

Tablo 3.42'deki öğrencilerin mezun oldukları liselere göre makamsal dikte 2'den aldıkları puanların sıra ortalamaları ve sıra toplamları incelendiğinde, güzel sanatlar lisesinden mezun olan öğrencilerin SO=59.84, ST=4248.50, diğer liselerden mezun olan öğrencilerin SO=47.60, ST=1856.50 olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir [$U=1076.50$, $p=0.054>0.05$].

Tablo 3.43. *Fakülteye Göre Makamsal Dikte 2'den Alınan Puan Farklılıkları*

Fakülte	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Güzel Sanatlar	47	56.39	2650.50	1438.5	.799
Eğitim	63	54.83	3454.50		

Tablo 3.43'deki fakülte faktörüne göre öğrencilerin makamsal dikte 2'den aldıkları puanların sıra ortalamaları ve sıra toplamları incelendiğinde, güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin SO= 56.39, ST=2650.50 olduğu, eğitim fakültesi öğrencilerinin SO=54.83, ST=3454.50 olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir [$U=1438.50$, $p=0.799>0.05$].

Tablo 3.44. *Sınıf Değişkenine Göre Makamsal Dikte 2'den Alınan Puan Farklılıkları*

Sınıf	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
2. Sınıf	40	68.20	2728.00	892.00	.002*
3. Sınıf	70	48.24	3377.00		

Tablo 3.44'deki sınıf faktörüne göre öğrencilerin makamsal dikte 2'den aldıkları puanların sıra ortalamaları ve sıra toplamları incelendiğinde, 2. sınıf öğrencilerinin SO=68.20, ST=2728.00, 3. sınıf öğrencilerinin SO=48.24, ST=3377.00 olduğu ve

istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir [**U=892.00, p=0.002<0.05**]. Başka bir anlatımla, 2. sınıfta okuyan öğrencilerin makamsal dikte 2’de aldıkları puanların, 3. sınıfta okuyan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Buna göre makamsal dikte yazmada 2. sınıfta okuyan öğrencilerin 3. sınıfta okuyan öğrencilere göre daha başarılı olduğu söylenebilir.

Tablo 3.45. *Çalgılara Göre Makamsal Dikte 2’den Alınan Puan Farklılıkları*

Çalgı	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
Bağlama	31	62.11	10		
Gitar	9	48.56	10		
Keman	36	50.56	10		
Viyola	7	41.36	10		
Viyolonsel	9	59.94	10		
Kanun	2	103.75	10	11.365	.330
Ud	2	45.50	10		
Tanbur	1	73.00	10		
Flüt	5	50.30	10		
Piyano	4	43.38	10		
Şan	4	74.25	10		

Tablo 3.45’teki öğrencilerin çalgılarına göre makamsal dikte 2’den aldıkları puanların sıra ortalamaları incelendiğinde, öğrencilerden çalgısı bağlama olanların SO=62.11, çalgısı gitar olanların SO=48.56, çalgısı keman olanların SO=50.56, çalgısı viyola olanların SO=41.36, çalgısı viyolonsel olanların SO=59.94, çalgısı kanun olanların SO=103.75, çalgısı ud olanların SO=45.50, çalgısı tanbur olanların SO=73.00, çalgısı flüt olanların SO=50.30, çalgısı piyano olanların SO=43.38, çalgısı şan olanların SO=74.25 olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir [**$\chi^2=11.365$, p=0.330>0.05**].

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. SONUÇLAR

Araştırma sonucunda;

Öğrencilerin tutumlarının olumlu olduğu, tutum puanlarının ortalamaları ile makamsal dikte 1 ve dikte 2 arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Tutum puanlarının ortalamaları ile makamsal dikte 1 arasında farklılık olmadığı, makamsal dikte 2 arasında farklılık olduğu ve tutum puanlarının ortalamalarının makamsal dikte 2 puanlarından yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Ağırlıklı olarak dinlenen ve icra edilen müzik türü, cinsiyet, yaş, mezun olunan lise, sınıf ve çalgı değişkenlerine göre tutum puanlarının ortalamalarının farklılık göstermediği, öğrenim görülen fakülte değişkenine göre farklılık gösterdiği ve eğitim fakültesi öğrencilerinin tutum puanlarının ortalamalarının, güzel sanatlar fakültesi öğrencilerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin makamsal dikte yazma becerilerinin orta düzeyin biraz üstünde olduğu, iki dikte arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu, anlamlı bir farkın olmadığı sonuçlarına varılmıştır.

Tutum ölçeğinin bazı maddeleriyle makamsal dikte 1 ve dikte 2 arasında anlamlı bir farklılık ve ilişki olduğu görülmüştür.

Ağırlıklı olarak dinlenen müzik türü, mezun olunan lise, cinsiyet, öğrenim görülen fakülte ve çalgı değişkenlerine göre tutum ölçeğinin bazı maddelerinde farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun Türk Halk Müziği dinledikleri ve icra ettikleri, ağırlıklı olarak Klasik Batı Müziği dinleyen öğrencilerin Türk Halk Müziği dinleyen öğrencilere göre derste daha rahat hissettiklerini düşündükleri, Arabesk Müzik dinleyen öğrencilerin, Türk Halk Müziği, Pop Müzik ve diğer müzikleri dinleyen öğrencilere göre boş zamanlarında müziksel işitme dersine daha çok çalıştıkları ve dersle ilgili şeylere daha çok merak duydukları görülmüştür.

Dinlenen ve icra edilen müzik türü değişkenlerine göre makamsal dikte 1 ve dikte 2'den alınan puanların farklılık göstermediği sonucuna varılmıştır.

Cinsiyet, yaş, öğrenim görülen fakülte, sınıf, çalgı değişkenlerine göre makamsal dikte 1'den alınan puanların farklılık göstermediği, mezun olunan lise değişkenine göre ise farklılık gösterdiği ve güzel sanatlar liselerinden mezun olan öğrencilerin makamsal dikte 1 puanlarının diğer liselerden mezun olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Cinsiyet, yaş, mezun olunan lise, öğrenim görülen fakülte, çalgı değişkenlerine göre makamsal dikte 2'den alınan puanların farklılık göstermediği, sınıf değişkenine göre ise farklılık gösterdiği ve 2. sınıfta okuyan öğrencilerin makamsal dikte 2'den aldıkları puanların, 3. sınıfta okuyan öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre müziksel işitme dersini daha gerekli gördükleri ve dersin diğer derslere katkısı olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir.

Güzel sanatlar lisesinden mezun olan öğrencilerin diğer liselerden mezun olan öğrencilere göre müziksel işitme dersi olmadan yapılan müzik eğitiminin yetersiz olacağını ve derste daha başarılı olduklarını düşündükleri gözlenmiştir.

Eğitim fakültesi öğrencilerinin güzel sanatlar fakültesi öğrencilerine göre müziksel işitme dersini daha çok sevdikleri, bu ders olmadan yapılan mesleki müzik eğitiminin yetersiz olacağını düşündükleri, dersin zaman kaybı olmadığını, derste zorlanmadıklarını, derse ilgilerini verebildiklerini, derste başarılı olduklarını, ders dışında da dersle ilgilendiklerini, müzikal gelişim açısından dersin gerekli olduğunu, mezun olduktan sonra da dersle ilgili konuşmalar duymak istedikleri sonuçlarına varılmıştır.

Çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin, çalgısı bağlama, keman, ud ve piyano olan öğrencilere göre dersle alakalı konuşmaları sevdikleri görülmüştür.

Çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin; çalgısı flüt olan öğrencilere göre verilen ödevleri daha isteyerek yaptıkları tespit edilmiştir.

Çalgısı şan olan öğrencilerin, çalgısı keman olan öğrencilere göre verilen ödevleri daha isteyerek yaptıkları sonucuna varılmıştır.

Çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin, çalgısı bağlama, keman, viyola, kanun ve piyano olan öğrencilere göre derse daha çok katılmak istedikleri görülmüştür.

Çalgısı bağlama, gitar, keman ve viyolonsel olan öğrencilerin, çalgısı kanun olan öğrencilere göre, derse daha çok katılmak istedikleri tespit edilmiştir.

Çalgısı keman ve viyolonsel olan öğrencilerin, çalgısı piyano olan öğrencilere göre derse daha çok katılmak istedikleri sonucuna varılmıştır.

Çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin, çalgısı bağlama, keman ve piyano olan öğrencilere göre derse alakalı bilgilere daha çok merak duydukları görülmüştür.

Çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin, çalgısı bağlama, keman, ud ve flüt olan öğrencilere göre dersle ilgili bilgilerini daha çok artırmak istedikleri tespit edilmiştir.

4.2. ÖNERİLER

Araştırmanın bulgularından elde edilen sonuçlar doğrultusunda geliştirilen öneriler şu şekildedir:

Müziksel işitme dersinin daha etkin bir biçimde işlenmesi için, araştırma ve geliştirmeler yapılarak, dersin zevkli geçmesi, merak uyandırıcı ve ilgi çekici olması sağlanabilir.

Öğrencilerin olumlu veya olumsuz tutuma sahip olmalarının, onların dersteki başarılarına da yansiyabileceği görüşü ile bu alanda ders veren müzik eğitimcilerinin öğrenci tutumlarını dikkate alarak bir eğitim ortamı oluşturmaları (farklı öğretim yöntemlerine yer verme, öğrencinin aktif olmasını sağlama gibi) önerilebilir.

Tutumların değiştirilebileceğinden hareketle, doğru ve yeterli bilgilendirmeler yapılarak müziksel işitme dersine ilişkin olumsuz tutumlara sahip olan öğrencilerin tutumları olumlu yönde değiştirilebilir.

Gerekli çalışmalar yapılarak öğrencilerin müziksel işitme dersindeki başarılarını arttırmaya yönelik etkin bir biçimde yararlanılabilecek kaynakların sayısı çoğaltılabilir.

KAYNAKÇA

- Adar, Ç. (2008). *Türk müziği nazariyatı ve solfej dersine yönelik öğretmen ve öğrenci tutumlarının incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 220081)
- Apaydınlı, K. (2006). *Anadolu güzel sanatlar liseleri müzik bölümü öğrencilerinin müziksel işitme-okuma-yazma dersinde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 219060)
- Aronson, E., Wilson, T. D., & Akert, R. M. (2005). *Social psychology*. (Fifth edition). New York: Pearson Education International.
- Ayaydın, A., & Kurtuldu, M. K. (2010). Güzel sanatlar eğitimi bölümü öğrencilerinin bilimsel araştırma yöntemleri dersine ilişkin tutumları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 10(2), 1-8. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/16700> adresinden edinilmiştir.
- Aybars, B. (2011). *Türk mûsikîsi temel bilgileri*. Ankara: İkinci Adam Yayınları.
- Babacan, D. M. (2015). Çevrimiçi İşitme eğitimi uygulamalarının karşılaştırılmalı incelemesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 24-35. http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/04.m._devrim_babacan..pdf adresinden edinilmiştir.

- Bağcı, H. (2015). Müziksel işitme, okuma ve yazma eğitiminde uygulanabilecek yaratıcı etkinlikler. *İdil Dergisi*, 3(2). 115-127. <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=687423> adresinden edinilmiştir.
- Baş, E. (2015). *Ezgi kalıpları kullanılarak başlangıç solfej ve dikte eğitimine yönelik bir model üzerine araştırma*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 439752)
- Baysal, A. C. (1981). *Sosyal ve örgütsel psikolojide tutumlar*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları İşletme Fakültesi Yayınları.
- Canakay, E. U. (2007). *Aktif öğrenmenin müzik teorisi dersine ilişkin akademik başarı, tutum, özyeterlik algısı ve yüklemeler üzerindeki etkileri*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 211622)
- Canakay, E. U. (Nisan 2006). Müzik teorisi dersine ilişkin tutum ölçeği geliştirme. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*, (ss. 297-310). Denizli: Pamukkale Üniversitesi. <https://toad.halileksi.net/sites/default/files/pdf/muzik-teorisi-dersine-iliskin-tutum-olcegi-toad.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Cengiz, C. (2018). *Müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin armoni-kontrpuan-eşlik dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 497254)
- Çevik, D. B. (2011). Armoni dersine ilişkin tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(190), 7-24. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/442551> adresinden edinilmiştir.
- Çizmeci, N. (2006). *Müzik eğitiminde aktif öğrenme tekniklerine dayalı ders programlarının ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin müzik öğretimi, derse yönelik görüşleri ve tutumları üzerindeki etkileri*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 189800)
- Deniz, Ü. (2009). *Anadolu güzel sanatlar liseleri müzik bölümü öğrencilerinin müziksel işitme okuma ve yazma dersinin öğretim programında yer alan kazanımlara*

ulaşma durumlarının değerlendirilmesi. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 240520)

Dönmezer, S. (1999). *Toplum bilim.* (12. baskı). İstanbul: Beta Basın Yayım Dağıtım.

Ekici, T. (2012). Bireysel ses eğitimi dersine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(3), 557-569. <http://gefad.gazi.edu.tr/article/view/5000078386/5000072609> adresinden edinilmiştir.

Eldemir, A. C. (2015). Geleneksel Türk sanat müziği dersine ilişkin tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(39), 622-627. doi: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.20153913781>

Erdem, A. R. (2005). *Etkili, verimli ve nitelikli eğitim.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Ergin, E., & Durak, Y. (2016). Deşifre çalma tutum ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Akademik Bakış Dergisi*, (55), 232-242. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/383347> adresinden edinilmiştir.

Ertürk, S. (1979). *Eğitimde program geliştirme.* Ankara: Yelkentepe Yayınları.

Feridunoğlu, L. (2015). *Müziğe giden yol.* İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Freedman, J. L., Sears, D. O., & Carlsmith, J. M. (2003). *Sosyal psikoloji.* (4. baskı). (A. Dönmez, çev. ed.) İstanbul: Ara Yayınları. (Çalışmanın orijinali 1978'de yayımlanmıştır.)

Gençel Ataman, Ö. (2013). Müzik öğretmenleri adaylarının müziksel işitme okuma yazma dersleri başarılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi (Balıkesir Üniversitesi Örneği). *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(2), 455-471. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/153512> adresinden edinilmiştir.

Görsev, A. (2006). *Abant izzet baysal üniversitesi müzik eğitimi anabilim dalı son sınıf öğrencilerinin "piyano eğitimi", "müzik teorisi ve işitme eğitimi" ve "eşlik (korepetisyon)" dersleri ile okul şarkılarına doğaçlama eşlik becerileri*

- arasındaki ilişkiler.* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 189615)
- Güdek, B. (2007). *Eğitim fakültesi müzik eğitimi bölümü 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin müzik öğretmenliğine yönelik tutumlarının öğrenciye ait bazı değişkenler açısından incelenmesi.* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 211814)
- Gürsoy, G. (2014). *Güncel ve popüler müzikler dersine ilişkin öğrenci tutumları.* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 366295)
- İlyasoğlu, E. (1999). *Zaman içinde müzik.* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- İnceoğlu, M. (2011). *Tutum-algı-iletişim.* Ankara: Desen Ofset.
- İsen, G., & Batmaz, V. (2002). *Sosyal psikoloji.* (2. baskı). İstanbul: Om Yayınevi.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2004). *Yeni insan ve insanlar.* (10. baskı). İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kaptan, S. (1973). *Bilimsel araştırma teknikleri.* Ankara: Rehber Yayınevi.
- Karadeniz, M. E. (1983). *Türk Musikisinin nazariye ve esasları.* Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karkın, A. M., & Baş, E. (2016). Başlangıç solfej ve dikte öğretiminde ezgi kalıpları modelinin uygulanması örneği. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 6(13), 199-209. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/716809> adresinden edinilmiştir.
- Kocaarslan, B. (2009). *Genel müzik eğitimi alan ilköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutum, müzikal özgüven ve motivasyon düzeylerinin karşılaştırılması belirlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 231835)

- Kocabaş, A. (1997). Temel eğitim II. kademe öğrencileri için müziğe ilişkin tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (13), 141-145. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/88137> adresinden edinilmiştir.
- Konakcı, N. (2010). *Eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin bireysel çalgı eğitimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 264110)
- Kurtuldu, S. (2018). *Türk müziği nazariyatı temel teorik bilgiler makamlar usuller*. Trabzon Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları. Trabzon: İleri Haber Ajansı A. Ş.
- Küçükosmanoğlu, H. O. (2015). Müzik biçimleri dersine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 272-282. http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/28.h._onur_kucukosmanoglu.pdf adresinden edinilmiştir.
- Lavignac, A. (1939). *Musiki terbiyesi*. (A. Denker, çev. ed.). İstanbul: Kanaat Kitabevi. (Çalışmanın orijinali 1902'de yayımlanmıştır.)
- Morgan, C. T. (2000). *Psikolojiye giriş*. (14. baskı). (H. Arıcı & O. Aydın, çev. ed.) Ankara: Meteksan AŞ. (Çalışmanın orijinali 1961'de yayımlanmıştır.)
- Nacakcı, Z. (2006). İlköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi. <http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/pamukkale/Z-Nacakci.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Özaltunoğlu, Ö. (2011). "Moveable-do" metodunun lisans öğrencilerinin dikte yazma becerilerinin geliştirilmesine etkisi. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 290106)
- Özbayraktar, A. (2016). *Öğretmen ve öğrenci merkezli (orff yaklaşımı) müzik öğretim yaklaşımlarının öğrencilerin derse olan tutumları üzerindeki etkileri* (Şanlıurfa

- Siverek Mehmetçik İlköğretim Okulu örneği*). (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 443027)
- Özcan, V. (2007). *Orff öğretisinin ve yaratıcı dramanın uygulandığı ve uygulanmadığı okullarda öğrencilerin müzik dersine olan tutumlarının karşılaştırılması*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 215770)
- Özçelik, S., Kazkayası, M., & Civitçi, D. (1998). "Müzik eğitiminin müzikal işitme ve algılama üzerine etkisi". *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (3), 67-76.
- Özdamar, K. (2011). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi*. Eskişehir: Matser Matbaacılık.
- Özdemir, O. (2018). *Müziksel işitme okuma ve yazma dersinin ölçme-değerlendirme uygulamaları üzerine bir araştırma*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 510168)
- Özgül, Y., & Tanınmış, G. E. (2016). Ezgisel dikte çalışmalarında bilgisayar destekli eğitimin öğrenci başarısına etkileri. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 4(2), 143-158. <http://www.sanategitimidergisi.com/makale/pdf/1474906209.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Özgür, Ü., & Aydoğan, S. (2006). *Müziksel işitme okuma eğitimi ve kuram-1*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Özkan, İ. H. (2006). *Türk musikisi nazariyatı ve usûlleri-kudüm velveleleri*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Özmenteş, G. (2006). Müzik dersine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *İlköğretim-Online Dergisi*, 5(1), 23-29. <http://ilkogretim-online.org.tr/index.php/io/article/view/2000/1836> adresinden edinilmiştir.
- Öztopalan, R., & Canakay, E. U. (2016). Konservatuvarların orkestra derslerine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(42), 1275-1282.

http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt9/sayi42_pdf/5egitim/oztopalan_ruken.pdf adresinden edinilmiştir.

Öztürk, B. M. (2010). *Solfej öğretim yöntemlerinin bando okullar komutanlığı 9. sınıf müziksel işitme okuma ve yazma derslerinde kullanılabilirliği*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 278181)

Sakallı, N. (2001). *Sosyal etkiler*. Ankara: İmge Kitabevi.

Saraç, A. G. (2016). *Müzik eğitiminde özel öğretim ilke, yöntem ve teknikleri ilkeler-şarkılar-etkinlikler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Say, A. (2009). *Müziğin kitabı*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Saygı, C. (2009). *Aktif öğrenmenin müzik tarihi dersine ilişkin başarı, tutum ve özyeterlik üzerindeki etkisi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 239353)

Sönmez, V. (1999). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. (8. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Şeker, S. S. (2011). *9–11 yaş grubu çocuklarda orff schulwerk destekli keman eğitiminin keman dersine ilişkin tutum, öz yeterlik, öz güven ve keman çalma becerisi üzerindeki etkileri*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 278479)

Şen, Ü. S. (2015). *Müzik estetiği üzerine*. Ankara: Pegem Akademi.

Şen, Y. (2011). *Müzik öğretmenliği öğrencilerinin “geleneksel Türk müziği dersleri”ne ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 290502)

Şendurur, B. İ., & Tanınmış, G. E. (2017). Müziksel işitme okuma ve yazma eğitiminin keman eğitimine etkisi. *Nwsa Fine Arts*, 12(3). 185-198. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/322849> adresinden edinilmiştir.

- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Taylor, S. E., Peplau, L. A., & Sears, D. O. (2007). *Sosyal psikoloji*. (1. baskı). (A. Dönmez, çev. ed.) Ankara: İmge Kitabevi Yayınları. (Çalışmanın orijinali 2006'da yayımlanmıştır.)
- Tekin Gürgen, E. (2008). İlköğretim öğrencilerine yönelik müziksel işitme testinin geliştirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(3), 367-377. www.sosyalarastirmalar.com/cilt1/sayi3/sayi3_pdf/tekingurgen_elif.pdf adresinden edinilmiştir.
- Tolan, B., İsen, G., & Batmaz, V. (1985). *Sosyal psikoloji I. (Ben ve toplum)*. Ankara: Teori Yayınları.
- Tufan, E. (2012). Birinci aşama müzik özel yetenek sınav sonuçlarının müziksel işitme okuma yazma dersi sonrasındaki durumu. *Nwsa Fine Arts*, 7(2), 214-225. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/186544> adresinden edinilmiştir.
- Tufan, E., & Güdek, B. (2008). Piyano dersi tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 75-90. <http://www.gefad.gazi.edu.tr/download/article-file/77131> adresinden edinilmiştir.
- Türk Dil Kurumu. (1998). *Türkçe sözlük*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basım Evi.
- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar*. Ankara: Adalet Matbaası.
- Uçaner, B. (2011). *Eğitim fakültesi müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin "Türk müzik tarihi" dersine yönelik tutum ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 290568)
- Umuzdaş, S. (2012). Viyolonsel dersine ilişkin tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *İlköğretim-Online Dergisi*, 11(2), 472-479. <http://ilkogretim-online.org.tr/index.php/io/article/view/1507/1363> adresinden edinilmiştir.

- Varış, F. (1997). *Eğitimde program geliştirme-teoriler, teknikler*. Ankara: Alkım Yayınları.
- Varış, Y. A., & Cesur, D. (2012). Ortaöğretim düzeyi müzik dersine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi. *Nwsa Fine Arts*, 7(4), 361-374. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/186521> adresinden edinilmiştir.
- Yalçınkaya, B., & Eldemir, A. C. (2013). Bireysel çalgı dersine ilişkin tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(21), 29-36. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/182867> adresinden edinilmiştir.
- Yavuzoğlu, N. (2009). *Türk müziğinde makamlar ve seyir özellikleri*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Yayla, F. (2006). Müziksel işitmenin temel prensipleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (12), 28-38.
- Yıldız, F. (2013). *Müziksel işitme okuma ve yazma derslerindeki makamsal dizilerin öğretiminde Sefai Acay yaklaşımının kullanılabilirliği*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 345447)

ÖZGEÇMİŞ

1984 yılında Bayburt’da doğdu. İlköğrenimini ve ortaokulu Bayburt Cumhuriyet İlköğretim Okulu’nda, liseyi Bayburt Lisesi’nde tamamladı. 2011-2015 yılları arasında Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü’nden mezun oldu. Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi bünyesinde pedagojik formasyon eğitimi aldı. 2015 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Bilimleri Ana Sanat Dalı Tezli yüksek lisans programına kabul edildi. Yabancı dili İngilizcedir.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres: Tuzcuzade Mah. Vali Nihat ÜÇYILDIZ Cad. 58/3 Merkez/BAYBURT

E-Posta: nburc90@hotmail.com

EKLER

EK-1. Çalışmada Kullanılan Ölçek

MÜZİKSEL İŞİTME DERSİNE İLİŞKİN TUTUM ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki her ifadeyi okuduktan sonra, buna ne derecede katıldığınızı ya da katılmadığınızı ifadenin yanındaki kutucuklardan yalnızca bir tanesini (X) şeklinde işaretleyerek belirtiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Mİ: Müziksel İşitme					
1. Mİ sevdiğim bir derstir.	①	②	③	④	⑤
2. Mİ sıkıcı bir derstir.	①	②	③	④	⑤
3. Mİ dersi olmaksızın tamamlanacak bir eğitimin yetersiz olacağını düşünüyorum.	①	②	③	④	⑤
4. Mİ dersi zaman kaybıdır.	①	②	③	④	⑤
5. Mİ dersinin hiçbir zaman boş geçmesini istemem.	①	②	③	④	⑤
6. Mİ dersi hiçbir zaman ilgimi çekmez.	①	②	③	④	⑤
7. Mİ dersinin olduğu gün sevinçli olurum.	①	②	③	④	⑤
8. Mİ dersine zorunlu olduğum için girerim.	①	②	③	④	⑤
9. Mİ zorlandığım dersler arasındadır.	①	②	③	④	⑤
10. Mİ dersinde ruhsal ve bedensel olarak rahatlarım.	①	②	③	④	⑤
11. Mİ dersi bende stres yaratır.	①	②	③	④	⑤
12. Mİ dersindeki konularla ilgili konuşmaktan zevk alırım.	①	②	③	④	⑤
13. Mİ dersinde tüm ilgimi derse veremem.	①	②	③	④	⑤
14. Mİ dersine diğer derslerden daha çok önem veririm.	①	②	③	④	⑤
15. Mİ dersine yalnızca sınıf geçmek için katılırım.	①	②	③	④	⑤
16. Mİ dersinde verilen her ödevi zevkle yaparım.	①	②	③	④	⑤
17. Mİ başarısız olduğum bir derstir.	①	②	③	④	⑤
18. Mİ derslerine aktif olarak katılmak isterim.	①	②	③	④	⑤
19. Mİ dersinde öğrendiklerimin diğer derslere yararı olacağını düşünmüyorum.	①	②	③	④	⑤
20. Boş zamanlarımda Mİ dersine çalışmak bana zevk verir.	①	②	③	④	⑤
21. Mİ dersi dışında Mİ ile ilgilenmem.	①	②	③	④	⑤
22. Mİ dersi ile ilişkili her şeye merak duyarım.	①	②	③	④	⑤
23. Mİ dersinin müzikal gelişimim için gerekli bir ders olmadığını düşünüyorum.	①	②	③	④	⑤
24. Mİ dersinde daha çok bilgi edinmek için çabalarım.	①	②	③	④	⑤
25. Mezun olduktan sonra Mİ dersi ile ilgili hiçbir şey duymak istemem.	①	②	③	④	⑤
26. Mİ dersini sabırsızlıkla beklerim.	①	②	③	④	⑤

EK-2. Öğrencilere Yazdırılan Makamsal Dikteler

Bûselik Dikte

Nabi BURÇ

Musical notation for Bûselik Dikte, consisting of four staves of music in 4/4 time. The first staff starts with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody is written in a single line. The second staff continues the melody with a treble clef. The third staff continues the melody with a treble clef. The fourth staff concludes the piece with a treble clef and a double bar line.

Kürdî Dikte

Nabi BURÇ

Musical notation for Kürdî Dikte, consisting of four staves of music in 4/4 time. The first staff starts with a treble clef and a key signature of one flat (Bb). The melody is written in a single line. The second staff continues the melody with a treble clef. The third staff continues the melody with a treble clef. The fourth staff concludes the piece with a treble clef and a double bar line.

Nihavend Dikte

Nabi BURÇ

Hicaz Dikte

Nabi BURÇ

EK-3. İzin Yazıları

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 29202147-300-E.1800276153
Konu : Uygulama İzni (Nabi BURÇ)

28.09.2018

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 14.08.2018 tarihli ve 88179374-300-E.1800237844 sayılı belge.

Üniversitemiz Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Bilimleri Anasanat Dalı Yüksek Lisans programı öğrencilerinden Nabi BURÇ'un "Mesleki Müzik Eğitimi Alan Öğrencilerin Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutumlarının Makamsal Dikte Yazma Becerileri Üzerindeki Etkileri" adlı Yüksek Lisans Tezinde kullanılmak üzere, Fakültemiz Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı (2. ve 3. sınıf) öğrencilerine, "Kişisel Bilgi Formu", "Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Ölçeği" ve "Makamsal Dikte" yazdırma uygulamasını, ders akışını bozmayacak şekilde bizzat kendisi yapması koşuluyla Dekanlığımızca uygun görülmektedir.

Bilgilerinizi arz ederim.

Prof.Dr. Kemal DOYMUŞ
Dekan

Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi 25240 Erzurum
Tel: +90 442 2314001
Elektronik Ağ: <http://www.atauni.edu.tr/#kazim-karabekir-egitim-fakultesi>

Bilgi: Lütfi Yaşar TUTUK
Faks: +90 442 2314288
E-Posta: kkegtfak@atauni.edu.tr

Kep Adresi: atauni@hs01.kep.tr

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
<https://ubys.atauni.edu.tr/ERMS/Record/Confirmation/Confirmation?code=5DC71B6>

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 79332546-300-E.1800247391
Konu : Uygulama İzni (Nabi BURÇ)

31.08.2018

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 14.08.2018 tarihli ve 88179374-300-E.1800237844 sayılı belge.

Fakültemiz Müzik Bilimleri Anasanat Dalı, 15060401008 numaralı Tezli Yüksek Lisans programı öğrencisi Nabi BURÇ'un "Mesleki Müzik Eğitimi Alan Öğrencilerin Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutumlarının Makamsal Dikte Yazma Becerileri Üzerindeki Etkileri" adlı Yüksek Lisans Tezinde kullanılmak üzere, Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü (2. ve 3. Sınıf Gündüz-Gece) öğrencilerine "Kişisel Bilgi Formu", "Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Ölçeği" ve "Makamsal Dikte" yazdırma uygulama yapma isteği uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof.Dr. Mustafa BULAT
Dekan

Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi 25240 Erzurum
Tel: +90 442 2315001
Elektronik Ağ: <http://www.atauni.edu.tr/#guzel-sanatlar-fakultesi>

Kep Adresi: atauni@hs01.kep.tr

Bilgi: Yunus KUMAK
Faks: +90 442 2315011
E-Posta: gfsanat@atauni.edu.tr

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
<https://ubys.atauni.edu.tr/ERMS/Record/Confirmation/Confirmation?code=27DC46E>

EK-4. Yapılan Analizlere Yönelik Genel Tablolar

Tutum Ölçeği Maddeleriyle Makamsal Dikte 1'den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiler

M. No-MD No	N	\bar{x}	SS	r	p
Madde 1	110	3.69	1.064	.311	.001*
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 2	110	3.69	1.090	.212	.027*
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 3	110	3.85	1.094	.185	.053
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 4	110	4.31	1.020	.239	.012*
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 5	110	3.56	1.146	.162	.090
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 6	110	3.85	1.248	.171	.074
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 7	110	3.02	1.109	.243	.010*
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 8	110	3.64	1.247	.195	.041*
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 9	110	2.92	1.279	.239	.012*
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 10	110	2.83	1.195	.178	.063
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 11	110	3.13	1.250	.292	.002*
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 12	110	3.37	1.132	.126	.190
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 13	110	3.37	1.140	.365	.000*
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 14	110	3.26	1.163	.161	.093
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 15	110	3.70	1.223	.236	.013*
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 16	110	3.25	1.198	.115	.231
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 17	110	3.43	1.207	.263	.006*
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 18	110	3.59	1.111	.048	.622
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 19	110	3.93	1.290	.085	.376
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 20	110	3.25	1.077	.103	.283
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 21	110	3.39	1.286	.264	.005*
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 22	110	3.22	1.112	.160	.096
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 23	110	4.11	1.087	.162	.092
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 24	110	3.62	1.058	.025	.794
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 25	110	3.64	1.304	.278	.003*
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		
Madde 26	110	3.05	1.087	.212	.026*
Makamsal Dikte 1	110	3.31	1.373		

Tutum Ölçeği Maddeleriyle Makamsal Dikte 2'den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiler

M. No-MD No	N	\bar{x}	SS	r	p
Madde 1	110	3.69	1.064	.223	.019*
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 2	110	3.69	1.090	.184	.054
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 3	110	3.85	1.094	.125	.193
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 4	110	4.31	1.020	.169	.078
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 5	110	3.56	1.146	.115	.231
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 6	110	3.85	1.248	.079	.410
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 7	110	3.02	1.109	.224	.019*
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 8	110	3.64	1.247	.157	.102
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 9	110	2.92	1.279	.157	.102
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 10	110	2.83	1.195	.147	.125
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 11	110	3.13	1.250	.241	.011*
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 12	110	3.37	1.132	.101	.291
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 13	110	3.37	1.140	.304	.001*
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 14	110	3.26	1.163	.122	.204
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 15	110	3.70	1.223	.153	.111
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 16	110	3.25	1.198	.100	.299
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 17	110	3.43	1.207	.206	.031*
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 18	110	3.59	1.111	.066	.493
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 19	110	3.93	1.290	.064	.504
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 20	110	3.25	1.077	.066	.494
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 21	110	3.39	1.286	.183	.056
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 22	110	3.22	1.112	.106	.273
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 23	110	4.11	1.087	.071	.462
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 24	110	3.62	1.058	-.050	.606
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 25	110	3.64	1.304	.192	.044*
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		
Madde 26	110	3.05	1.087	.084	.381
Makamsal Dikte 2	110	3.20	1.501		

Tutum Ölçeği Maddeleriyle Makamsal Dikte 1'den Alınan Puanlar Arasındaki Farklılıklar

MD. No-M. No	Sıralar	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	p
Makamsal Dikte 1-Madde 1	Negatif Sıralar	48	41.39	1986.50	-2.773	.006*
	Pozitif Sıralar	28	33.55	939.50		
	Eşit Sıralar	34				
Makamsal Dikte 1-Madde 2	Negatif Sıralar	48	50.00	2400.00	-2.809	.005*
	Pozitif Sıralar	36	32.50	1170.00		
	Eşit Sıralar	26				
Makamsal Dikte 1-Madde 3	Negatif Sıralar	56	43.17	2417.50	-3.368	.001*
	Pozitif Sıralar	26	37.90	985.50		
	Eşit Sıralar	28				
Makamsal Dikte 1-Madde 4	Negatif Sıralar	67	46.02	3083.50	-5.880	.000*
	Pozitif Sıralar	17	28.62	486.50		
	Eşit Sıralar	26				
Makamsal Dikte 1-Madde 5	Negatif Sıralar	50	40.19	2009.50	-1.676	.094
	Pozitif Sıralar	31	42.31	1311.50		
	Eşit Sıralar	29				
Makamsal Dikte 1-Madde 6	Negatif Sıralar	53	44.53	2360.00	-3.366	.001*
	Pozitif Sıralar	28	34.32	961.00		
	Eşit Sıralar	29				
Makamsal Dikte 1-Madde 7	Negatif Sıralar	31	39.92	1237.50	-2.035	.042*
	Pozitif Sıralar	50	41.67	2083.50		
	Eşit Sıralar	29				
Makamsal Dikte 1-Madde 8	Negatif Sıralar	49	47.37	2321.00	-2.216	.027*
	Pozitif Sıralar	36	37.06	1334.00		
	Eşit Sıralar	25				
Makamsal Dikte 1-Madde 9	Negatif Sıralar	31	42.37	1313.50	-2.301	.021*
	Pozitif Sıralar	54	43.36	2341.50		
	Eşit Sıralar	25				
Makamsal Dikte 1-Madde 10	Negatif Sıralar	26	50.00	1300.00	-3.092	.002*
	Pozitif Sıralar	64	43.67	2795.00		
	Eşit Sıralar	20				
Makamsal Dikte 1-Madde 11	Negatif Sıralar	33	40.68	1342.50	-1.191	.234
	Pozitif Sıralar	46	39.51	1817.50		
	Eşit Sıralar	31				
Makamsal Dikte 1-Madde 12	Negatif Sıralar	42	44.90	1886.00	-.666	.505
	Pozitif Sıralar	41	39.02	1600.00		
	Eşit Sıralar	27				
Makamsal Dikte 1-Madde 13	Negatif Sıralar	40	44.13	1765.00	-.509	.611
	Pozitif Sıralar	41	37.95	1556.00		
	Eşit Sıralar	29				
Makamsal Dikte 1-Madde 14	Negatif Sıralar	41	44.46	1823.00	-.210	.834
	Pozitif Sıralar	45	42.62	1918.00		
	Eşit Sıralar	24				
Makamsal Dikte 1-Madde 15	Negatif Sıralar	48	39.45	1893.50	-2.525	.012*
	Pozitif Sıralar	27	35.43	956.50		
	Eşit Sıralar	35				
Makamsal Dikte 1-Madde 16	Negatif Sıralar	43	46.16	1985.00	-.257	.797
	Pozitif Sıralar	47	44.89	2110.00		
	Eşit Sıralar	20				
Makamsal Dikte 1-Madde 17	Negatif Sıralar	4	43.16	1769.50	-.951	.342*
	Pozitif Sıralar	38	36.59	1390.50		
	Eşit Sıralar	31				
Makamsal Dikte 1-Madde 18	Negatif Sıralar	50	44.71	2235.50	-1.824	.068
	Pozitif Sıralar	35	40.56	1419.50		
	Eşit Sıralar	25				

MD. No-M. No	Sıralar	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	p
Makamsal Dikte 1-Madde 19	Negatif Sıralar	59	47.39	2796.00	-3.536	.000*
	Pozitif Sıralar	29	38.62	1120.00		
	Eşit Sıralar	22				
Makamsal Dikte 1-Madde 20	Negatif Sıralar	41	41.09	1684.50	-.457	.647
	Pozitif Sıralar	43	43.85	1885.50		
	Eşit Sıralar	26				
Makamsal Dikte 1-Madde 21	Negatif Sıralar	43	43.38	1865.50	-.570	.569
	Pozitif Sıralar	40	40.51	1620.50		
	Eşit Sıralar	27				
Makamsal Dikte 1-Madde 22	Negatif Sıralar	37	43.01	1591.50	-.521	.602
	Pozitif Sıralar	45	40.26	1811.50		
	Eşit Sıralar	28				
Makamsal Dikte 1-Madde 23	Negatif Sıralar	63	47.88	3016.50	-4.744	.000*
	Pozitif Sıralar	24	33.81	811.50		
	Eşit Sıralar	23				
Makamsal Dikte 1-Madde 24	Negatif Sıralar	49	44.48	2179.50	-2.018	.044*
	Pozitif Sıralar	34	38.43	1306.50		
	Eşit Sıralar	27				
Makamsal Dikte 1-Madde 25	Negatif Sıralar	53	43.54	2307.50	-2.151	.032*
	Pozitif Sıralar	32	42.11	1347.50		
	Eşit Sıralar	25				
Makamsal Dikte 1-Madde 26	Negatif Sıralar	29	40.47	1173.50	-1.868	.062
	Pozitif Sıralar	49	38.93	1907.50		
	Eşit Sıralar	32				

Tutum Ölçeği Maddeleriyle Makamsal Dikte 2'den Alınan Puanlar Arasındaki Farklılıklar

MD. No-M. No	Sıralar	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	p
Makamsal Dikte 2-Madde 1	Negatif Sıralar	53	51.16	2711.50	-3.201	.001*
	Pozitif Sıralar	35	34.41	1204.50		
	Eşit Sıralar	22				
Makamsal Dikte 2-Madde 2	Negatif Sıralar	51	47.32	2413.50	-3.096	.002*
	Pozitif Sıralar	32	33.52	1072.50		
	Eşit Sıralar	27				
Makamsal Dikte 2-Madde 3	Negatif Sıralar	56	47.98	2687.00	-3.821	.000*
	Pozitif Sıralar	29	33.38	968.00		
	Eşit Sıralar	25				
Makamsal Dikte 2-Madde 4	Negatif Sıralar	63	47.03	2963.00	-5.907	.000*
	Pozitif Sıralar	19	23.16	440.00		
	Eşit Sıralar	28				
Makamsal Dikte 2-Madde 5	Negatif Sıralar	51	46.92	2393.00	-2.286	.022*
	Pozitif Sıralar	35	38.51	1348.00		
	Eşit Sıralar	24				
Makamsal Dikte 2-Madde 6	Negatif Sıralar	58	46.69	2708.00	-3.652	.000*
	Pozitif Sıralar	28	36.89	1033.00		
	Eşit Sıralar	24				
Makamsal Dikte 2-Madde 7	Negatif Sıralar	39	41.67	1625.00	-1.249	.212
	Pozitif Sıralar	48	45.90	2203.00		
	Eşit Sıralar	23				
Makamsal Dikte 2-Madde 8	Negatif Sıralar	51	48.57	2477.00	-2.653	.008*
	Pozitif Sıralar	35	36.11	1264.00		
	Eşit Sıralar	24				
Makamsal Dikte 2-Madde 9	Negatif Sıralar	32	38.47	1231.00	-1.565	.118
	Pozitif Sıralar	46	40.22	1850.00		
	Eşit Sıralar	32				

MD. No-M. No	Sıralar	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	p
Makamsal Dikte 2-Madde 10	Negatif Sıralar	35	34.96	1223.50	-2.245	.025*
	Pozitif Sıralar	47	46.37	2179.50		
	Eşit Sıralar	28				
Makamsal Dikte 2-Madde 11	Negatif Sıralar	36	46.22	1664.00	-.177	.860
	Pozitif Sıralar	46	37.80	1739.00		
	Eşit Sıralar	28				
Makamsal Dikte 2-Madde 12	Negatif Sıralar	49	46.77	2291.50	-1.204	.229
	Pozitif Sıralar	40	42.84	1713.50		
	Eşit Sıralar	21				
Makamsal Dikte 2-Madde 13	Negatif Sıralar	45	40.99	1844.50	-1.099	.272
	Pozitif Sıralar	35	39.87	1395.50		
	Eşit Sıralar	30				
Makamsal Dikte 2-Madde 14	Negatif Sıralar	45	41.50	1867.50	-.376	.707
	Pozitif Sıralar	39	43.65	1702.50		
	Eşit Sıralar	26				
Makamsal Dikte 2-Madde 15	Negatif Sıralar	51	44.54	2271.50	2.916	.004*
	Pozitif Sıralar	30	34.98	1049.50		
	Eşit Sıralar	29				
Makamsal Dikte 2-Madde 16	Negatif Sıralar	46	46.89	2157.00	-.448	.654
	Pozitif Sıralar	44	44.05	1938.00		
	Eşit Sıralar	20				
Makamsal Dikte 2-Madde 17	Negatif Sıralar	47	42.44	1994.50	-1.600	.110
	Pozitif Sıralar	34	39.01	1326.50		
	Eşit Sıralar	29				
Makamsal Dikte 2-Madde 18	Negatif Sıralar	53	46.08	2442.50	-2.277	.023*
	Pozitif Sıralar	34	40.75	1385.50		
	Eşit Sıralar	23				
Makamsal Dikte 2-Madde 19	Negatif Sıralar	61	46.66	2846.50	-3.741	.000*
	Pozitif Sıralar	27	39.61	1069.50		
	Eşit Sıralar	22				
Makamsal Dikte 2-Madde 20	Negatif Sıralar	46	43.73	2011.50	-.227	.821
	Pozitif Sıralar	42	45.35	1904.50		
	Eşit Sıralar	22				
Makamsal Dikte 2-Madde 21	Negatif Sıralar	46	46.50	2139.00	-1.387	.165
	Pozitif Sıralar	39	38.87	1516.00		
	Eşit Sıralar	25				
Makamsal Dikte 2-Madde 22	Negatif Sıralar	50	42.39	2119.50	-.107	.915
	Pozitif Sıralar	41	50.40	2066.50		
	Eşit Sıralar	19				
Makamsal Dikte 2-Madde 23	Negatif Sıralar	62	49.00	3038.00	-4.814	.000*
	Pozitif Sıralar	25	31.60	790.00		
	Eşit Sıralar	23				
Makamsal Dikte 2-Madde 24	Negatif Sıralar	54	46.57	2515.00	-2.349	.019*
	Pozitif Sıralar	34	41.21	1401.00		
	Eşit Sıralar	22				
Makamsal Dikte 2-Madde 25	Negatif Sıralar	54	44.11	2382.00	-2.465	.014*
	Pozitif Sıralar	31	41.06	1273.00		
	Eşit Sıralar	25				
Makamsal Dikte 2-Madde 26	Negatif Sıralar	41	43.80	1796.00	-1.033	.301
	Pozitif Sıralar	49	46.92	2299.00		
	Eşit Sıralar	20				

Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müzik Türlerine Göre Müziksel İtme Dersine Yönelik Tutum Farklılıkları

Tutum Maddeleri	Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müzik	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
1. Mİ sevdiğim bir derstir.	Arabesk	5	76.90	5	3.106	.684
	Türk Halk Müziği	54	54.76			
	Klasik Batı Müziği	10	57.30			
	Türk Sanat Müziği	6	59.83			
	Pop Müzik	27	51.98			
	Diğer	8	53.50			
2. Mİ sıkıcı bir derstir.	Arabesk	5	89.70	5	10.290	.067
	Türk Halk Müziği	54	55.57			
	Klasik Batı Müziği	10	65.95			
	Türk Sanat Müziği	6	39.58			
	Pop Müzik	27	51.56			
	Diğer	8	45.81			
3. Mİ dersi olmaksızın tamamlanacak bir eğitimin yetersiz olacağını düşünüyorum.	Arabesk	5	71.40	5	10.254	.068
	Türk Halk Müziği	54	55.14			
	Klasik Batı Müziği	10	48.10			
	Türk Sanat Müziği	6	51.67			
	Pop Müzik	27	48.54			
	Diğer	8	83.63			
4. Mİ dersi zaman kaybıdır.	Arabesk	5	64.50	5	10.494	.062
	Türk Halk Müziği	54	58.78			
	Klasik Batı Müziği	10	44.50			
	Türk Sanat Müziği	6	63.50			
	Pop Müzik	27	44.33			
	Diğer	8	73.19			
5. Mİ dersinin hiçbir zaman boş geçmesini istemem.	Arabesk	5	72.50	5	2.676	.750
	Türk Halk Müziği	54	54.54			
	Klasik Batı Müziği	10	60.90			
	Türk Sanat Müziği	6	45.17			
	Pop Müzik	27	55.69			
	Diğer	8	51.75			
6. Mİ dersi hiçbir zaman ilgimi çekmez.	Arabesk	5	68.70	5	7.639	.177
	Türk Halk Müziği	54	58.61			
	Klasik Batı Müziği	10	60.90			
	Türk Sanat Müziği	6	45.17			
	Pop Müzik	27	43.80			
	Diğer	8	66.75			
7. Mİ dersinin olduğu gün sevinçli olurum.	Arabesk	5	58.20	5	4.187	.523
	Türk Halk Müziği	54	54.97			
	Klasik Batı Müziği	10	73.05			
	Türk Sanat Müziği	6	54.83			
	Pop Müzik	27	51.37			
	Diğer	8	49.88			
8. Mİ dersine zorunlu olduğum için girerim.	Arabesk	5	64.60	5	3.470	.628
	Türk Halk Müziği	54	56.83			
	Klasik Batı Müziği	10	66.30			
	Türk Sanat Müziği	6	53.67			
	Pop Müzik	27	50.85			
	Diğer	8	44.38			
9. Mİ zorlandığım dersler arasındadır.	Arabesk	5	81.60	5	7.654	.176
	Türk Halk Müziği	54	51.67			
	Klasik Batı Müziği	10	62.60			
	Türk Sanat Müziği	6	59.00			
	Pop Müzik	27	50.35			
	Diğer	8	70.94			

Tutum Maddeleri	Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müzik	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
10. Mİ dersinde ruhsal ve bedensel olarak rahatlarım.	Arabesk	5	66.10	5	12.216	.032*
	Türk Halk Müziği	54	48.68			
	Klasik Batı Müziği	10	82.70			
	Türk Sanat Müziği	6	67.75			
	Pop Müzik	27	56.28			
	Diğer	8	49.13			
11. Mİ dersi bende stres yaratır.	Arabesk	5	82.40	5	9.555	.089
	Türk Halk Müziği	54	59.64			
	Klasik Batı Müziği	10	58.00			
	Türk Sanat Müziği	6	48.92			
	Pop Müzik	27	48.57			
	Diğer	8	35.94			
12. Mİ dersindeki konularla ilgili konuşmaktan zevk alırım.	Arabesk	5	73.90	5	4.085	.537
	Türk Halk Müziği	54	55.18			
	Klasik Batı Müziği	10	64.15			
	Türk Sanat Müziği	6	61.00			
	Pop Müzik	27	48.91			
	Diğer	8	53.50			
13. Mİ dersinde tüm ilgimi derse veremem.	Arabesk	5	83.50	5	9.446	.093
	Türk Halk Müziği	54	57.06			
	Klasik Batı Müziği	10	63.95			
	Türk Sanat Müziği	6	42.00			
	Pop Müzik	27	45.22			
	Diğer	8	61.75			
14. Mİ dersine diğer derslerden daha çok önem veririm.	Arabesk	5	86.70	5	7.012	.220
	Türk Halk Müziği	54	54.91			
	Klasik Batı Müziği	10	61.60			
	Türk Sanat Müziği	6	53.42			
	Pop Müzik	27	48.37			
	Diğer	8	58.00			
15. Mİ dersine yalnızca sınıf geçmek için katılırım.	Arabesk	5	73.50	5	4.647	.461
	Türk Halk Müziği	54	52.32			
	Klasik Batı Müziği	10	59.40			
	Türk Sanat Müziği	6	62.25			
	Pop Müzik	27	51.65			
	Diğer	8	68.75			
16. Mİ dersinde verilen her ödevi zevkle yaparım.	Arabesk	5	64.40	5	8.926	.112
	Türk Halk Müziği	54	53.59			
	Klasik Batı Müziği	10	66.30			
	Türk Sanat Müziği	6	78.92			
	Pop Müzik	27	54.67			
	Diğer	8	34.56			
17. Mİ başarısız olduğum bir derstir.	Arabesk	5	75.50	5	6.517	.259
	Türk Halk Müziği	54	52.98			
	Klasik Batı Müziği	10	66.55			
	Türk Sanat Müziği	6	54.75			
	Pop Müzik	27	48.91			
	Diğer	8	69.00			
18. Mİ derslerine aktif olarak katılmak isterim.	Arabesk	5	75.40	5	5.887	.317
	Türk Halk Müziği	54	51.95			
	Klasik Batı Müziği	10	67.10			
	Türk Sanat Müziği	6	68.25			
	Pop Müzik	27	51.43			
	Diğer	8	56.69			

Tutum Maddeleri	Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müzik	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
19. Mİ dersinde öğrendiklerimin diğer derslere yararı olacağını düşünmüyorum.	Arabesk	5	73.40	5	7.361	.195
	Türk Halk Müziği	54	52.88			
	Klasik Batı Müziği	10	62.40			
	Türk Sanat Müziği	6	48.50			
	Pop Müzik	27	50.50			
	Diğer	8	75.50			
20. Boş zamanlarımda Mİ dersine çalışmak bana zevk verir.	Arabesk	5	84.80	5	12.683	.027*
	Türk Halk Müziği	54	54.89			
	Klasik Batı Müziği	10	70.60			
	Türk Sanat Müziği	6	66.75			
	Pop Müzik	27	49.56			
	Diğer	8	34.06			
21. Mİ dersi dışında Mİ ile ilgilenmem.	Arabesk	5	74.30	5	6.942	.225
	Türk Halk Müziği	54	53.63			
	Klasik Batı Müziği	10	71.95			
	Türk Sanat Müziği	6	60.42			
	Pop Müzik	27	47.46			
	Diğer	8	59.25			
22. Mİ dersi ile ilişkili her şeye merak duyarım.	Arabesk	5	93.80	5	13.618	.018*
	Türk Halk Müziği	54	51.90			
	Klasik Batı Müziği	10	74.70			
	Türk Sanat Müziği	6	58.17			
	Pop Müzik	27	49.91			
	Diğer	8	48.75			
23. Mİ dersinin müzikal gelişimim için gerekli bir ders olmadığını düşünüyorum.	Arabesk	5	71.00	5	8.360	.137
	Türk Halk Müziği	54	50.48			
	Klasik Batı Müziği	10	60.90			
	Türk Sanat Müziği	6	57.42			
	Pop Müzik	27	53.33			
	Diğer	8	78.81			
24. Mİ dersinde daha çok bilgi edinmek için çabalarım.	Arabesk	5	79.10	5	9.512	.090
	Türk Halk Müziği	54	50.85			
	Klasik Batı Müziği	10	72.10			
	Türk Sanat Müziği	6	71.00			
	Pop Müzik	27	51.98			
	Diğer	8	51.63			
25. Mezun olduktan sonra Mİ dersi ile ilgili hiçbir şey duymak istemem.	Arabesk	5	62.00	5	6.650	.248
	Türk Halk Müziği	54	54.48			
	Klasik Batı Müziği	10	60.15			
	Türk Sanat Müziği	6	59.58			
	Pop Müzik	27	47.19			
	Diğer	8	77.50			
26. Mİ dersini sabırsızlıkla beklerim.	Arabesk	5	87.80	5	9.702	.084
	Türk Halk Müziği	54	53.74			
	Klasik Batı Müziği	10	68.85			
	Türk Sanat Müziği	6	40.58			
	Pop Müzik	27	53.26			
	Diğer	8	49.25			

Ağırlıklı Olarak İcra Edilen Müzik Türlerine Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Farklılıkları

Tutum Maddeleri	Ağırlıklı Olarak İcra Edilen Müzik	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
1. Mİ sevdiğim bir derstir.	Arabesk	2	62.50	5	1.950	.856
	Türk Halk Müziği	48	55.21			
	Klasik Batı Müziği	33	53.41			
	Türk Sanat Müziği	8	51.50			
	Pop Müzik	17	58.50			
	Diğer	2	80.50			
2. Mİ sıkıcı bir derstir.	Arabesk	2	96.50	5	6.658	.247
	Türk Halk Müziği	48	57.50			
	Klasik Batı Müziği	33	55.91			
	Türk Sanat Müziği	8	43.44			
	Pop Müzik	17	53.03			
	Diğer	2	29.00			
3. Mİ dersi olmaksızın tamamlanacak bir eğitimin yetersiz olacağını düşünüyorum.	Arabesk	2	58.50	5	5.059	.409
	Türk Halk Müziği	48	53.98			
	Klasik Batı Müziği	33	58.36			
	Türk Sanat Müziği	8	61.75			
	Pop Müzik	17	46.65			
	Diğer	2	92.00			
4. Mİ dersi zaman kaybıdır.	Arabesk	2	42.75	5	2.241	.815
	Türk Halk Müziği	48	54.94			
	Klasik Batı Müziği	33	55.18			
	Türk Sanat Müziği	8	61.56			
	Pop Müzik	17	53.59			
	Diğer	2	79.00			
5. Mİ dersinin hiçbir zaman boş geçmesini istemem.	Arabesk	2	50.50	5	4.978	.419
	Türk Halk Müziği	48	50.94			
	Klasik Batı Müziği	33	54.35			
	Türk Sanat Müziği	8	58.25			
	Pop Müzik	17	66.79			
	Diğer	2	82.00			
6. Mİ dersi hiçbir zaman ilgimi çekmez.	Arabesk	2	70.00	5	9.248	.100
	Türk Halk Müziği	48	58.31			
	Klasik Batı Müziği	33	57.20			
	Türk Sanat Müziği	8	57.00			
	Pop Müzik	17	37.85			
	Diğer	2	89.50			
7. Mİ dersinin olduğu gün sevinçli olurum.	Arabesk	2	53.50	5	3.062	.690
	Türk Halk Müziği	48	55.44			
	Klasik Batı Müziği	33	60.35			
	Türk Sanat Müziği	8	44.06			
	Pop Müzik	17	50.06			
	Diğer	2	71.00			
8. Mİ dersine zorunlu olduğum için girerim.	Arabesk	2	38.00	5	2.251	.813
	Türk Halk Müziği	48	57.30			
	Klasik Batı Müziği	33	56.71			
	Türk Sanat Müziği	8	43.69			
	Pop Müzik	17	56.74			
	Diğer	2	46.50			
9. Mİ zorlandığım dersler arasındadır.	Arabesk	2	72.00	5	1.444	.919
	Türk Halk Müziği	48	54.42			
	Klasik Batı Müziği	33	58.61			
	Türk Sanat Müziği	8	48.63			
	Pop Müzik	17	53.41			
	Diğer	2	59.00			

Tutum Maddeleri	Ağırlıklı Olarak İcra Edilen Müzik	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
10. Mİ dersinde ruhsal ve bedensel olarak rahatlarım.	Arabesk	2	31.00	5	6.595	.253
	Türk Halk Müziği	48	48.65			
	Klasik Batı Müziği	33	64.30			
	Türk Sanat Müziği	8	60.13			
	Pop Müzik	17	57.94			
	Diğer	2	60.00			
11. Mİ dersi bende stres yaratır.	Arabesk	2	64.25	5	6.247	.283
	Türk Halk Müziği	48	61.27			
	Klasik Batı Müziği	33	52.98			
	Türk Sanat Müziği	8	55.06			
	Pop Müzik	17	47.88			
	Diğer	2	16.25			
12. Mİ dersindeki konularla ilgili konuşmaktan zevk alırım.	Arabesk	2	45.25	5	.377	.996
	Türk Halk Müziği	48	55.59			
	Klasik Batı Müziği	33	56.95			
	Türk Sanat Müziği	8	52.63			
	Pop Müzik	17	54.88			
	Diğer	2	56.25			
13. Mİ dersinde tüm ilgimi derse veremem.	Arabesk	2	58.00	5	2.482	.779
	Türk Halk Müziği	48	56.29			
	Klasik Batı Müziği	33	59.68			
	Türk Sanat Müziği	8	53.25			
	Pop Müzik	17	45.53			
	Diğer	2	58.75			
14. Mİ dersine diğer derslerden daha çok önem veririm.	Arabesk	2	89.25	5	5.166	.396
	Türk Halk Müziği	48	52.52			
	Klasik Batı Müziği	33	59.91			
	Türk Sanat Müziği	8	41.88			
	Pop Müzik	17	57.12			
	Diğer	2	61.25			
15. Mİ dersine yalnızca sınıf geçmek için katılırım.	Arabesk	2	45.00	5	2.062	.840
	Türk Halk Müziği	48	53.24			
	Klasik Batı Müziği	33	53.65			
	Türk Sanat Müziği	8	64.13			
	Pop Müzik	17	61.85			
	Diğer	2	62.25			
16. Mİ dersinde verilen her ödevi zevkle yaparım.	Arabesk	2	48.75	5	.498	.992
	Türk Halk Müziği	48	55.43			
	Klasik Batı Müziği	33	55.32			
	Türk Sanat Müziği	8	60.56			
	Pop Müzik	17	55.59			
	Diğer	2	46.00			
17. Mİ başarısız olduğum bir derstir.	Arabesk	2	54.00	5	.981	.964
	Türk Halk Müziği	48	54.46			
	Klasik Batı Müziği	33	58.21			
	Türk Sanat Müziği	8	49.56			
	Pop Müzik	17	54.62			
	Diğer	2	68.50			
18. Mİ derslerine aktif olarak katılmak isterim.	Arabesk	2	56.00	5	2.486	.779
	Türk Halk Müziği	48	50.69			
	Klasik Batı Müziği	33	57.38			
	Türk Sanat Müziği	8	61.00			
	Pop Müzik	17	61.71			
	Diğer	2	64.75			

Tutum Maddeleri	Ağırlıklı Olarak İcra Edilen Müzik	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
19. Mİ dersinde öğrendiklerimin diğer derslere yararı olacağını düşünmüyorum.	Arabesk	2	55.25	5	6.790	.237
	Türk Halk Müziği	48	48.79			
	Klasik Batı Müziği	33	63.56			
	Türk Sanat Müziği	8	55.44			
	Pop Müzik	17	55.32			
	Diğer	2	85.50			
20. Boş zamanlarımda Mİ dersine çalışmak bana zevk verir.	Arabesk	2	80.00	5	4.169	.525
	Türk Halk Müziği	48	52.32			
	Klasik Batı Müziği	33	51.92			
	Türk Sanat Müziği	8	62.75			
	Pop Müzik	17	64.26			
	Diğer	2	62.75			
21. Mİ dersi dışında Mİ ile ilgilenmem.	Arabesk	2	52.75	5	.349	.997
	Türk Halk Müziği	48	54.34			
	Klasik Batı Müziği	33	57.41			
	Türk Sanat Müziği	8	58.88			
	Pop Müzik	17	53.94			
	Diğer	2	54.25			
22. Mİ dersi ile ilişkili her şeye merak duyarım.	Arabesk	2	91.50	5	5.955	.311
	Türk Halk Müziği	48	50.57			
	Klasik Batı Müziği	33	58.53			
	Türk Sanat Müziği	8	56.00			
	Pop Müzik	17	61.65			
	Diğer	2	33.50			
23. Mİ dersinin müzikal gelişimim için gerekli bir ders olmadığını düşünüyorum.	Arabesk	2	51.50	5	6.302	.278
	Türk Halk Müziği	48	49.24			
	Klasik Batı Müziği	33	56.94			
	Türk Sanat Müziği	8	58.88			
	Pop Müzik	17	65.91			
	Diğer	2	84.00			
24. Mİ dersinde daha çok bilgi edinmek için çabalarım.	Arabesk	2	64.50	5	1.551	.907
	Türk Halk Müziği	48	53.29			
	Klasik Batı Müziği	33	54.95			
	Türk Sanat Müziği	8	65.00			
	Pop Müzik	17	58.26			
	Diğer	2	47.00			
25. Mezun olduktan sonra Mİ dersi ile ilgili hiçbir şey duymak istemem.	Arabesk	2	54.50	5	4.005	.549
	Türk Halk Müziği	48	54.27			
	Klasik Batı Müziği	33	56.36			
	Türk Sanat Müziği	8	63.00			
	Pop Müzik	17	49.59			
	Diğer	2	92.00			
26. Mİ dersini sabırsızlıkla beklerim.	Arabesk	2	70.50	5	2.215	.819
	Türk Halk Müziği	48	54.08			
	Klasik Batı Müziği	33	53.80			
	Türk Sanat Müziği	8	49.88			
	Pop Müzik	17	61.91			
	Diğer	2	70.50			

Cinsiyete Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Farklılıkları

Mİ Tutum Maddeleri	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
1. Mİ sevdiğim bir derstir.	Erkek	53	56.95	3018.50	1.433.5	.626
	Kız	57	54.15	3086.50		
2. Mİ sıkıcı bir derstir.	Erkek	53	54.74	2901.00	1.470.0	.801
	Kız	57	56.21	3204.00		
3. Mİ dersi olmaksızın tamamlanacak bir eğitimin yetersiz olacağını düşünüyorum.	Erkek	53	48.97	2595.50	1.164.5	.030*
	Kız	57	61.57	3509.50		
4. Mİ dersi zaman kayıbdır.	Erkek	53	52.42	2778.50	1.347.5	.273
	Kız	57	58.36	3326.50		
5. Mİ dersinin hiçbir zaman boş geçmesini istemem.	Erkek	53	54.48	2887.50	1.456.5	.738
	Kız	57	56.45	3217.50		
6. Mİ dersi hiçbir zaman ilgimi çekmez.	Erkek	53	52.71	2793.50	1.362.5	.352
	Kız	57	58.10	3311.50		
7. Mİ dersinin olduğu gün sevinçli olurum.	Erkek	53	53.48	2834.50	1.403.5	.501
	Kız	57	57.38	3270.50		
8. Mİ dersine zorunlu olduğum için girerim.	Erkek	53	55.08	2919.50	1.488.5	.891
	Kız	57	55.89	3185.50		
9. Mİ zorlandığım dersler arasındadır.	Erkek	53	56.95	3018.50	1.433.5	.637
	Kız	57	54.15	3086.50		
10. Mİ dersinde ruhsal ve bedensel olarak rahatlarım.	Erkek	53	55.42	2937.00	1.506.0	.978
	Kız	57	55.58	3168.00		
11. Mİ dersi bende stres yaratır.	Erkek	53	58.29	3089.50	1.362.5	.363
	Kız	57	52.90	3015.50		
12. Mİ dersindeki konularla ilgili konuşmaktan zevk alırım.	Erkek	53	55.40	2936.00	1.505.0	.973
	Kız	57	55.60	3169.00		
13. Mİ dersinde tüm ilgimi derse veremem.	Erkek	53	52.88	2802.50	1.371.5	.391
	Kız	57	57.94	3302.50		
14. Mİ dersine diğer derslerden daha çok önem veririm.	Erkek	53	54.56	2891.50	1.460.5	.758
	Kız	57	56.68	3213.50		
15. Mİ dersine yalnızca sınıf geçmek için katılırım.	Erkek	53	53.92	2858.00	1.427.0	.604
	Kız	57	56.96	3247.00		
16. Mİ dersinde verilen her ödevi zevkle yaparım.	Erkek	53	55.25	2928.00	1.497.0	.934
	Kız	57	55.74	3177.00		
17. Mİ başarısız olduğum bir derstir.	Erkek	53	54.99	2914.50	1.483.5	.867
	Kız	57	55.97	3190.50		
18. Mİ derslerine aktif olarak katılmak isterim.	Erkek	53	55.16	2923.50	1.492.5	.910
	Kız	57	55.82	3181.50		
19. Mİ dersinde öğrendiklerimin diğer derslere yararı olacağını düşünmüyorum.	Erkek	53	49.40	2618.00	1.187.0	.040*
	Kız	57	61.18	3487.00		
20. Boş zamanlarımda Mİ dersine çalışmak bana zevk verir.	Erkek	53	55.39	2935.50	1.504.5	.970
	Kız	57	55.61	3169.50		
21. Mİ dersi dışında Mİ ile ilgilenmem.	Erkek	53	59.69	3004.50	1.447.5	.698
	Kız	57	54.39	3100.50		
22. Mİ dersi ile ilişkili her şeye merak duyarım.	Erkek	53	58.11	3080.00	1.372.0	.392
	Kız	57	53.07	3025.00		
23. Mİ dersinin müzikal gelişimim için gerekli bir ders olmadığını düşünüyorum.	Erkek	53	53.21	2820.00	1.389.0	.434
	Kız	57	57.63	3285.00		
24. Mİ dersinde daha çok bilgi edinmek için çabalarım.	Erkek	53	56.16	2976.50	1.475.5	.824
	Kız	57	54.89	3128.50		
25. Mezun olduktan sonra Mİ dersi ile ilgili hiçbir şey duymak istemem.	Erkek	53	51.72	2741.00	1.310.0	.215
	Kız	57	59.02	3364.00		
26. Mİ dersini sabırsızlıkla beklerim.	Erkek	53	54.38	2882.00	1.451.0	.709
	Kız	57	56.54	3223.00		

Öğrencilerin Yaşlarına Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Farklılıkları

Mİ Tutum Maddeleri	Yaş	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
1. Mİ sevdiğim bir derstir.	19-21	44	57.61	4	1.317	.858
	22-24	49	55.11			
	25-27	9	47.61			
	28-30	4	47.75			
	31-33	4	62.50			
2. Mİ sıkıcı bir derstir.	19-21	44	57.73	4	3.648	.456
	22-24	49	55.20			
	25-27	9	39.83			
	28-30	4	71.13			
	31-33	4	54.25			
3. Mİ dersi olmaksızın tamamlanacak bir eğitimin yetersiz olacağını düşünüyorum.	19-21	44	62.60	4	5.355	.253
	22-24	49	51.56			
	25-27	9	40.67			
	28-30	4	57.25			
	31-33	4	57.25			
4. Mİ dersi zaman kaybıdır .	19-21	44	60.84	4	4.622	.328
	22-24	49	54.24			
	25-27	9	43.33			
	28-30	4	39.25			
	31-33	4	55.75			
5. Mİ dersinin hiçbir zaman boş geçmesini istemem .	19-21	44	56.43	4	.315	.989
	22-24	49	54.60			
	25-27	9	55.61			
	28-30	4	61.00			
	31-33	4	50.50			
6. Mİ dersi hiçbir zaman ilgimi çekmez .	19-21	44	58.68	4	3.391	.495
	22-24	49	53.48			
	25-27	9	42.39			
	28-30	4	70.00			
	31-33	4	60.25			
7. Mİ dersinin olduğu gün sevinçli olurum .	19-21	44	50.75	4	2.655	.617
	22-24	49	59.89			
	25-27	9	50.11			
	28-30	4	59.38			
	31-33	4	62.25			
8. Mİ dersine zorunlu olduğum için girerim.	19-21	44	54.83	4	4.014	.404
	22-24	49	58.40			
	25-27	9	37.56			
	28-30	4	66.00			
	31-33	4	57.25			
9. Mİ zorlandığım dersler arasındadır.	19-21	44	62.92	4	8.391	.078
	22-24	49	54.21			
	25-27	9	35.89			
	28-30	4	56.88			
	31-33	4	32.38			
10. Mİ dersinde ruhsal ve bedensel olarak rahatlarım .	19-21	44	50.64	4	2.178	.703
	22-24	49	58.43			
	25-27	9	63.83			
	28-30	4	55.00			
	31-33	4	54.88			
11. Mİ dersi bende stres yaratır .	19-21	44	54.57	4	3.130	.536
	22-24	49	54.00			
	25-27	9	52.00			
	28-30	4	77.25			
	31-33	4	70.25			

Mİ Tutum Maddeleri	Yaş	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
12. Mİ dersindeki konularla ilgili konuşmaktan zevk alırım.	19-21	44	55.51	4	5.072	.280
	22-24	49	52.67			
	25-27	9	54.44			
	28-30	4	88.25			
	31-33	4	59.63			
13. Mİ dersinde tüm ilgimi derse veremem.	19-21	44	61.20	4	2.600	.627
	22-24	49	51.90			
	25-27	9	49.22			
	28-30	4	54.88			
	31-33	4	51.63			
14. Mİ dersine diğer derslerden daha çok önem veririm.	19-21	44	55.05	4	1.110	.893
	22-24	49	57.21			
	25-27	9	54.28			
	28-30	4	57.13			
	31-33	4	40.63			
15. Mİ dersine yalnızca sınıf geçmek için katılırım.	19-21	44	57.41	4	1.095	.895
	22-24	49	54.29			
	25-27	9	58.61			
	28-30	4	42.13			
	31-33	4	55.75			
16. Mİ dersinde verilen her ödevi zevkle yaparım.	19-21	44	49.47	4	3.015	.555
	22-24	49	59.35			
	25-27	9	63.33			
	28-30	4	57.50			
	31-33	4	55.13			
17. Mİ başarısız olduğum bir derstir.	19-21	44	61.18	4	6.951	.139
	22-24	49	56.04			
	25-27	9	33.28			
	28-30	4	46.13			
	31-33	4	45.75			
18. Mİ derslerine aktif olarak katılmak isterim.	19-21	44	56.43	4	1.353	.852
	22-24	49	53.00			
	25-27	9	62.33			
	28-30	4	50.63			
	31-33	4	65.38			
19. Mİ dersinde öğrendiklerimin diğer derslere yararı olacağını düşünmüyorum.	19-21	44	58.98	4	1.790	.774
	22-24	49	53.86			
	25-27	9	54.22			
	28-30	4	40.25			
	31-33	4	55.50			
20. Boş zamanlarımda Mİ dersine çalışmak bana zevk verir.	19-21	44	53.98	4	2.038	.729
	22-24	49	58.68			
	25-27	9	47.67			
	28-30	4	43.63			
	31-33	4	62.75			
21. Mİ dersi dışında Mİ ile ilgilenmem.	19-21	44	58.82	4	1.316	.859
	22-24	49	54.76			
	25-27	9	50.17			
	28-30	4	46.13			
	31-33	4	49.50			
22. Mİ dersi ile ilişkili her şeye merak duyarım.	19-21	44	51.31	4	2.451	.653
	22-24	49	60.22			
	25-27	9	54.44			
	28-30	4	44.88			
	31-33	4	56.75			

Mİ Tutum Maddeleri	Yaş	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
23. Mİ dersinin müzikal gelişimim için gerekli bir ders olmadığını düşünüyorum.	19-21	44	58.49	4	2.079	.721
	22-24	49	54.70			
	25-27	9	54.61			
	28-30	4	37.00			
	31-33	4	52.88			
24. Mİ dersinde daha çok bilgi edinmek için çabalarım.	19-21	44	55.36	4	4.322	.364
	22-24	49	56.05			
	25-27	9	61.28			
	28-30	4	27.25			
	31-33	4	65.50			
25. Mezun olduktan sonra Mİ dersi ile ilgili hiçbir şey duymak istemem.	19-21	44	60.75	4	3.248	.517
	22-24	49	52.82			
	25-27	9	49.17			
	28-30	4	39.38			
	31-33	4	61.00			
26. Mİ dersini sabırsızlıkla beklerim.	19-21	44	53.77	4	2.115	.715
	22-24	49	57.51			
	25-27	9	59.89			
	28-30	4	58.75			
	31-33	4	36.75			

Öğrencilerin Mezun Oldukları Liselere Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Farklılıkları

Mİ Tutum Maddeleri	Lise	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
1. Mİ sevdiğim bir derstir.	Güzel Sanatlar	71	57.78	4102.50	1222.5	.285
	Diğer	39	51.35	2002.50		
2. Mİ sıkıcı bir derstir.	Güzel Sanatlar	71	57.65	4093.00	1232.0	.320
	Diğer	39	51.59	2012.00		
3. Mİ dersi olmaksızın tamamlanacak bir eğitimin yetersiz olacağını düşünüyorum.	Güzel Sanatlar	71	60.30	4281.00	1044.0	.026*
	Diğer	39	46.77	1824.00		
4. Mİ dersi zaman kaybıdır.	Güzel Sanatlar	71	58.04	4121.00	1204.0	.205
	Diğer	39	50.87	1984.00		
5. Mİ dersinin hiçbir zaman boş geçmesini istemem.	Güzel Sanatlar	71	55.11	3912.50	1356.5	.856
	Diğer	39	56.22	2192.50		
6. Mİ dersi hiçbir zaman ilgimi çekmez.	Güzel Sanatlar	71	56.82	4034.50	1290.5	.537
	Diğer	39	53.09	2070.50		
7. Mİ dersinin olduğu gün sevinçli olurum.	Güzel Sanatlar	71	56.54	4014.00	1311.0	.629
	Diğer	39	53.62	2091.00		
8. Mİ dersine zorunlu olduğum için girerim.	Güzel Sanatlar	71	53.31	3785.00	1229.0	.313
	Diğer	39	59.49	2320.00		
9. Mİ zorlandığım dersler arasındadır.	Güzel Sanatlar	71	59.39	4217.00	1108.0	.076
	Diğer	39	48.41	1888.00		
10. Mİ dersinde ruhsal ve bedensel olarak rahatlarım.	Güzel Sanatlar	71	53.25	3781.00	1225.0	.305
	Diğer	39	59.59	2324.00		
11. Mİ dersi bende stres yaratır.	Güzel Sanatlar	71	56.05	3979.50	1345.5	.802
	Diğer	39	54.50	2125.50		
12. Mİ dersindeki konularla ilgili konuşmaktan zevk alırım.	Güzel Sanatlar	71	56.43	4006.50	1318.5	.668
	Diğer	39	53.81	2098.50		
13. Mİ dersinde tüm ilgimi derse veremem.	Güzel Sanatlar	71	58.04	4121.00	1204.0	.244
	Diğer	39	50.87	1984.00		
14. Mİ dersine diğer derslerden daha çok önem veririm.	Güzel Sanatlar	71	59.04	4191.50	1133.5	.106
	Diğer	39	49.06	1913.50		
15. Mİ dersine yalnızca sınıf geçmek için katılırım.	Güzel Sanatlar	71	54.89	3897.00	1341.0	.778
	Diğer	39	56.62	2208.00		
16. Mİ dersinde verilen her ödevi zevkle yaparım.	Güzel Sanatlar	71	54.87	3895.50	1339.5	.772
	Diğer	39	56.65	2209.50		

Mİ Tutum Maddeleri	Lise	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
17. Mİ başarısız olduğum bir derstir.	Güzel Sanatlar Diğer	71 39	60.83 45.79	4319.00 1786.00	1006.0	.014*
18. Mİ derslerine aktif olarak katılmak isterim.	Güzel Sanatlar Diğer	71 39	55.10 56.23	3912.00 2193.00	1356.0	.852
19. Mİ dersinde öğrendiklerimin diğer derslere yararı olacağını düşünmüyorum.	Güzel Sanatlar Diğer	71 39	55.73 55.09	3956.50 2148.50	1368.5	.915
20. Boş zamanlarımda Mİ dersine çalışmak bana zevk verir.	Güzel Sanatlar Diğer	71 39	55.48 55.54	3939.00 2166.00	1383.0	.992
21. Mİ dersi dışında Mİ ile ilgilenmem.	Güzel Sanatlar Diğer	71 39	55.53 55.45	3942.50 2162.50	1382.5	.990
22. Mİ dersi ile ilişkili her şeye merak duyarım.	Güzel Sanatlar Diğer	71 39	56.35 53.96	4000.50 2104.50	1324.5	.698
23. Mİ dersinin müzikal gelişimim için gerekli bir ders olmadığını düşünüyorum.	Güzel Sanatlar Diğer	71 39	56.55 53.59	4015.00 2090.00	1310.0	.617
24. Mİ dersinde daha çok bilgi edinmek için çabalarım.	Güzel Sanatlar Diğer	71 39	56.53 53.63	4013.50 2091.50	1311.5	.629
25. Mezun olduktan sonra Mİ dersi ile ilgili hiçbir şey duymak istemem.	Güzel Sanatlar Diğer	71 39	59.53 48.17	4226.50 1878.50	1098.5	.064
26. Mİ dersini sabırsızlıkla beklerim.	Güzel Sanatlar Diğer	71 39	54.13 57.99	3843.50 2261.50	1287.5	.524

Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Farklılıkları

Mİ Tutum Maddeleri	Fakülte	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
1. Mİ sevdiğim bir derstir.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	48.31 60.87	2270.50 3834.50	1142.5	.031*
2. Mİ sıkıcı bir derstir.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	52.02 58.10	2445.00 3660.00	1317.0	.303
3. Mİ dersi olmaksızın tamamlanacak bir eğitimin yetersiz olacağını düşünüyorum.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	40.22 66.90	1890.50 4214.50	762.5	.000*
4. Mİ dersi zaman kaybıdır.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	47.99 61.10	2255.50 3849.50	1127.5	.016*
5. Mİ dersinin hiçbir zaman boş geçmesini istemem.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	52.54 57.71	2469.50 3635.50	1341.5	.385
6. Mİ dersi hiçbir zaman ilgimi çekmez.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	49.18 60.21	2311.50 3793.50	1183.5	.059
7. Mİ dersinin olduğu gün sevinçli olurum.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	53.86 56.72	2531.50 3573.50	1403.5	.624
8. Mİ dersine zorunlu olduğum için girerim.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	51.79 58.27	2434.00 3671.00	1306.0	.273
9. Mİ zorlandığım dersler arasındadır.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	46.11 62.51	2167.00 3938.00	1039.0	.006*
10. Mİ dersinde ruhsal ve bedensel olarak rahatlarım.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	52.77 57.54	2480.00 3625.00	1352.0	.424
11. Mİ dersi bende stres yaratır.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	56.73 54.58	2666.50 3438.50	1422.5	.719
12. Mİ dersindeki konularla ilgili konuşmaktan zevk alırım.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	52.52 52.72	2468.50 3636.50	1340.5	.378
13. Mİ dersinde tüm ilgimi derse veremem.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	48.64 60.62	2286.00 3819.00	1158.0	.044*
14. Mİ dersine diğer derslerden daha çok önem veririm.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	51.22 58.69	2407.50 3697.50	1279.5	.210
15. Mİ dersine yalnızca sınıf geçmek için katılırım.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	51.31 58.63	2411.50 3693.50	1283.5	.217

Mİ Tutum Maddeleri	Fakülte	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
16. Mİ dersinde verilen her ödevi zevkle yaparım.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	52.85 57.48	484.00 3621.00	1356.0	.439
17. Mİ başarısız olduğum bir derstir.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	46.68 62.08	2194.00 3911.00	1066.0	.010*
18. Mİ derslerine aktif olarak katılmak isterim.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	53.98 56.63	2537.00 3568.00	1409.0	.650
19. Mİ dersinde öğrendiklerimin diğer derslere yararı olacağını düşünmüyorum.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	52.59 57.67	2471.50 3633.50	1343.5	.379
20. Boş zamanlarımda Mİ dersine çalışmak bana zevk verir.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	51.73 58.31	2431.50 3673.50	1303.5	.267
21. Mİ dersi dışında Mİ ile ilgilenmem.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	47.90 61.17	2251.50 3853.50	1123.5	.026*
22. Mİ dersi ile ilişkili her şeye merak duyarım.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	52.13 58.02	2450.00 3655.00	1322.0	.322
23. Mİ dersinin müzikal gelişimim için gerekli bir ders olmadığını düşünüyorum.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	48.35 60.83	2272.50 3832.50	1144.5	.029*
24. Mİ dersinde daha çok bilgi edinmek için çabalarım.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	52.22 57.94	2454.50 3650.50	1326.5	.324
25. Mezun olduktan sonra Mİ dersi ile ilgili hiçbir şey duymak istemem.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	46.19 62.44	2171.00 3934.00	1043.0	.006*
26. Mİ dersini sabırsızlıkla beklerim.	Güzel Sanatlar Eğitim	47 63	53.52 56.98	2515.50 3589.50	1387.5	.555

Öğrencilerin Sınıflarına Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Farklılıkları

Mİ Tutum Maddeleri	Sınıf	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
1. Mİ sevdiğim bir derstir.	2. Sınıf	40	60.05	2402.00	1218.0	.232
	3. Sınıf	70	52.90	3703.00		
2. Mİ sıkıcı bir derstir.	2. Sınıf	40	59.29	2371.50	1248.5	.326
	3. Sınıf	70	53.34	3733.50		
3. Mİ dersi olmaksızın tamamlanacak bir eğitimin yetersiz olacağını düşünüyorum.	2. Sınıf	40	56.15	2246.00	1374.0	.866
	3. Sınıf	70	55.13	3859.00		
4. Mİ dersi zaman kaybıdır.	2. Sınıf	40	56.86	2274.50	1345.5	.703
	3. Sınıf	70	54.72	3830.50		
5. Mİ dersinin hiçbir zaman boş geçmesini istemem.	2. Sınıf	40	58.85	2354.00	1266.0	.389
	3. Sınıf	70	53.59	3751.00		
6. Mİ dersi hiçbir zaman ilgimi çekmez.	2. Sınıf	40	59.03	2361.00	1259.0	.357
	3. Sınıf	70	53.49	4744.00		
7. Mİ dersinin olduğu gün sevinçli olurum.	2. Sınıf	40	61.78	2471.00	1149.0	.101
	3. Sınıf	70	51.91	3634.00		
8. Mİ dersine zorunlu olduğum için girerim.	2. Sınıf	40	60.81	2432.50	1187.5	.170
	3. Sınıf	70	52.46	3672.50		
9. Mİ zorlandığım dersler arasındadır.	2. Sınıf	40	59.78	2391.00	1229.0	.276
	3. Sınıf	70	53.06	3714.00		
10. Mİ dersinde ruhsal ve bedensel olarak rahatlarım.	2. Sınıf	40	57.95	2318.00	1302.0	.531
	3. Sınıf	70	54.10	3787.00		
11. Mİ dersi bende stres yaratır.	2. Sınıf	40	57.81	2312.50	1307.5	.555
	3. Sınıf	70	54.18	3792.50		
12. Mİ dersindeki konularla ilgili konuşmaktan zevk alırım.	2. Sınıf	40	55.99	2239.50	1380.5	.900
	3. Sınıf	70	55.22	3865.50		
13. Mİ dersinde tüm ilgimi derse veremem.	2. Sınıf	40	61.24	2449.50	1170.5	.141
	3. Sınıf	70	52.22	3655.50		
14. Mİ dersine diğer derslerden daha çok önem veririm.	2. Sınıf	40	61.20	2448.00	1172.0	.144
	3. Sınıf	70	52.24	3657.00		
15. Mİ dersine yalnızca sınıf geçmek için katılırım.	2. Sınıf	40	60.90	2436.00	1184.0	.164
	3. Sınıf	70	52.41	3669.00		
16. Mİ dersinde verilen her ödevi zevkle yaparım.	2. Sınıf	40	51.39	2055.50	1235.5	.293
	3. Sınıf	70	57.85	4049.50		

Mİ Tutum Maddeleri	Sınıf	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
17. Mİ başarısız olduğum bir derstir.	2. Sınıf	40	60.04	2401.50	1218.5	.243
	3. Sınıf	70	52.91	3703.50		
18. Mİ derslerine aktif olarak katılmak isterim.	2. Sınıf	40	60.21	2408.50	1211.5	.219
	3. Sınıf	70	52.81	3696.50		
19. Mİ dersinde öğrendiklerimin diğer derslere yararı olacağını düşünmüyorum.	2. Sınıf	40	55.06	2202.50	1382.5	.908
	3. Sınıf	70	55.75	3902.50		
20. Boş zamanlarımda Mİ dersine çalışmak bana zevk verir.	2. Sınıf	40	62.53	2501.00	1119.0	.070
	3. Sınıf	70	51.49	3604.00		
21. Mİ dersi dışında Mİ ile ilgilenmem.	2. Sınıf	40	60.10	2404.00	1216.0	.239
	3. Sınıf	70	52.87	3701.00		
22. Mİ dersi ile ilişkili her şeye merak duyarım.	2. Sınıf	40	56.94	2277.50	1342.5	.712
	3. Sınıf	70	54.68	3827.50		
23. Mİ dersinin müzikal gelişimim için gerekli bir ders olmadığını düşünüyorum.	2. Sınıf	40	54.44	2177.50	1357.5	.776
	3. Sınıf	70	56.11	3927.50		
24. Mİ dersinde daha çok bilgi edinmek için çabalarım.	2. Sınıf	40	57.53	2301.00	1319.0	.593
	3. Sınıf	70	54.34	3804.00		
25. Mezun olduktan sonra Mİ dersi ile ilgili hiçbir şey duymak istemem.	2. Sınıf	40	57.14	2285.50	1334.5	.674
	3. Sınıf	70	54.56	3819.50		
26. Mİ dersini sabırsızlıkla beklerim.	2. Sınıf	40	61.65	2466.00	1154.0	.108
	3. Sınıf	70	51.99	3639.00		

Öğrencilerin Çalgılarına Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Farklılıkları

Tutum Maddeleri	Çalgı	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
1. Mİ sevdiğim bir derstir.	Bağlama	31	57.53	10	11.934	.289
	Gitar	9	56.72			
	Keman	36	56.28			
	Viyola	7	49.93			
	Viyolonsel	9	74.50			
	Kanun	2	44.50			
	Ud	2	44.50			
	Tanbur	1	98.50			
	Flüt	5	40.90			
	Piyano	4	26.50			
	Şan	4	44.50			
2. Mİ sıkıcı bir derstir.	Bağlama	31	60.55	10	12.446	.256
	Gitar	9	50.28			
	Keman	36	49.49			
	Viyola	7	48.14			
	Viyolonsel	9	81.39			
	Kanun	2	45.75			
	Ud	2	29.00			
	Tanbur	1	62.50			
	Flüt	5	42.40			
	Piyano	4	62.63			
	Şan	4	62.50			
3. Mİ dersi olmaksızın tamamlanacak bir eğitimin yetersiz olacağını düşünüyorum.	Bağlama	31	54.19	10	13.973	.174
	Gitar	9	31.61			
	Keman	36	62.33			
	Viyola	7	59.43			
	Viyolonsel	9	60.83			
	Kanun	2	40.50			
	Ud	2	74.00			
	Tanbur	1	92.00			
	Flüt	5	64.20			
	Piyano	4	36.38			
	Şan	4	36.38			

Tutum Maddeleri	Çalgı	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
4. Mİ dersi zaman kaybıdır.	Bağlama	31	52.00	10	11.576	.314
	Gitar	9	41.33			
	Keman	36	56.99			
	Viyola	7	72.36			
	Viyolonsel	9	66.50			
	Kanun	2	32.50			
	Ud	2	79.00			
	Tanbur	1	79.00			
	Flüt	5	60.40			
	Piyano	4	39.25			
	Şan	4	50.88			
5. Mİ dersinin hiçbir zaman boş geçmesini istemem.	Bağlama	31	53.98	10	6.992	.726
	Gitar	9	56.83			
	Keman	36	55.08			
	Viyola	7	49.64			
	Viyolonsel	9	73.17			
	Kanun	2	50.50			
	Ud	2	66.50			
	Tanbur	1	97.50			
	Flüt	5	43.10			
	Piyano	4	42.75			
	Şan	4	53.25			
6. Mİ dersi hiçbir zaman ilgimi çekmez.	Bağlama	31	57.66	10	8.279	.602
	Gitar	9	48.50			
	Keman	36	56.42			
	Viyola	7	44.93			
	Viyolonsel	9	69.50			
	Kanun	2	37.50			
	Ud	2	70.00			
	Tanbur	1	89.50			
	Flüt	5	55.70			
	Piyano	4	32.75			
	Şan	4	49.00			
7. Mİ dersinin olduğu gün sevinçli olurum.	Bağlama	31	52.16	10	11.752	.302
	Gitar	9	43.50			
	Keman	36	56.53			
	Viyola	7	54.36			
	Viyolonsel	9	82.33			
	Kanun	2	37.50			
	Ud	2	53.50			
	Tanbur	1	88.50			
	Flüt	5	47.70			
	Piyano	4	45.50			
	Şan	4	62.25			
8. Mİ dersine zorunlu olduğum için girerim.	Bağlama	31	60.13	10	10.499	.398
	Gitar	9	43.83			
	Keman	36	50.64			
	Viyola	7	62.00			
	Viyolonsel	9	77.67			
	Kanun	2	31.25			
	Ud	2	59.00			
	Tanbur	1	59.00			
	Flüt	5	42.20			
	Piyano	4	48.50			
	Şan	4	61.50			

Tutum Maddeleri	Çalgı	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
9. Mİ zorlandığım dersler arasındadır.	Bağlama	31	58.52	10	6.927	.732
	Gitar	9	53.39			
	Keman	36	53.26			
	Viyola	7	47.00			
	Viyolonsel	9	66.22			
	Kanun	2	47.25			
	Ud	2	20.00			
	Tanbur	1	59.00			
	Flüt	5	47.60			
	Piyano	4	58.38			
	Şan	4	75.75			
10. Mİ dersinde ruhsal ve bedensel olarak rahatlarım.	Bağlama	31	45.98	10	17.889	.057
	Gitar	9	59.67			
	Keman	36	58.63			
	Viyola	7	40.43			
	Viyolonsel	9	81.94			
	Kanun	2	74.75			
	Ud	2	20.50			
	Tanbur	1	89.50			
	Flüt	5	60.10			
	Piyano	4	40.25			
	Şan	4	67.50			
11. Mİ dersi bende stres yaratır.	Bağlama	31	63.50	10	12.996	.224
	Gitar	9	44.06			
	Keman	36	46.86			
	Viyola	7	61.57			
	Viyolonsel	9	72.67			
	Kanun	2	52.00			
	Ud	2	76.25			
	Tanbur	1	78.50			
	Flüt	5	37.30			
	Piyano	4	46.38			
	Şan	4	65.25			
12. Mİ dersindeki konularla ilgili konuşmaktan zevk alırım.	Bağlama	31	59.69	10	20.924	.022*
	Gitar	9	51.28			
	Keman	36	50.01			
	Viyola	7	54.64			
	Viyolonsel	9	89.83			
	Kanun	2	45.25			
	Ud	2	38.50			
	Tanbur	1	102.50			
	Flüt	5	34.50			
	Piyano	4	33.00			
	Şan	4	56.75			
13. Mİ dersinde tüm ilgimi derse veremem.	Bağlama	31	56.76	10	11.665	.308
	Gitar	9	43.56			
	Keman	36	51.97			
	Viyola	7	48.71			
	Viyolonsel	9	75.78			
	Kanun	2	45.25			
	Ud	2	73.50			
	Tanbur	1	100.50			
	Flüt	5	56.30			
	Piyano	4	37.50			
	Şan	4	72.50			

Tutum Maddeleri	Çalgı	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
14. Mİ dersine diğer derslerden daha çok önem veririm.	Bağlama	31	53.40	10	10.558	.393
	Gitar	9	51.94			
	Keman	36	53.56			
	Viyola	7	55.29			
	Viyolonsel	9	84.44			
	Kanun	2	33.00			
	Ud	2	61.25			
	Tanbur	1	76.50			
	Flüt	5	46.90			
	Piyano	4	47.13			
	Şan	4	54.75			
15. Mİ dersine yalnızca sınıf geçmek için katılıyorum.	Bağlama	31	56.06	10	9.677	.469
	Gitar	9	62.72			
	Keman	36	50.50			
	Viyola	7	57.93			
	Viyolonsel	9	74.28			
	Kanun	2	30.75			
	Ud	2	58.00			
	Tanbur	1	92.50			
	Flüt	5	52.70			
	Piyano	4	34.13			
	Şan	4	60.13			
16. Mİ dersinde verilen her ödevi zevkle yaparım.	Bağlama	31	55.58	10	20.045	.029*
	Gitar	9	36.44			
	Keman	36	54.99			
	Viyola	7	50.93			
	Viyolonsel	9	84.44			
	Kanun	2	61.50			
	Ud	2	13.00			
	Tanbur	1	46.00			
	Flüt	5	35.80			
	Piyano	4	69.00			
	Şan	4	77.00			
17. Mİ başarısız olduğum bir derstir.	Bağlama	31	55.31	10	12.588	.248
	Gitar	9	56.50			
	Keman	36	54.65			
	Viyola	7	69.36			
	Viyolonsel	9	77.00			
	Kanun	2	21.75			
	Ud	2	37.50			
	Tanbur	1	70.50			
	Flüt	5	40.00			
	Piyano	4	32.75			
	Şan	4	54.00			
18. Mİ derslerine aktif olarak katılmak isterim.	Bağlama	31	49.90	10	28.608	.001*
	Gitar	9	67.22			
	Keman	36	57.97			
	Viyola	7	37.79			
	Viyolonsel	9	88.33			
	Kanun	2	12.50			
	Ud	2	82.75			
	Tanbur	1	99.50			
	Flüt	5	33.70			
	Piyano	4	30.00			
	Şan	4	57.00			

Tutum Maddeleri	Çalgı	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
19. Mİ dersinde öğrendiklerimin diğer derslere yararı olacağını düşünmüyorum.	Bağlama	31	47.84	10	9.507	.485
	Gitar	9	47.56			
	Keman	36	60.60			
	Viyola	7	46.79			
	Viyolonsel	9	73.17			
	Kanun	2	45.50			
	Ud	2	45.25			
	Tanbur	1	85.50			
	Flüt	5	59.20			
	Piyano	4	65.50			
	Şan	4	50.38			
20. Boş zamanlarımda Mİ dersine çalışmak bana zevk verir.	Bağlama	31	52.02	10	11.596	.313
	Gitar	9	56.44			
	Keman	36	55.93			
	Viyola	7	56.29			
	Viyolonsel	9	77.22			
	Kanun	2	62.75			
	Ud	2	74.75			
	Tanbur	1	80.00			
	Flüt	5	41.20			
	Piyano	4	24.50			
	Şan	4	55.75			
21. Mİ dersi dışında Mİ ile ilgilenmem.	Bağlama	31	60.73	10	18.334	.050
	Gitar	9	45.94			
	Keman	36	54.18			
	Viyola	7	45.21			
	Viyolonsel	9	86.56			
	Kanun	2	38.00			
	Ud	2	38.00			
	Tanbur	1	69.00			
	Flüt	5	45.40			
	Piyano	4	21.88			
	Şan	4	56.88			
22. Mİ dersi ile ilişkili her şeye merak duyarım.	Bağlama	31	52.84	10	20.116	.028*
	Gitar	9	55.11			
	Keman	36	53.07			
	Viyola	7	49.29			
	Viyolonsel	9	91.78			
	Kanun	2	49.50			
	Ud	2	25.75			
	Tanbur	1	103.00			
	Flüt	5	48.60			
	Piyano	4	33.50			
	Şan	4	64.75			
23. Mİ dersinin müzikal gelişimim için gerekli bir ders olmadığını düşünüyorum.	Bağlama	31	47.50	10	13.507	.197
	Gitar	9	54.44			
	Keman	36	57.26			
	Viyola	7	53.57			
	Viyolonsel	9	79.39			
	Kanun	2	25.00			
	Ud	2	84.00			
	Tanbur	1	84.00			
	Flüt	5	54.40			
	Piyano	4	57.38			
	Şan	4	47.00			

Tutum Maddeleri	Çalgı	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
24. Mİ dersinde daha çok bilgi edinmek için çabalarım.	Bağlama	31	51.56	10	22.683	.012*
	Gitar	9	43.17			
	Keman	36	54.44			
	Viyola	7	65.21			
	Viyolonsel	9	92.72			
	Kanun	2	47.00			
	Ud	2	65.50			
	Tanbur	1	100.50			
	Flüt	5	35.90			
	Piyano	4	38.50			
	Şan	4	51.56			
25. Mezun olduktan sonra Mİ dersi ile ilgili hiçbir şey duymak istemem.	Bağlama	31	53.84	10	12.100	.278
	Gitar	9	43.61			
	Keman	36	54.40			
	Viyola	7	61.29			
	Viyolonsel	9	81.00			
	Kanun	2	46.50			
	Ud	2	59.00			
	Tanbur	1	92.00			
	Flüt	5	50.60			
	Piyano	4	31.75			
	Şan	4	61.00			
26. Mİ dersini sabırsızlıkla beklerim.	Bağlama	31	58.48	10	11.720	.304
	Gitar	9	55.72			
	Keman	36	50.92			
	Viyola	7	53.71			
	Viyolonsel	9	74.50			
	Kanun	2	20.50			
	Ud	2	53.00			
	Tanbur	1	105.00			
	Flüt	5	53.00			
	Piyano	4	36.75			
	Şan	4	61.75			